

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระยาสระของ เขต 1

MANAGEMENT GUIDELINES FOR PREVENTING SCHOOL DROPOUT UNDER THE
RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ปัญจิรา อารีย์รัตนโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

MANAGEMENT GUIDELINES FOR PREVENTING SCHOOL DROPOUT UNDER THE
RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

PANJIRA AREERATANACHOD

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(M.Ed.(Educational Administration))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ของ

ปัญจิรา อารีย์รัตนโชติ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรามรณ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมัลลกุล)

ชื่อเรื่อง	แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
ผู้วิจัย	ปัญจิรา อารีย์รัตนโชติ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ 2) เสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งสิ้น 300 คน กำหนดตามตารางเครชีและมอร์แกนและทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้สถานภาพเป็นชั้นจากนั้นสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนเกิดจากด้านครอบครัว ด้านนักเรียน ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านครู ด้านหลักสูตร และด้านสถานศึกษาตามลำดับ และนำผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยมีการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน การดำเนินการติดตามและประเมิน การจัดการด้านทุนการศึกษาและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการจัดการปัญหาพิเศษสำหรับกลุ่มเสี่ยง

คำสำคัญ : การออกกลางคัน, การป้องกันการออกกลางคัน

Title	MANAGEMENT GUIDELINES FOR PREVENTING SCHOOL DROPOUT UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
Author	PANJIRA AREERATANACHOD
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Jantararat Phutiar

This research aimed to 1)investigate the factors contributing to student dropout within The Rayong Primary Educational Service Area Office 1, and 2)propose management guidelines to prevent dropout of students under The Rayong Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 300 individuals, including students, teachers, administrators, and educational personnel. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and stratified random sampling was applied using status as a stratum, followed by simple random sampling based on proportion. The research instrument was a 5 point Likert scale questionnaire, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.50 or higher. The reliability of the questionnaire, which measured the causes of student dropout within the Office of Rayong Primary Educational Service Area 1, was established at 0.86. The statistics used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that the factors contributing to student dropout were family-related issues, student characteristics, community and environmental factors, teacher-related influences, curriculum design, and the role of educational institutions respectively. The results of the analysis were utilized to develop management guidelines aimed at preventing student dropout within the Office of Rayong Primary Educational Service Area 1. These guidelines focus on providing assistance and support to students, developing a comprehensive student care system, and implementing policies from relevant agencies. Additionally, they foster collaboration between schools, families, and communities, facilitate monitoring and evaluation processes, manage scholarships and financial aid, and address specific issues of at-risk groups.

Keyword : School Dropout, Guidelines for preventing school dropout

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญานิพนธ์ให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าของงานอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนาคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง และ ผศ.ดร.ชไมพร ดิสถาพร คณะกรรมการพิจารณาและสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทำปริญญานิพนธ์ให้ถูกต้องและมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ให้ผู้วิจัย ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบ ให้คำแนะนำ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยสมบูรณ์และมีคุณภาพ และขอขอบพระคุณครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยอันเป็นประโยชน์นี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเพื่อพัฒนาการศึกษาและขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ผู้ให้ชีวิต ให้โอกาส ให้รากฐานทางการศึกษาเล่าเรียนประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยน้อมรับ และขอให้ข้อผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียนให้เกิดเป็นข้อเรียนรู้และประโยชน์ต่อผู้อ่านงานวิจัยฉบับนี้ต่อไป

ปัญจิรา อารีย์รัตนโชติ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	14
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	23
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	27
3. แนวคิดเกี่ยวกับการออกกลางคัน	28
3.1 ความหมายของการออกกลางคัน	28

3.2 ปัญหาและแนวทางการป้องกันการออกกลางคัน	29
3.3 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	38
3.4 การประเมินและการป้องกันความเสี่ยง	41
4. สาเหตุการออกกลางคัน	43
4.1 สาเหตุด้านนักเรียน	45
4.2 สาเหตุด้านครอบครัว.....	47
4.3 สาเหตุด้านสถานศึกษา	49
4.4 สาเหตุด้านครู	50
4.5 สาเหตุด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม.....	51
4.6 สาเหตุด้านหลักสูตร	52
5. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	53
5.1 ความหมายของวัยรุ่น	53
5.2 พัฒนาการของวัยรุ่น.....	54
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	56
6.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	61
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	64
ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1	64
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	67

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	67
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	68
1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	68
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย	71
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล	71
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
2.1 ผลการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	71
2.2 ผลการศึกษาเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคัน ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	79
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ	95
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	95
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	95
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	97

ภาคผนวก ข ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ.....	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
ภาคผนวก ง หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	113
บรรณานุกรม	119
ประวัติผู้เขียน.....	124

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน	6
ตาราง 2 แสดงการจัดหาที่เรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาการออกกลางคันอย่างยั่งยืน36	
ตาราง 3 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน	65
ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	71
ตาราง 5 สรุปผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมรายด้าน	73
ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านนักเรียน	73
ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านครอบครัว	75
ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านสถานศึกษา	76
ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านครู	77
ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม	78
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านหลักสูตร	79

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	12
ภาพประกอบ 2 จำนวนนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ..	17
ภาพประกอบ 3 จำนวนโรงเรียนแยกตามขนาดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พะเยา เขต 1.....	17
ภาพประกอบ 4 กระบวนการบริหารจัดการ	25

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงจะ ช่วยยกระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปิดช่องว่างทางสังคม สร้างความเป็นธรรม และลด ความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 มุ่งสร้างหลักประกันว่าทุกคน สามารถเข้าถึงและสำเร็จการศึกษามีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และ สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายในปี พ.ศ. 2573 ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้อง ดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาค บังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตาม ความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน ระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ สะท้อนผ่าน แนวคิดการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อ ความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตาม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030)

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้ระบบการแข่งขันที่เสรีและ ไร้พรมแดนได้สร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในสังคม จากรายงานการวิจัยของสถาบันอนาคตไทย ศึกษา (2557) พบว่า ความเหลื่อมล้ำของรายได้ประชากรในกลุ่มคนรวยและกลุ่มคนยากจนของ ไทยมีช่องว่างมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งรัฐไม่สามารถ จัดสรรโอกาสและให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่ม ตัวอย่างที่มีความต้องการจำเป็นได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วนซึ่งเป็นผลจากความเหลื่อมล้ำใน การจัดสรรทรัพยากรประกอบกับความแตกต่างทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ คราวเรือน ยิ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และนำไปสู่การสร้าง ความเหลื่อมล้ำในโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษามาก ยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่มีความแตกต่างกัน ระหว่างสถานศึกษา ขนาด และที่ตั้งของสถานศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ

ผู้เรียน และปัญหาอื่น ๆ เช่น เด็กมีพัฒนาการที่ไม่สมวัย อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ปัญหา ยาเสพติด และการใช้ความรุนแรง เป็นต้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาของผู้เรียนทุกกลุ่มตัวอย่างเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

สวนทางกับความต้องการกำลังคนภายในประเทศ ภายใต้เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่มีสภาวะการณวิฤตสังคมสูงวัย ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องเตรียมกำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อสร้างผลิตภาพ (Productivity) ที่สูงขึ้นการจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูง โดยเฉพาะเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีแนวโน้มของความต้องการกำลังคนที่จะเพิ่มขึ้นตามจำนวนสถานประกอบการที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากนโยบายการพัฒนาพื้นที่ของรัฐบาล ซึ่งสามารถสะท้อนความต้องการกำลังคนที่จะเพิ่มขึ้นตามแนวโน้มดังกล่าวโดยผลการประมาณการกำลังคนจากผลการศึกษา ได้แสดงให้เห็นว่ากำลังคนหรือกำลังแรงงานในพื้นที่ที่จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 108,853 คน ในช่วงปี 2561-2564 ขณะที่การจ้างงานในพื้นที่ที่จะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 130,431 คนในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นการสะท้อนความไม่เพียงพอของแรงงานในพื้นที่ในการตอบสนองต่อความต้องการจ้างงานเหล่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยจากการวิเคราะห์การประมาณความต้องการแรงงานในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในช่วง พ.ศ. 2561-2570 โดยกระทรวงแรงงานพบว่า ในระยะเวลา 10 ปี จะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นประมาณ 191,119 คน โดยที่กลุ่มที่จะมีการจ้างงานมากที่สุดคือ กลุ่มวิชาชีพหรือกำลังคนระดับอาชีวศึกษา ซึ่งจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นถึง 83,184 คน และกลุ่มกำลังคนวุฒิปริญญาตรีที่จะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น 62,980 คน (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2561)

อย่างไรก็ตามการจัดทำตัวชี้วัดทางการศึกษาระดับจังหวัดของประเทศไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) พบว่า การจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาของจังหวัดระยอง มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิ อยู่ที่ร้อยละ 91.83 โดยมีร้อยละของเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 7.54 อัตราส่วนเด็กต่างถิ่นที่เข้ามาเรียน ต่อ นักเรียน 1,000 คน อยู่ที่ 241.32 และอัตราส่วนเด็กต่างชาติที่เข้ามาเรียน ต่อ นักเรียน 1,000 คน อยู่ที่ร้อยละ 43.69 โดยจากการสำรวจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง พบว่า มีจำนวนนักเรียนด้อยโอกาสในปีการศึกษา 2566 จำนวน 17,284 คน และเด็กยากจนจำนวน 17,188 คน และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง (2566) ได้ทำดัชนีทางการศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมทั้งจังหวัด พบว่า ผู้เรียนเข้าถึงโอกาสทางการ

ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 104.12 โดยสัดส่วนนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เทียบกับประชากร กลุ่มอายุ 6 - 11 ปี เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 118.94 รองลงมา คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี เข้าถึงโอกาส ทางการศึกษา คิด เป็นร้อยละ 114.77 และนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี เข้าถึง โอกาสทางการศึกษาน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 110.12 และสาเหตุที่ผู้เรียน กลุ่มอายุ 3-5 ปี, 6-11 ปี, 12-14 ปี และ 15-17 ปี เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา เกินร้อยละ 100 เนื่องจากประชากรแฝงที่ ย้ายถิ่นฐานเข้ามา ทำงานในจังหวัดระยอง แม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา การเข้าถึงการศึกษาและสำเร็จ การศึกษาของคนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยสัดส่วนเด็กที่เข้าศึกษาในระดับปฐมวัยที่เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 84.7 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 86.3 ในปี 2562 และในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนต้น มีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 91.8 และร้อยละ 90.1 ในปี 2559 เป็นร้อย ละ 98.2 และร้อยละ 96.9 ในปี 2562 ตามลำดับ เนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงาน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศไทยดำเนินนโยบายการขยายโอกาสทาง การศึกษาและการส่งเสริมด้านการศึกษาก่อนนักเรียนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่ข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ถึงแม้ว่าอัตราการออกกลางคันของนักเรียนทั้งประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่ประเทศ ไทยยังประสบปัญหานักเรียนตัดสินใจออกกลางคันจากโรงเรียน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากปัญหา การอพยพตามผู้ปกครองปัญหาการปรับตัวและปัญหาครอบครัว (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2560) จากผลกระทบหลังวิกฤติโควิด 19 ทำให้ปัญหาการออกกลางคัน กลายเป็น ปัญหาต่อเนื่องและคาดว่าจะคงอยู่ต่อไป โดยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการออกกลางคัน ลดลงมากที่สุด โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) สัมภาษณ์พบว่าเด็กไทยตก หล่น หลุดออกจากระบบการศึกษามากถึง 238,707 คน สาเหตุสำคัญนอกจากสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโควิด-19 แล้ว ยังพบว่าเด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาด้านค่าใช้จ่าย ครอบครัว หย่าร้าง ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ทำให้เรียนไม่ทัน จึงหยุดเรียน ประกอบกับผู้ปกครองพาเด็ก ไปทำงานรับจ้าง ส่งผลกระทบต่อการติดตามตัวเด็ก ทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือต่อสอดคล้องกับการ สัมภาษณ์สถานการณ์นักเรียนยากจนพิเศษในระดับการศึกษาภาคบังคับ (อนุบาล – ม.3) ตั้งแต่ปี การศึกษา 2563-2565 พบว่า มีนักเรียนยากจนพิเศษเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัย สำคัญมาจากผลกระทบทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากมาตรการป้องกันต่าง ๆ และอัตราเงินเฟ้อที่ เพิ่มขึ้น โดยพบภาวะยากจนเฉียบพลันของประชากรและรายได้ต่อครัวเรือนที่ลดลงต่อเนื่อง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, ออนไลน์) ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแนว ทางการบริหารจัดการต่อการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาทุกระดับ เนื่องจาก การบริหารจัดการ

เป็นการวางแผนซึ่งส่วนที่มีไว้กำหนดทิศทางว่าต่อจากนี้จะบริหารจัดการองค์กรไปในทางไหน และเป็นกระบวนการบริหารที่สามารถถ่ายทอดความรู้ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ในการนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในสถานศึกษานั้นขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาที่จะเลือก และประยุกต์ให้เข้ากับสถานศึกษาของตนเอง เพื่อทำให้เกิดการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (พระมหาดันัย ปมทณโน (ศรีจันทร์), 2557)

จากเหตุผลที่กล่าวมาในเบื้องต้นผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการออกกลางคันจากโรงเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญในด้านการศึกษาของประเทศไทย เนื่องจากการออกกลางคันจากโรงเรียนของนักเรียนก่อให้เกิดผลเสียอย่างมากต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนขาดโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพและขาดโอกาสในการสะสมทุนมนุษย์อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในอนาคต รวมทั้งยังส่งผลเสียทำให้ประเทศไทยขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทยของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีอะไรบ้าง
2. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา ตลอดจนการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตระหนักและเกิดการรับรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 นำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวางแผนและป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยและสาเหตุในการการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ซึ่งจะนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประกอบการตัดสินใจในการหารูปแบบ วิธีการ กระบวนการหรือแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยมีมุ่งศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้วิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

2.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 114 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน ครู

จำนวน 2,222 คน นักเรียน จำนวน 18,383 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและนักเรียน สังกัดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของเครจซี่และ มอร์แกน (2010) โดยการเทียบตารางและบัญญัติไตรยางค์ได้จำนวน 300 คน และใช้สถานภาพ เป็นชั้น (Strata) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดโควต้า (Quota Selection) จากนั้นสุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

สถานภาพ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	100	30
ครู	2,222	180
นักเรียน	18,383	80
บุคลากร	100	10
รวม	20,705	300

2.2 ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1

ผู้ให้ข้อมูล แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล 5 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในตำแหน่งมากกว่า 5 ปี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 จำนวน 2 ท่าน
- 2) ครู วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานกิจการนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 จำนวน 2 ท่าน
- 3) ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ะยอง เขต 1 จำนวน 1 ท่าน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สาเหตุการออกกลางคัน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนต้องออกกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษาใน 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดี ไม่สามารถเข้ากลุ่มกับเพื่อนได้ การไม่มีเพื่อนที่สามารถให้ปรึกษาได้ การทะเลาะวิวาทกับเพื่อน หรือเพื่อนที่คบชักจูงไปในทางที่ไม่ดี ปัญหาเรื่องความรัก เรื่องชู้สาว ติดการพนัน ติดเกม ติดยาเสพติด การถูกเพื่อนล้อเลียนปมด้อย หรือฐานะทางบ้าน ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน อีกทั้งนักเรียนขาดความรู้ความสามารถในการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านสุขภาพของนักเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สุขภาพไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัว

2) ด้านครอบครัว หมายถึง ครอบครัวขาดความพร้อมในการดูแลเอาใจใส่ ด้านฐานะครอบครัวขาดการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือรายได้ไม่เพียงพอ นักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ มีการขัดแย้งภายในครอบครัว การทะเลาะวิวาท การขาดความรักความอบอุ่น และความยุติธรรมภายในครอบครัว ครอบครัวมีความเข้มงวดมากเกินไป การลงโทษที่รุนแรงจากผู้ปกครอง การที่ครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้าง การที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ขาดผู้ดูแลให้คำปรึกษา และผู้รับผิดชอบส่งเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน การย้ายภูมิลำเนา ย้ายสถานศึกษาตามผู้ปกครอง การที่บิดามารดาให้เรียนในสาขาที่ไม่ชอบ ไม่มีความถนัด รวมถึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา

3) ด้านสถานศึกษา หมายถึง ความเคร่งครัดของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มากเกินไป ปฏิบัติได้ยาก สถานศึกษามีสภาพทรุดโทรม อาทิ โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องเรียนสกปรกและไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนเกิดการชำรุด มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ความพร้อมของสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ไม่เพียงพอ ทั้งสถานที่นั่งพักผ่อน จุดบริการน้ำดื่ม แหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม อาทิ หนังสือคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูล ระบบอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์กีฬา สนามกีฬา รวมถึงการให้บริการของเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสม

4) ด้านครู หมายถึง ครูผู้สอนยังขาดการดูแลเอาใจใส่ การทำความรู้จักเป็นรายบุคคลระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน กระบวนการในการคัดกรองและจำแนกกลุ่มนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือยังไม่ดีพอ การจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านการเรียนไม่เพียงพอ ครูที่ปรึกษามียังขาดการติดตาม พูดคุย ให้คำแนะนำและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ความยากของเนื้อหาวิชา การเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสม งานที่มอบหมายไม่เป็นไปตามเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล หรือแบบฝึกหัดยังไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ ครูที่ปรึกษาขาดการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ขาดการอธิบายทั้งงานที่มอบหมายและแบบฝึกหัด อีกทั้งยังขาดความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้

5) ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ชุมชนและสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ สถานศึกษาอยู่ใกล้แหล่งอบายมุข ร้านเกม เสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือหนีเรียน อุปสรรคด้านการเดินทาง สถานศึกษาอยู่ไกลหรือห่างจากชุมชน ตัวเมือง แหล่งน้ำ ขาดสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงรอบ ๆ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายนอกไม่เหมาะสม

6) ด้านหลักสูตร หมายถึง การไม่เพียงพอของสื่อการเรียนการสอน ทรัพยากรเครื่องมือ อุปกรณ์ ครูผู้สอนจัดหลักสูตรไม่เหมาะสม ไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เรียนไม่ได้รับความนิยมในสถานประกอบการ ความไม่เหมาะสมของแผนการเรียน อาทิ ความยากของรายวิชาเรียน รวมถึงครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญ และขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้

2. การออกกลางคัน หมายถึง การนักเรียนออกจากระบบการศึกษาก่อนเรียนจบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามและไม่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

3. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 หมายถึง หน่วยงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ควบคุม กำกับ ติดตาม กสรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ประกอบด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอนิคมพัฒนา

5. แนวทางการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างแนวทางการบริหารจัดการ กำหนดทิศทางให้นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อลดการออก กลางคั้นของนักเรียน รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในการ ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

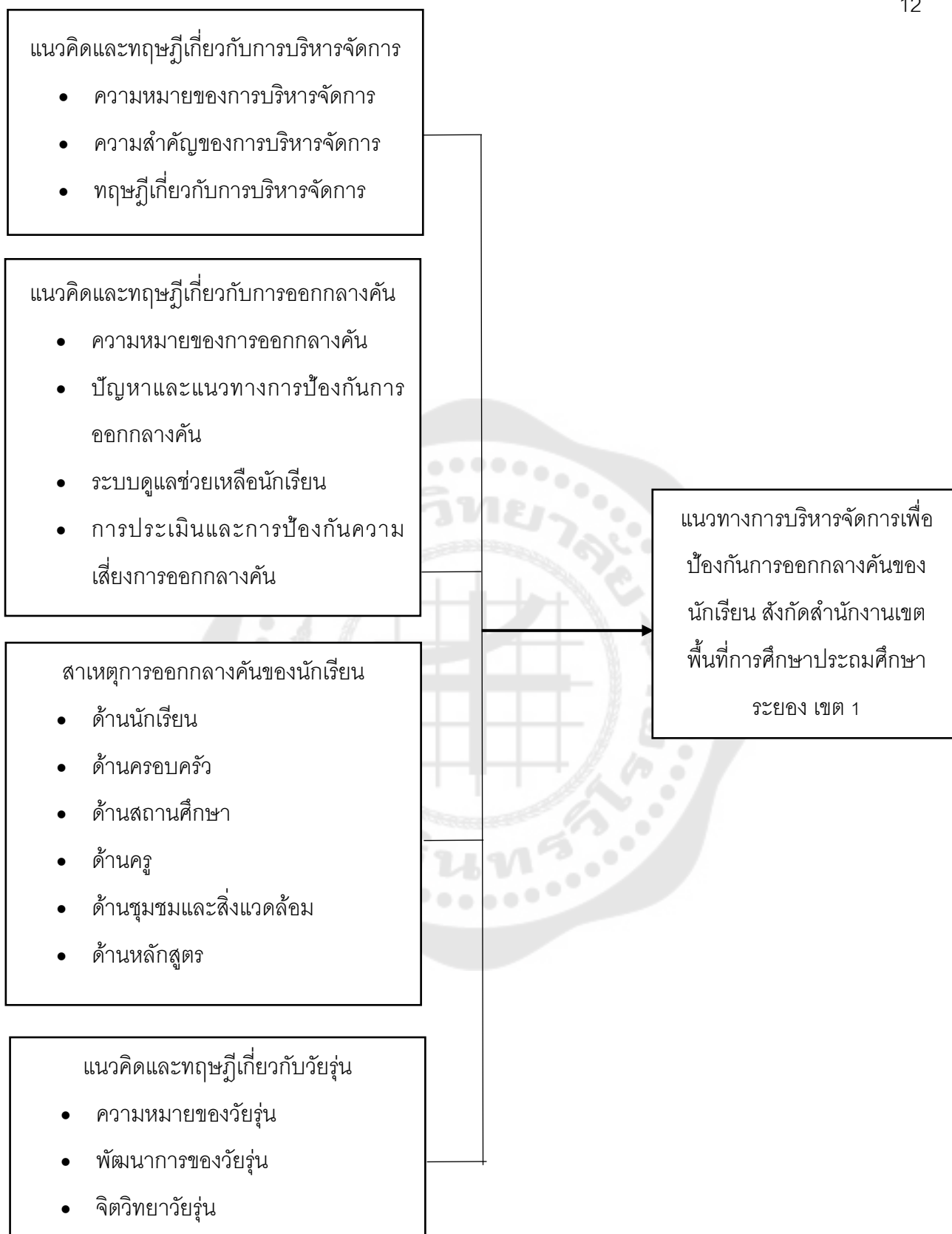

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษา ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การออกกลางคันเป็นการที่นักเรียนออกจากระบบการศึกษา ก่อนเรียนจบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามและไม่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554; รัญญพิชชา ท่วมทับ, 2563: 10) สอดคล้องกับพัฒนาโชค ชูไทย (2563) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อผลการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านรายได้และความยากจนของครัวเรือนเป็นสาเหตุหลักของการลาออก เช่นเดียวกับจิรมล แก้วฉิมพลี (2554) พบว่า ปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลกระทบต่อผลการลาออกของจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนลาออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานหารายได้ช่วยเหลือครัวเรือน (นิธิศ ธรรมแสงอดิภา, 2559; มานพ อย่างจา, 2549) นอกจากนี้ อัญชิสา อยู่เย็นยง (2550) พบว่า โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์หรือมีทรัพยากรทางการศึกษา อาทิ ครู งบประมาณ ไม่มีเพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ยังเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจลาออก จากสถิติพบว่าจำนวนนักเรียนชายตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มากกว่านักเรียนหญิงสูงถึงร้อยละ 50 และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ นอกจากนี้ค่านิยม เชื้อชาติ สิ่งเสพติด (ณรี สุสุทธิ, 2558; ณรี สุสุทธิ, 2558) ยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว หนีเรียน ขี้สวามิภักดิ์ อันเป็นสาเหตุทางอ้อมซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกด้วย (จรรยา วิรุฬรัตน์ 2521; นิพนธ์ แก้วเกิด, 2555) สรุปได้ว่าสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสามารถแบ่งเป็น 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านสถานศึกษา 4) ด้านครู 5) ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการเรียนการสอน/หลักสูตร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552: 27; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 3-4; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2554: 2 – 5; รัญญพิชชา ท่วมทับ, 2563)

โดยแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (2554: 2 - 5) ได้สรุปว่า จำเป็นต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นฐานคือสำรวจข้อมูลนักเรียนทุกคนและคัดกรองเด็กที่มีปัญหาแต่ละด้านและหาแนวทาง

ช่วยเหลือ โดยให้การช่วยเหลือด้วยวิธีการยืดหยุ่น เพื่อช่วยเด็กที่มีปัญหาได้เรียนจนจบการศึกษา โดยไม่ต้องออกกลางคัน หรือส่งต่อให้การศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) รวมถึงการจัดการเรียนการสอนเด็กออกกลางคันโดยวิธีเรียนทางไกล สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 1-2) ได้ศึกษา แนวคิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา การออกกลางคันอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันเชิงพื้นที่ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมผ่านผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ร่วมมือกันติดตามช่วยเหลือ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากร 2) สำรวจ ตรวจสอบข้อมูลในระดับพื้นที่ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลในระดับพื้นที่ โดยแต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล และ 3) จัดหาที่เรียนให้กับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับการดำเนินการใช้จังหวัดสุรินทร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 2) ที่มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กและ เยาวชนที่สะท้อน ข้อเท็จจริงและสามารถนำมาใช้ร่วมกันทั้งจังหวัด และขับเคลื่อนโดยมีการทำงานร่วมกันของเด็ก และผู้ปกครอง องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ภาคประชาสังคม องค์การ เอกชน มูลนิธิ สภาเด็กและเยาวชน และสถานประกอบการ สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2565: 17) ที่อธิบายว่า การแก้ไขปัญหากลุ่มนักเรียนออกกลางคันของ หน่วยงานทางการศึกษานั้น ควรร่วมกันขับเคลื่อน เพื่อป้องกันและกำหนด มาตรการรองรับกลุ่ม นักเรียนออกกลางคัน และเลี้ยง ออกกลาง ค้นโดยการจัดทำฐานข้อมูลนักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน เพื่อช่วยเหลือและส่งต่อนักเรียนที่เรียนไม่จบ และ การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนนอกจากนี้พัฒนา ชูไทย (2563) กล่าวถึงข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายคือ 1) เพิ่มสัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดและเป็นการ ขยายโอกาสทางการศึกษาโดยตรงแก่นักเรียน 2) เพิ่มงบประมาณสำหรับการสนับสนุนค่าเล่า เรียนหรือค่าธรรมเนียมการศึกษา 3) ดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจผู้ปกครอง โดยเฉพาะผู้ปกครองในครัวเรือนยากจน เพื่อให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียน มากขึ้น

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับสาระสำคัญ ดังนี้

1. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

2.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการ

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการออกกลางคัน

3.1 ความหมายของการออกกลางคัน

3.2 ปัญหาและแนวทางการป้องกันการออกกลางคัน

3.3 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 การประเมินและการป้องกันความเสี่ยงการออกกลางคัน

4. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน

4.1 สาเหตุด้านนักเรียน

4.2 สาเหตุด้านครอบครัว

4.3 สาเหตุด้านสถานศึกษา

4.4 สาเหตุด้านครู

4.5 สาเหตุด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม

4.6 สาเหตุด้านหลักสูตร

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

5.1 ความหมายของวัยรุ่น

5.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

5.3 จิตวิทยาของวัยรุ่น

6. งานวิจัยเกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ สู่ประชาคมอาเซียน

นิยามวิสัยทัศน์

1. องค์กรชั้นนำ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีการบริหารจัดการโดยมุ่งผลสำเร็จ มีเครือข่ายทางการศึกษาใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการสื่อสารอย่างรวดเร็วทันสมัย

2. บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 บริหารจัดการโดยยึดมาตรฐานประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวง มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มาตรฐานและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. บริการเป็นเลิศ หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเต็มใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรวดเร็วถูกต้องเท่าเทียมและเป็นกัลยาณมิตร

4. สู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบทของประเทศ ในประชาคมอาเซียน เช่น ภาษา สังคม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ อาชีพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศเพื่อสร้างความร่วมมือช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนการแข่งขันพร้อมสู่ประชาคมโลกต่อไป

พันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1

1. การจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึงผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานเน้นการศึกษาสู่อาชีพและมีศักยภาพในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน

2. จัดระบบการบริหารจัดการให้ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิ หน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายจึงทำให้สถานศึกษาต้องมีการกำหนดขอบเขตและภารกิจ ให้ครอบคลุมตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล

และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของการบริหาร และการจัดการสถานศึกษาเป็น 4 งาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 6)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 175 เขตทั่วประเทศ ในเบื้องต้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา 2 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 1 ประกอบด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอนิคมพัฒนา มีสถานศึกษาของรัฐทั้งหมด 114 โรงเรียน ได้กำหนดโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ประกอบด้วย 8 กลุ่มงาน ดังนี้

1. กลุ่มอำนวยการ งานอำนวยการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร การประสานงานและให้บริการ สนับสนุนส่งเสริมให้กลุ่มภารกิจและงานต่างๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถบริหารจัดการและดำเนินงานตามบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ได้อย่างเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใสตลอดจนสนับสนุนและให้บริการข้อมูลข่าวสารเอกสารสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษาและทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาจัดการได้อย่างสะดวกคล่องตัวมีคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. กลุ่มบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นมาตรการจูงใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของหน่วยงานโดยยึดหลักการกระจายอำนาจระบบคุณธรรมและหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวเกิดความอิสระในการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายระเบียบปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจนำไปสู่การบริการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสำเร็จซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

3. กลุ่มนโยบายและแผน เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ มุ่งเน้นผลสำเร็จของงานตามยุทธศาสตร์เป็นสำคัญ (Strategies Result-Based Management: SRBM) ใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategies Performance-Based Budgeting: SPBB) โดยเน้นความโปร่งใสทันสมัยความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา งานส่งเสริมการศึกษา เป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการ บูรณาการจัดการศึกษาทางการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ประกอบการเรียนการสอน ส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ จัดสวัสดิการสวัสดิภาพและกองทุนเพื่อการศึกษา ที่จะเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนปกติ ด้วยโอกาส พิจารณาและมีความสามารถพิเศษ อีกทั้งส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนสถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นกลุ่มงานที่ดำเนินการด้านการนิเทศ การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในการบริหารและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานอย่างเท่าเทียม โดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา

6. หน่วยตรวจสอบภายใน เป็นหน่วยงานควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการส่งสัญญาณเตือนความเสี่ยงที่ทำให้หน่วยงานปฏิบัติไม่บรรลุเป้าหมายการตรวจสอบภายในที่เพียงพอมีการสอบทานที่ดี สามารถที่จะทำให้การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพผลประหยัดและโปร่งใส

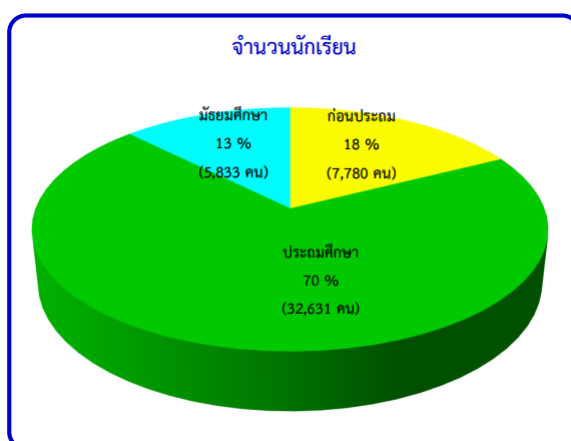
7. วินัยและนิติการ ปฏิบัติหน้าที่ด้านกฎหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมถึงดูแล กำกับ วิเคราะห์แก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย การตอบข้อหารือ และให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่บุคคลและส่วนราชการ การจัดทำ การตรวจสอบสัญญาประเภทต่าง ๆ การดำเนินการสอบสวนวินัยของบุคลากร รวมทั้งการสอบสวนทางแพ่ง การดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และร้องทุกข์การดำเนินคดีซึ่งเกี่ยวกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้อง

8. กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนและเปลี่ยนแปลงกิจการโรงเรียนเอกชนดำเนินการเกี่ยวกับการสงเคราะห์และเงินทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน และเงินทดแทนตามกฎหมาย

โรงเรียนเอกชนและที่กฎหมายกำหนดดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการศึกษา เอกชนที่กฎหมายกำหนดปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

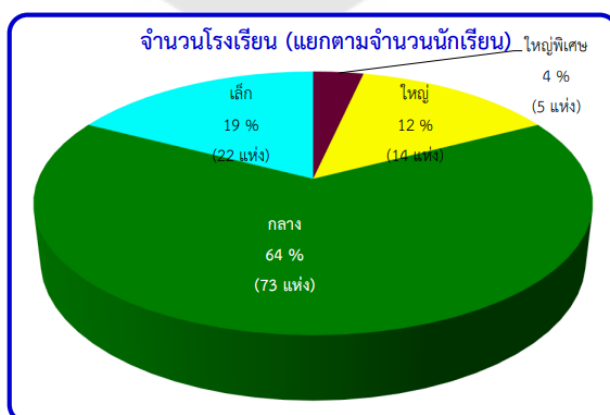
1. จำนวนนักเรียนในสังกัด (ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2565) จำนวน 46,244 คน

ภาพประกอบ 2 จำนวนนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

2. จำนวนโรงเรียน แยกตามขนาดโรงเรียน (115 แห่ง)

- * ขนาดเล็ก นักเรียน 120 คนลงมา จำนวน 22 แห่ง
- * ขนาดกลาง นักเรียน 121-600 คน จำนวน 73 แห่ง
- * ขนาดใหญ่ นักเรียน 601-1,500 คน จำนวน 14 แห่ง
- * ขนาดใหญ่พิเศษ นักเรียน 1,501 คนขึ้นไป จำนวน 5 แห่ง

ภาพประกอบ 3 จำนวนโรงเรียนแยกตามขนาดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาของ เขต 1

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีพื้นที่ครอบคลุม 5 อำเภอทางตะวันตกของจังหวัด ได้แก่อำเภอเมืองระยอง อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง และอำเภอปลวกแดง มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวน 114 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นอำเภอเมืองระยอง 42 โรงเรียน อำเภอบ้านค่าย 29 โรงเรียน อำเภอปลวกแดง 17 โรงเรียน อำเภอบ้านฉาง 14 โรงเรียน และอำเภอนิคมพัฒนา 12 โรงเรียน

โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ได้มีโดยมีเป้าหมายระดับหมวดหมู่ และตัวชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมขับเคลื่อนของโลก สามารถดำรงชีวิต ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 88 ณ สิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีสมรรถนะไม่ถึงระดับพื้นฐานของทั้ง 3 วิชาในแต่ละ กลุ่มโรงเรียนลดลงร้อยละ 8 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Form: WEF) 6 ด้านทักษะ คะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.2 กลุ่มประชากรอายุ 15 – 24 ปี ที่ไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน หรือไม่ได้ฝึกอบรม ไม่เกินร้อยละ 5 เมื่อสิ้นแผนฯ

กลยุทธ์การพัฒนา (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาการเด็กตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัยต้องมีการพัฒนารอบด้านและสร้างอุปนิสัยที่ดี โดยเตรียมความพร้อมให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกการประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์และเด็กให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ ตั้งแต่

อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปี การพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยควรให้มีความรู้และทักษะในการดูแล พร้อมทั้งสามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ การพัฒนาควบคู่กับการดูแลด้านร่างกาย สาธารณสุข และโภชนาการ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี ก่อนเข้าสู่วัยเรียน นอกจากนี้ ควรยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอในการดำเนินงาน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลเด็ก โดยมีส่วนร่วมจากครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศเด็กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง และมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการทำงาน โดยการพัฒนาลักษณะที่เน้นสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ รวมถึงการยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องมีการปรับปรุงระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง พร้อมทั้งการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดย

1) แก้ไขปัญหาความถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาควรพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมถึงส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้ที่บ้านในช่วงสถานการณ์ฉุกเฉิน

2) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียนทุกคน โดยปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ พร้อมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและนักเรียนเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข โดยเคารพความหลากหลาย นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีวิตและการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียนจากการกระทำที่รุนแรงและการกลั่นแกล้งอีกด้วย

3) พัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาครูและบุคลากรอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้และอาชีพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัด

4) ปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่

5) กระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชา สังคมในการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามี ความเป็นอิสระในการ บริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้าน บุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของ โรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมใน การจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา

6) การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ควรพัฒนาระบบเสาะหาและกลไก การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญา โดยรวมถึงการ สนับสนุนทุนการศึกษา ฝึกประสบการณ์งานวิจัยในองค์กรชั้นนำ และส่งเสริมการทำงานที่ใช้ ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ

7) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย สถานศึกษาควรจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อยุติการออก กลางคัน และพัฒนากลไกสนับสนุน รวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชนและองค์กร ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ เช่น การให้เอกชนจัดตั้งสถานฝึกอบรม หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2566

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญของ นโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นประเทศที่ พัฒนาแล้วในทุกด้าน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิรูปประเทศ รวมถึงร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานฯ จึงได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ พร้อมกำหนดจุดเน้นใน 9 เรื่องสำคัญ ดังนี้

1. ด้านโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1.1 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

1.2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการดูแลและ

ป้องกันไม่ให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษา และช่วยเหลือเด็กที่ตกหล่นหรือออกกลางคันให้สามารถกลับเข้าสู่ระบบได้อีกครั้ง

1.3 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.4 ส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส โดยจัดให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้และการฝึกอาชีพ เพื่อเสริมทักษะในการดำเนินชีวิตและให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.5 ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 - 6 ปีทุกคน เข้าสู่ระบบการศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้อง เพื่อให้มีพัฒนาการครบทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านประสิทธิภาพ

2.1 นำเทคโนโลยีและการจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจและใช้พื้นที่เป็นฐาน เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ

2.3 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น โรงเรียนในพื้นที่ลักษณะพิเศษและโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและปรับกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และชีวิตวิถีปกติ (Next Normal)

2.5 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ สนับสนุนการใช้พื้นที่เป็นฐานและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียนทุกคน โดยมุ่งสร้างระบบและกลไกที่เข้มแข็งในการดูแลความปลอดภัย เพื่อปกป้องผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จากโรคภัย ภัยพิบัติ และภัยคุกคามทุกรูปแบบ

3.2 สร้างภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และชีวิตวิถีปกติต่อไป (Next Normal)

3.3 ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. ด้านคุณภาพ

4.1 ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นสมรรถนะไปใช้ โดยให้สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทเฉพาะของตนได้

4.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมตามช่วงวัย โดยส่งเสริมให้สามารถจัดการตนเอง คิดขั้นสูง สื่อสารได้ดี และมีความสามารถในการจัดระบบการทำงานทั้งในระดับส่วนตัวและร่วมกับผู้อื่น ด้วยการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ ผู้เรียนยังต้องเป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม และมีความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการ พร้อมทั้งมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.3 จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การมีอาชีพ มีงานทำ และส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4.4 ส่งเสริมและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการใช้ระบบธนาคารหน่วยกิตในการเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนในสถานศึกษาอีกด้วย

4.5 พัฒนา ส่งเสริม ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งบุคลากรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ

แนวทางการพัฒนา

การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน

1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายบุคคล เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลและป้องกันไม่ให้ผู้เรียนออกจากระบบการศึกษา

2. ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับหน่วยงาน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และระดมทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาคอขวดด้านการศึกษา

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนวัตกรรม ในการสร้างโอกาสทางการศึกษา ให้ ผู้เรียนทุกคน ทุกพื้นที่เข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

4. พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยบุคคล ครอบครัว (Home School) องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถานประกอบการในศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา 12 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

5. พัฒนาระบบแพลตฟอร์มในการส่งต่อ ติดตาม และ คั่นหานักเรียน เพื่อช่วยเหลือเด็กตกหล่น เด็กออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบ ที่เหมาะสม

6. กำหนดแนวทาง และกระบวนการในการส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือมีทักษะอาชีพในการดำรงชีวิต

7. พัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมทั้งกระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพของ เด็กพิการ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

สาธิต นฤภัย (2545: 1) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (Management) หมายถึงชุดของหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้นหมายถึงการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน

สมาน รังสิโยภักดิ์ และสุธี สุทธิสมบุญ (2544) ได้นิยามไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และกระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติงาน

สุรัสวดี ราชสกุลชัย (2543: 3) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง การบริหารที่จะสนใจและสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายไปลงมือปฏิบัติ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วนการจัดการ (Management) ใช้ในภาคเอกชน มี

ความหมายแตกต่างกันเล็กน้อย อย่างไรก็ตามก็ดี ในตำราหรือหนังสือส่วนใหญ่ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายไม่แตกต่างกัน สามารถใช้แทนกันได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

Noriaki Kano (2548: 86-88) นิยามว่า การบริหารจัดการเป็นงานที่พนักงานทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ พนักงานทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้บริหาร

Follett (1920 อ้างใน “ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์ขั้นสูง”, 2555) ให้ความหมายว่า การจัดการเป็นศิลปะในการประสานงานโดยอาศัยผู้อื่น และเป็นนักบุกเบิกแนวคิดเรื่อง Participative Management หรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ Conflict Management หรือการจัดการความขัดแย้ง

จากที่นักวิชาการกล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง ขั้นตอนวิธีการที่จะนำไปใช้เพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งซึ่งจะต้องกระทำเป็นขั้นตอน

2.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการ

Fayol (1949) ได้มีการให้ให้หลักการสำคัญในการจัดการในการบริหารงานสามารถมีความยืดหยุ่นได้ และหากต้องทำงานเป็นทีม โดยหัวใจหลักของการบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย มี 5 ปัจจัยคือ

1) Planning หรือการวางแผน คือ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานหรือวิธีการตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

2) Organizing หรือการจัดการองค์การ การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนบุคลากรให้ครอบคลุมการทำงานให้ทุกกระบวนการ เพื่อจัดลำดับการบริหารสั่งการ แบ่งหน้าที่ชัดเจน ไม่ทับซ้อน

3) Commanding หรือการบังคับบัญชาสั่งการ คือ การทำงานในองค์กรที่มีบุคลากรจำนวนมากจำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น สามารถควบคุม สั่งการ ดูแลพร้อม ตลอดจนการรับรู้ถึงปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้เร็วที่สุด

4) Coordination หรือการประสานงาน คือ การเชื่อมโยงข้อมูล งาน ตลอดจนการปฏิบัติการทุกอย่าง กำกับหน่วยงานให้ทำงานร่วมกัน เป็นได้ด้วยความราบรื่น เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

5) Controlling หรือการควบคุม คือ การกำกับดูแลการบริหารจัดการทุกด้านให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงเรื่องของการกำหนดเวลา มาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนตลอดจนถึงการประสานงาน การควบคุมนี้ยังรวมไปถึงการควบคุมวัตถุดิบ เครื่องจักร ผลผลิตที่ได้งบประมาณในการดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ภาพประกอบ 4 กระบวนการบริหารจัดการ

ที่มา : <https://expertprogrammanagement.com/2017/11/five-functions-of-management/>

พระมหาดนัย อุปวฑฒโน (ศรีจันทร์) (2557) กล่าวว่าไว้ว่าการบริหารจัดการ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กรทุกระดับ เนื่องจาก เป็นกระบวนการบริหารที่สามารถถ่ายทอดความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ในการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในองค์กรนั้นขึ้นอยู่กับบริบทขององค์กรที่จะเลือก และประยุกต์ให้เข้ากับองค์กรของตนเอง เพื่อการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พาวงไสว พูลวิรัตน์ (2563) กล่าวว่าไว้ว่า สำหรับสร้างการบริหารจัดการเพื่อนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) โดยนำหลักบริหารสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ อาทิ การทำงานเป็นทีม (Teamwork) การทำงานในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ (Networking) และแบบหุ้นส่วนการทำงานเป็นการสร้างระบบด้านการบริหารจัดการในยุค COVID-19 ซึ่งกระบวนการบริหารจัดการนั้น มี 4 ประการ หรือเรียกว่า POLC ประกอบด้วย 1) P = Planning การวางแผน คือ การกำหนดเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์ รวมถึงการรวบรวมและประสานการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 2) O = Organizing การจัดองค์การ คือ การกำหนดหน้าที่ จัดโครงสร้างองค์การ รวมถึงจัดกลุ่มงานและกำหนดสายการบังคับบัญชา 3) L = Leading การนำ หมายถึง การจูงใจและสั่งการให้บุคคลทุกคนทำงานร่วมกันอย่างเต็มความสามารถ 4) C = Controlling การควบคุมการ การตรวจสอบการดำเนินงานถึงถึงประเมิณผลงานที่ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

จิตกร วิจารณ์รงค์, วิศิษฐ์ สมบูรณ์, วันชัย มีศิริ (2564) กล่าวว่า ยุค New Normal เป็นการบริหารจัดการองค์กรภายใต้สถานการณ์การระบาดของไวรัส COVID-19 ซึ่งองค์กรจะดำรงอยู่รอดได้นั้นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับทุกๆ สถานการณ์ แม้แต่กระบวนการทำงานต้องมีการออกแบบให้เหมาะสมมีพร้อมที่จำปรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการจัดองค์กรสมัยใหม่จำเป็นต้องมีกลยุทธการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่น และประยุกต์กับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการทำงานและการบริหารงาน โดยองค์กรต้องมีการปรับสภาพองค์กรตามสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานในด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดโครงสร้างองค์กรยุคใหม่สามารถแข่งขันได้ อีกทั้งการบริหารจัดการยุคใหม่นี้ผู้บริหารต้องมีความรู้รอบด้าน ทั้งในการสร้างระบบการทำงาน การสร้างกระบวนการทำงาน และการติดตามประเมินผลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้บริหารมีความรู้ด้านการจัดองค์กรในยุคใหม่นี้ องค์กรย่อมดำเนินไปสู่เป้าหมายที่กำหนดในสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงหรือในยุค COVID-19

ปฏิภาณ อินทเนตร(2558) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแก้ปัญหา นักเรียนออกกลางคันของโรงเรียนวังเหนือวิทยา 6 ยุทธศาสตร์ คือ

1. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปแบบที่มาตรฐาน
2. ส่งเสริม และสร้างงานให้นักเรียนมีรายได้ที่สุจริตระหว่างเรียน
3. ส่งเสริมความถนัดตามความต้องการ และ พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน
4. สร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว
5. สร้างเครือข่ายทางสังคม และหน่วยงานภายนอกในการกำกับติดตามและช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ
6. สร้างความรู้ และสร้างความตระหนักให้กับ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ธีระรัตน์ กิจจักษ์ (2542: 11) อธิบายถึงความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเอาไว้ว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการบริหารเป็นศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายใต้

สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นการช่วยให้พวกเขาคาดคะเนถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพวกเขาได้

จากความสำคัญข้างต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารจัดการมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมตามที่สถานศึกษาได้มีการวางแผนไว้ โดยผู้บริหารต้องมีการประสานงานและการบริหารหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

กาญจนา จงยศยิ่ง (2555) กล่าวว่า แนวคิดด้านการจัดการ(Management) ตามทฤษฎีของ Harold Koontz แบ่งเป็น 5 ประการคือ

1) การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการในการใช้ความคิดอย่างรอบคอบ เพื่อทำการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร (What) ทำไมจึงทำ (Why) จะทำเมื่อไหร่ (When) ทำในพื้นที่ไหน (Where) ใครเป็นผู้รับผิดชอบ (Who) และจะดำเนินการอย่างไร (How)

2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างของงานต่าง ๆ ตลอดจนจนอำนาจหน้าที่ในการทำงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การคัดเลือกและการบรรจุคนเข้าทำงานและรักษาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งผู้บริหารต้องวางแผนกำลังคนสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ แล้วประเมินำลึงคนที่ม่อยู่ จากนั้นดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสม และฝึกอบรมให้บุคลากรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4) การสั่งการ (Directing) หมายถึงการใช้ความสามารถชักจูงคนของผู้บริหารให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุดให้องค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

5) การควบคุม (Control) หมายถึง การกำกับให้สามารถรับประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานไปนั้น สามารถเข้ากันได้กับแผนงานที่วางไว้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545: 39) กล่าวถึง ทฤษฎีโพสด์คอรบ (POSDCoRB) ซึ่งเป็นทฤษฎีการบริหารจัดการทางตะวันตกที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเกิดมาจากแนวคิดของลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างมีวัตถุประสงค์ โดยเป็นการบริหารจัดการอย่างเป็นกระบวนการ มีระเบียบแบบแผน อันจะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการออกกลางคัน

3.1 ความหมายของการออกกลางคัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ให้ความหมายไว้ว่า การออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่ออกจากระบบโรงเรียนระหว่างปี โดยไม่สามารถกลับเข้ามาเรียนได้ ซึ่งเกิดจากสาเหตุฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว สมรสแล้ว มีปัญหาปรับตัว ต้องคดี/ถูกจับ เจ็บป่วย อุบัติเหตุ อพยพตามผู้ปกครอง หาเลี้ยงครอบครัว และกรณีอื่นๆ

นงลักษณ์ ดิสสร (2557: 12) ให้ความหมายการออกกลางคันว่า การที่นักเรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนเรียนจบหลักสูตรหรือการศึกษาภาคบังคับตามที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และ ไม่ได้เข้ารับการศึกษาคือใด ๆ ทั้งสิ้น

เบญจลักษณ์ ลอยนอก (2556) ให้ความหมายของการออกกลางคัน คือ การที่นักเรียน นักศึกษาออกจาก สถานศึกษาโดยขาดการติดต่อกับแผนกทะเบียน และถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะเรียนจบตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ โดยไม่ใช่สาเหตุเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา

ภูษณิศา สิริวรพร (2557: 12) การออกกลางคัน เป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาหรือการด้อยประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพราะถ้าคำนึงตามหลักเศรษฐศาสตร์ ที่ถือว่าประสิทธิภาพเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยป้อน กับผลผลิต ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมนั้นจะต้องให้ผลตอบแทนที่มีปริมาณและคุณภาพสูง ด้วยเฉพาะตามหลักการนี้ ถ้าการจัดการศึกษาของสถาบันใดสามารถใช้ปัจจัยป้อนน้อยแต่ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพมาก หรือผลิตนักเรียนนักศึกษาได้ตามจำนวนที่รับเข้าเรียน และเรียนจบตามหลักสูตรทุกคน ไม่มีการออกกลางคัน หรือไม่มีนักเรียนนักศึกษาคนใดใช้เวลาเรียนมากกว่าหลักสูตรกำหนด การจัดการศึกษาของสถาบันนั้นย่อมถือว่ามีประสิทธิภาพมากเช่นกัน

สุริยา ยะใส (2561: 14) การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนพ้นสภาพจากการเป็นนักเรียน หรือลาออกจากสถานศึกษาที่นักเรียนศึกษาอยู่ก่อนเรียนครบตามหลักสูตรที่

กำหนดไว้หรือการที่นักเรียนนักศึกษาถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาโดยไม่ใช้สาเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา

ัญญาพิชชา ท้วมทับ (2563: 10) ให้ความหมายการออกเรียนกลางคัน หมายถึง นักศึกษาจะต้องออกจากระบบของสถานศึกษาก่อนเรียนจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ อาจด้วยสาเหตุที่เกิดจากการครอบครัวมีปัญหา ครอบครัวมีฐานะยากจน มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่ลงทะเบียนเรียนตามเวลาที่กำหนด การขาดเรียนบ่อย ตกกิจกรรม การหย่าร้างของพ่อแม่ การติดยาเสพติด ติดเกม ปัญหาการทะเลาะวิวาท การคบเพื่อนกลุ่มเสี่ยง การเข้าเรียนในสาขาที่ไม่ถนัด ปัญหาชู้สาว การตั้งครภภโดยไม่พร้อม และผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (2565: 7) การที่นักเรียนยังคงมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนนักเรียน และอายุยังไม่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ แต่ออกจากสถานศึกษาไปก่อนเรียนจบตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ และไม่กลับมาเข้าเรียนอีกต่อไป เนื่องจากประสบปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเองโดยตรง ไม่ได้มีสาเหตุมาจากการย้ายสถานศึกษา

จากความหมายของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า การออกกลางคัน คือ การนักเรียนออกจากระบบการศึกษาก่อนเรียนจบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามและไม่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกต่อไป

3.2 ปัญหาและแนวทางการป้องกันการออกกลางคัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2552: 27) กล่าวถึง ปัญหาผู้เรียนหนีเรียนเพราะไม่มีความสุขกับการเรียนส่วนผู้เรียนที่จำเป็นต้องออกกลางคันโรงเรียนจะรับผิดชอบดูแลจนกว่าเข้าเรียนใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 2) นำเสนอถึงปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน 7 ประการ ได้แก่

- 1) ปัญหาความยากจน
- 2) ปัญหาครอบครัว/ปัญหาการหย่าร้าง
- 3) ปัญหาเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน
- 4) ปัญหาความเจ็บป่วย / อุบัติเหตุ
- 5) ปัญหาอพยพตามผู้ปกครอง
- 6) ปัญหาการเรียนการสอน

7) ปัญหาเลี้ยงครอบครัว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (2554: 2 - 5) ได้สรุปว่า กลุ่มส่งเสริมการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้จัดประชุมสัมมนาคณะทำงานแก้ไขปัญหาเด็กที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันและออกกลางคัน เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 ณ ห้องประชุมขุนแผน โรงแรม ริเวอร์แคว อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน จากการสำรวจสาเหตุการที่เด็กจะออกกลางคันได้มี 7 ประการ ดังนี้

- 1) ปัญหาความยากจน
- 2) ปัญหาครอบครัว/ปัญหาการหย่าร้าง
- 3) ปัญหาเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน
- 4) ปัญหาความเจ็บป่วย/อุบัติเหตุ
- 5) ปัญหาอพยพตามผู้ปกครอง
- 6) ปัญหาการเรียนการสอน
- 7) ปัญหาเลี้ยงครอบครัว

จากการศึกษาปัญหาการออกกลางคันจากข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนมาจาก ปัญหาความยากจน ปัญหาครอบครัว/ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน ปัญหาความเจ็บป่วย / อุบัติเหตุ ปัญหาอพยพตามผู้ปกครองปัญหาการเรียนการสอน และปัญหาเลี้ยงครอบครัว

ซึ่งคณะทำงานได้เสนอ แนวทางการดำเนินงานการช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันและออกกลางคัน โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นฐาน คือสำรวจข้อมูลนักเรียนทุกคนและคัดกรองเด็กที่มีปัญหาแต่ละด้านและหาแนวทางช่วยเหลือ ดังนี้

- 1) ปัญหาความยากจน
 - (1) จัดหาทุนเพื่อการศึกษา หายอาหาร ค่าพาหนะ เสื้อผ้า
 - (2) จัดหารายได้เสริม ว่างเรียนให้เด็ก
 - (3) หางานให้ผู้ปกครองเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือให้ความรู้ในการประกอบอาชีพให้ผู้ปกครอง
 - (4) สอนให้เด็กรู้จักหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้อย่างเป็น

รูปธรรม

(5) ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว โดยสร้างผลิตภัณฑ์ตัวเองในครอบครัว เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า ฯลฯ

(6) แนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน

(7) จัดกิจกรรมเยี่ยมเรียน กรณีเด็กยากจนและต้องเดินทางมาโรงเรียนไกล

2) ปัญหาครอบครัว

(1) ลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูให้ความรักและเอาใจใส่ สนใจดูแล ให้คำปรึกษาในทุกด้าน

(2) ให้ความรู้ผู้ปกครองในด้านการศึกษา ความสำคัญของการศึกษา จิตวิทยาในการปกครองดูแลเด็ก ในภาวะที่ครอบครัวมีปัญหา

(3) ครูให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาให้เด็กอย่างทัน่วงที

(4) พูดคุยกับผู้ปกครอง แนะนำให้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด และไม่ควรสร้างปัญหาให้เด็กและให้สนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาตามกฎหมาย

(5) จัดทำโครงการ “พ่อ - แม่อุปถัมภ์” หรือกิจกรรม ศิษย์- ลูก (ให้ครูสวมบทบาทเป็นพ่อและแม่) เพื่อให้ความอบอุ่นดูแลเด็กที่มีปัญหา

(6) ประชุมหารือชุมชน/คณะกรรมการสถานศึกษา หากครอบครัวอุปถัมภ์ดูแลเด็กที่พ่อแม่หย่าร้าง ไม่มีใครดูแลหรือที่อยู่อาศัย

3) ปัญหาเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน

(1) แนะนำให้นักเรียนรู้จักป้องกันการมีบุตรก่อนวัยอันควร โดยโรงเรียนให้โอกาสในการศึกษาต่อ

(2) แนะนำนักเรียนให้รู้จักการครองตนในชีวิตคู่ทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี

(3) ครูประจำชั้นดูแลเด็กให้ใกล้ชิดขึ้น

(4) ครูต้องมีความจริงจังและจริงใจในการแนะนำและให้ความช่วยเหลือแนะนำเด็กโดยใช้วินัยเชิงบวก

(5) ครูต้องไม่พูดตอกย้ำถึงความผิดพลาดของนักเรียนให้เพื่อนร่วมชั้นได้รับรู้ และคอยให้กำลังใจเด็กให้มีกำลังใจอยากเรียนต่อจนจบ

(6) ครูพูดให้เพื่อนในชั้นเข้าใจในปัญหาของเด็กไม่ให้เกิดความรังเกียจ หรือพูดจาถากถาง และเป็นกำลังใจให้เพื่อเรียนจนจบ

(7) กำหนดหลักสูตรเพศศึกษาในโรงเรียน โดยบูรณาการในวิชาต่าง ๆ หรือในสาระพัฒนาทักษะชีวิต (ระดับมัธยมศึกษา)

(8) แนะนำให้ระมัดระวังการดูแล และใช้สื่อให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

(9) ให้เด็กทำกิจกรรมในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจมีชมรมหรือชุมนุมต่าง ๆ ตามความสนใจของเด็กในโรงเรียน

(10) จัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียน

(11) ให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งครูผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง ชุมชนอาจเป็นรูปการสร้างเครือข่าย

4) ปัญหาความเจ็บป่วย/อุบัติเหตุ

(1) ผู้บริหารควรไปเยี่ยมบ้านเด็กด้วยตนเอง และชวนเพื่อนครูไปเยี่ยมเด็กที่บ้านเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดี

(2) กรณีเด็กเกิดอุบัติเหตุ โรงเรียนควรเข้าไปช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเข้ารับรักษาในสถานพยาบาล

(3) แนะนำการรักษาปฐมพยาบาลที่ถูกต้องวิธี

(4) ครูประจำชั้นหมั่นถามข่าวหรือติดตามเยี่ยมบ่อย ๆ

(5) แจ้งผู้ปกครองให้ทำประกันหมู่ให้กับนักเรียน โดยวิธี

- ผู้ปกครองออกเบี้ยประกันทั้งหมด

- ใช้งบประมาณค่ารายหัวนักเรียนทั้งหมด

- ผู้ปกครองและนักเรียนร่วมกันออกค่าเบี้ยประกัน

(6) ตรวจสอบสุขภาพประจำปีโดยสถานพยาบาลชุมชน และส่งต่อกรณีเจ็บป่วย

มาก

5) ปัญหาอพยพตามผู้ปกครอง

(1) แจ้งระเบียบการย้ายสถานที่เรียน

(2) ติดตามโรงเรียนปลายทางการเข้าเรียนของนักเรียน

(3) สร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญของการศึกษาให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ

(4) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยติดตามผู้ปกครองที่อพยพบ่อย ๆ เพื่อติดตามการเข้าเรียนของนักเรียน

(5) โรงเรียนจัดทำโครงการบ้านพักเด็กในโรงเรียนเพื่อรองรับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง

6) ปัญหาการเรียนการสอน

(1) ผู้บริหารประชุมครูและสร้างจิตสำนึกให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีคุณธรรม

(2) ครูเสียเวลา โดยสอนซ่อมให้เด็กที่มีปัญหาในการเรียน

(3) คัดกรองเด็ก ศึกษาปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล แยกประเภทเด็ก และดูแลเด็กตามสภาพปัญหา

(4) ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันศึกษาปัญหาเด็ก และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

(5) ครูสร้างนวัตกรรมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สร้างความสนใจของเด็กกระตุ้นให้เด็กสนใจการเรียนให้เด็กทำแบบฝึกจากง่ายไปยากบ่อย ๆ

(6) โรงเรียนจัดกิจกรรม หรือชุมนุมที่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน ฯลฯ

(7) จัดกิจกรรมที่让孩子ได้มีโอกาสแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่และให้รางวัลกับเด็ก

(8) ปลุกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนรักโรงเรียน สร้างโรงเรียนให้เป็นบ้านที่มีความสุขให้เด็ก

(9) โรงเรียนจัดหาสื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

(10) จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

7) ปัญหาเลี้ยงครอบครัว

(1) จัดกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องสหกรณ์หรือปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เพื่อหารายได้

(2) ให้ความรู้ด้านวิชาชีพกรณีพิเศษ เช่น การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านแบบง่าย เช่น เตาหุงต้มไฟฟ้า การปะยางรถจักรยาน การทำปุ๋ยหมัก การทำขนมไทยตามท้องถิ่น ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 3-4) ได้ร่วมมือดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ดังนี้

1) การจัดทำฐานข้อมูลนักเรียน ดำเนินการเก็บข้อมูลนักเรียนที่ออกกลางคัน โดยใช้โปรแกรมสำมะโนนักเรียนในการเก็บข้อมูลเด็กตกหล่นในแต่ละพื้นที่ ร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะพบเด็กที่ไม่เรียนต้องออกกลางคันในพื้นที่สูงห่างไกล ทุรกันดาร เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกรณี

2) การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน โดยช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาผลการเรียนสะสม ติด 0, ร และ มส. จนเป็นสาเหตุให้ออกกลางคันในที่สุด โดยการจัดโปรแกรมสอนพิเศษภาคฤดูร้อน เพื่อช่วยนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์สะสมให้สามารถเรียนจบหลักสูตรได้ตามกำหนด

3) การร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือและส่งต่อนักเรียนที่เรียนไม่จบ สนับสนุนให้นักเรียนเรียนจนจบโดยใช้วิธีที่ยืดหยุ่น เช่น การสนับสนุนให้กลับมาเรียนหลังการตั้งครรภ์ หรือส่งต่อให้กับ กศน. สำหรับนักเรียนที่อายุต่ำกว่า 15 ปีที่มีปัญหาพิเศษ

(1) ให้การช่วยเหลือด้วยวิธีการยืดหยุ่น เพื่อช่วยเด็กที่มีปัญหาได้เรียนจนจบการศึกษา โดยไม่ต้องออกกลางคัน

(2) การจัดการเรียนการสอนเด็กออกกลางคันโดยวิธีเรียนทางไกล จากความร่วมมือ ของสถาบันการศึกษาทางไกล

4) การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อป้องกันการออกกลางคัน เช่น การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง จัดกลุ่มนักเรียน การจัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ การเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นต้น

5) การเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ การมีทักษะชีวิตและอาชีพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับปัญหาในการปรับตัวสำหรับการใช้ชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบอย่างมีความสุข ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง และวางแผนการเรียนและชีวิตในอนาคต ช่วยลดปัญหาการออกกลางคัน

6) การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีกิจกรรมแนะแนวตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีขอบข่ายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ครอบคลุมด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาตัวเอง ช่วยนักเรียนให้เข้าใจคุณค่าในตนเองและมีการตัดสินใจอย่างเหมาะสม

7) การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะกรรมการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 โดยนายภาวิธ ทองโรจน์ มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้สร้างศักยภาพให้กับคนทุกกลุ่ม โดยหลักสูตรต้องมีความเข้มแข็งเพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมุ่งพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้ที่ไม่ศึกษาต่อสามารถมี

ชีวิตที่มีคุณภาพได้ ดังนั้น หลักสูตรจะต้องสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคม ไม่จำกัดแค่การเตรียมตัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับสูงเท่านั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 1-2) ได้เสนอแนวคิดในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาการออกกลางคันในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการร่วมมือระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานประกอบด้วยการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้ง คณะกรรมการ ขับเคลื่อนที่ระดับจังหวัดและอำเภอ และการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการศึกษาของเด็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ได้ครบถ้วน โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 แนวทาง ได้แก่

1) จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากรวัยเรียนกลุ่มอายุ 3 - 18 ปีที่ไม่ได้อยู่ในระบบ การศึกษา ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการนำข้อมูลนักเรียน ตรวจสอบกับข้อมูลประชากรกลุ่มอายุ 3 - 18 ปี ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อค้นหาผู้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบ การศึกษาเป็นรายบุคคล จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด

2) สำรวจ ตรวจสอบข้อมูลในระดับพื้นที่ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลในระดับพื้นที่ โดยแต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลลงพื้นที่ตามที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ใน ระบบการศึกษา จากฐานข้อมูล โดยจำแนกตามสภาพข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

(1) จัดทำแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาประชากรวัยเรียนที่อยู่นอก ระบบการศึกษา

(2) แต่งตั้งคณะทำงานในการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับจังหวัด อำเภอและตำบล

(3) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดแก่ ผู้เกี่ยวข้อง

(4) คณะทำงานลงพื้นที่ตรวจสอบสาเหตุการไม่เข้าเรียน ตามที่อยู่ใน ฐานข้อมูล และได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกระบบการศึกษาออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็ก ที่ไปเรียนในสถานศึกษาในประเทศ กลุ่มเด็กที่ไปเรียนต่างประเทศ กลุ่มเด็กที่ไม่มีตัวตนในพื้นที่ (ย้ายไปอยู่ที่อื่นเป็นระยะเวลายาวนาน) กลุ่มเด็กพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับแล้วไปประกอบ อาชีพ กลุ่มเด็กพิการ กลุ่มเด็กปกติที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาด้วยเหตุผลต่าง ๆ และกลุ่มเด็กออก

กลางคัน การจำแนกกลุ่มนี้ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) จัดหาที่เรียนให้กับกลุ่มตัวอย่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันแก้ไขปัญหา ประชากรวัยเรียนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา โดยดำเนินการจัดหาที่เรียนให้กับ กลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง

ตาราง 2 แสดงการจัดหาที่เรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาการออกกลางคันอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1-2)

ปัญหาและสาเหตุออกกลางคัน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เด็กพิการ	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ให้ได้รับการศึกษาในโรงเรียนสังกัด
เด็กปกติที่ไม่ได้เข้ารับการรักษ	สพป. สพม. ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด/อำเภอ/ตำบล สถาบันอาชีวศึกษา
เด็กออกกลางคัน	สพป. สพม. ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด/อำเภอ/ตำบล สถาบันอาชีวศึกษา
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพ	ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัญหาและสาเหตุออกกลางคัน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	จังหวัด/อำเภอ/ตำบล สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัด

นอกจากนี้ยังมีกรณีของการมีส่วนร่วมของจังหวัดสุรินทร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2) ในจังหวัดสุรินทร์ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กกลับเข้าศึกษาในสถานการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่วิทยาลัยการอาชีพ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการฝึกฝนอาชีพ เพื่อให้เด็กมีทักษะที่สามารถนำไปใช้หารายได้ การดำเนินการใช้ "ระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน" เพื่อสะท้อนข้อมูลที่แท้จริงและใช้ร่วมกันในจังหวัด พร้อมทั้งตั้งทีมขับเคลื่อนการทำงานในระดับจังหวัดและพื้นที่ โดยมีการทำงานร่วมกันของ 5 ภาคส่วนภายใต้ "เครือข่ายความร่วมมือ

เบญจภาคี" เช่น เด็ก ผู้ปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ และสถานประกอบการ นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมวิชาชีพระยะสั้น (75 ชั่วโมง) ในหลากหลายหลักสูตร เช่น ทำขนม และเครื่องยนต์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับใบประกาศนียบัตรประกอบอาชีพขั้นต้นเมื่อจบการศึกษา

พัฒนาโชค ชูไทย (2563) กล่าวถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่รัฐบาลสามารถบริหารจัดการได้ 4 ข้อ คือ

1) รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการ ควรดำเนินนโยบายสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มจำนวนโรงเรียนให้แก่นักเรียนในทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท พื้นที่ห่างไกลความเจริญและขาดแคลนโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มสัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดและเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยตรงแก่นักเรียน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา การดำเนินการนั้น จะทำให้นักเรียนมีโอกาสเข้าถึงโรงเรียนในพื้นที่ที่อยู่อาศัยของตนมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนโรงเรียนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในพื้นที่แต่ละจังหวัด จะลดต้นทุนการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน ส่งผลให้อัตราการลาออกจากโรงเรียนลดลง และเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนทั้งประเทศ

2) กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรเพิ่มงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะนักเรียนจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน เพื่อช่วยให้พวกเขาเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น การช่วยเหลือทางการเงินนี้จะทำให้นักเรียนยากจนมีอัตราการเข้าเรียนและระยะเวลาการศึกษาในโรงเรียนสูงขึ้น ลดแนวโน้มการลาออกจากโรงเรียน นอกจากนี้ ควรลดความซับซ้อนของเงื่อนไขการกู้ยืมเงิน เพื่อให้นักเรียนยากจนสามารถเข้าถึงกองทุนได้ง่ายขึ้น รวมทั้งขยายโอกาสให้ระดับการศึกษาอื่น ๆ สามารถกู้ยืมเงินได้เช่นเดียวกับนักเรียนระดับมัธยมและอาชีวะ เพื่อช่วยลดอัตราการลาออกจากโรงเรียนในทุกระดับการศึกษาในประเทศไทย

3) รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณสำหรับนโยบายการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ " เรียนฟรี 15 ปี " เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับ นโยบายนี้มุ่งช่วยเหลือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง นอกจากนี้ รัฐบาลอาจให้เงินช่วยเหลือ เพื่อเป็นการลดภาระค่าครองชีพ โดยสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน หรือหนังสือเรียนแก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน หากนักเรียนยากจนได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาและค่าครองชีพมากขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนมีระยะเวลาเรียนในโรงเรียนยาวนานขึ้น และลดแนวโน้มการลาออกจากโรงเรียนในทุกระดับการศึกษาในประเทศไทย

4) รัฐควรดำเนินนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครอง โดยเฉพาะในครัวเรือนยากจน เพื่อส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนมากขึ้น เช่น โครงการ Unconditional cash transfers และ Conditional cash transfers ที่มีใช้ในต่างประเทศ โดยเฉพาะโครงการ Conditional cash transfers รัฐบาลอาจออกแบบให้มีการให้เงินช่วยเหลือรายเดือนแก่ครัวเรือนยากจน โดยมีเงื่อนไขว่าครัวเรือนที่ได้รับเงินต้องส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียน หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกระงับสิทธิการรับเงินช่วยเหลือ การดำเนินการนี้จะช่วยเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในโรงเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก (2565: 17) อธิบายถึง การแก้ไขปัญหานักเรียนออกกลางคันควรให้หน่วยปฏิบัติและสถานศึกษาร่วมกันขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการป้องกันและกำหนดมาตรการรองรับนักเรียนที่ออกกลางคัน ซึ่งรวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลนักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน และการร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาในการส่งต่อนักเรียนที่ไม่จบการศึกษา นอกจากนี้ ยังควรมีการจัดระบบดูแลนักเรียน การเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ การจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา และการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนสามารถเรียนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน กล่าวสรุปได้ว่าสถานศึกษาจะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน มีระบบติดตามดูแลและช่วยเหลือนักเรียน มีการร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

3.3 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 36-46) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านงานกิจการนักเรียน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

กิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าถึงและพัฒนา นักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควินัยในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เทิดทูน และจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะใช้ชีวิตอย่างเพียงพอปรับตัวมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้และมีภูมิธรรมงานกิจการนักเรียนประกอบด้วย

- 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน
- 2) การบริหารงานนักเรียน
- 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
- 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้แก่เด็ก และเยาวชน จากการศึกษางานวิจัย บทความทางการศึกษาจากนักการศึกษา อาทิ ชูวิทย์สิงห์โท (ม.ป.ป.:2) แทน ด้านแก้ว (2552:2-3) สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์ (2553:5) บรรทม รวมจิตร (2553:8) สุวรรณ แสงสุริยา (2556:374-376) อวยชัย ศรีตระกูล (2556:87-88) เบญจพร ทศานนท์ (2557:522) สวีศักดิ์ สำนักวงศ์ (2558:1) และสมจิตร ภูเขา (2558:462-464) สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาที่นักเรียนอาจเผชิญ โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจนในแต่ละกระบวนการ รวมถึงการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ระบบนี้มีกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนและดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ(ชูวิทย์สิงห์โท:ม.ป.ป. ,16-26) ดังนี้

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในด้านต่อไปนี้

(1) ด้านความสามารถของนักเรียนทางการเรียนและพฤติกรรม รวมถึง ความสามารถด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน

(2) ด้านสุขภาพของนักเรียน มีความสำคัญในการทำความเข้าใจสภาพร่างกาย ซึ่งสามารถสะท้อนถึงพฤติกรรมทางด้านจิตใจ เช่น การซึมเศร้า สมาธิสั้น หรือการเก็บตัว เป็นต้น

(3) ด้านครอบครัวและการคุ้มครองนักเรียน ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสำคัญ โดยมีเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนจากกรมสุขภาพจิต เพื่อช่วยให้เข้าใจและดูแลนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

2) การคัดกรองนักเรียนเป็นกระบวนการหลังจากที่ครูได้รู้จักนักเรียน การคัดกรองนักเรียนเริ่มจากที่ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วใช้ข้อมูลในการแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้การดูแลตรงตามความต้องการ โดยสำนักพัฒนาสุขภาพจิตได้พัฒนาเครื่องมือ The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ซึ่งผ่านการวิจัยแล้วว่าเหมาะกับเด็กอายุ 4-16 ปี แบบประเมินนี้มี 25 ข้อ ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ อารมณ์ ความอยู่ไม่นิ่ง/สมาธิสั้น ความประพฤติ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และสัมพันธภาพทางสังคม โดยคะแนนของพฤติกรรมแต่ละด้านช่วยให้ครูประเมินปัญหาและจุดแข็งของนักเรียนได้ โดยการประเมินนี้มี 3 ชุด คือ แบบประเมินตนเองของนักเรียน แบบประเมินจากครู และแบบประเมินจากผู้ปกครอง ทั้งนี้การประเมินควรทำในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อดูความสอดคล้องของผลลัพธ์ โดยสามารถใช้วิธีสัมภาษณ์หรือเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติมในกรณีที่ผลการประเมินไม่สอดคล้องกัน และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Scan tool 3 ในการบันทึกและรายงานผลการคัดกรอง

3) การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนประกอบด้วยกิจกรรมโฮมรูม เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาทักษะในการตัดสินใจและการวางแผนชีวิตอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองในการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาสามารถทำ ได้หลาย วิธี ได้แก่

- (1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยครูที่ปรึกษา
- (2) กิจกรรมในห้องเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
- (3) การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบของชมรม
- (4) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนโดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย
- (5) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- (6) กิจกรรมซ่อมเสริม
- (7) กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง

5) การส่งต่อนักเรียนเกิดขึ้นเมื่อการดำเนินงานทั้ง 4 ขั้นตอนไม่สามารถช่วยเหลือได้ โดยต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเพื่อป้องกันไม่ให้อาการรุนแรงขึ้น การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

(1) การส่งต่อภายใน โดยครูที่ปรึกษาจะส่งต่อนักเรียนให้กับครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือครูปกครองตามความเหมาะสมเพื่อดูแลช่วยเหลือ

(2) การส่งต่อภายนอก มีการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล หรือครูปกครอง เมื่อนักเรียนได้รับความช่วยเหลือและกลับสู่สภาพปกติแล้วจึงสามารถเข้าเรียนตามปกติ

วชิราภรณ์ โอนไธสง (2563: 34) อธิบายวิธีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะต้องอาศัยกระบวนการในการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดำเนินงานจึงจะประสบผลสำเร็จและถือได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบการป้องกันการออกเรียนกลางคันอีกแนวหนึ่งเพราะว่าพวกของนักเรียนได้มีส่วนรับรู้ รับทราบดำเนินการร่วมกันทางโรงเรียนก็จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงจากผู้ปกครองของนักเรียนทำให้สามารถวางแผนป้องกันการออกกลางคันได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จะต้องเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาเด็กนักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจสังคมอยู่ตลอดเวลา

3.4 การประเมินและการป้องกันความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างระบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้ (Mema& Al – Thani. 2008; อ้างถึงในภูมิ เพชรศักดิ์ศิริและสุวิมล ว่องวาณิช. 2554: 18-21)

1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สิ่งที่จะต้องกระทำ คือ การสำรวจกิจกรรมและพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งในกลุ่มปกติและกลุ่มออกกลางคันให้ครอบคลุมในทุกประเด็น

2) การบ่งชี้ความเสี่ยงหรือระบุปัจจัยเสี่ยง สิ่งที่จะต้องกระทำ คือ การสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนทั้งในกลุ่มปกติและกลุ่มออกกลางคันในประเด็นที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน ทั้งในด้านนักเรียน ด้านครอบครัว ด้านครู/โรงเรียน และด้านเพื่อน เพื่อหาข้อมูลหรือปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3) กำหนดค่าคะแนนโอกาสของการเกิดความเสี่ยง (Probability) เป็นการประมาณระดับของการที่นักเรียนมีลักษณะหรือสภาพตามปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ได้จากการตอบแบบสำรวจพฤติกรรม อาจเป็นจำนวนความถี่ของการกระทำพฤติกรรมเสี่ยง จำนวนเพื่อนในกลุ่มที่

นักเรียนคนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เป็นต้น อาจกำหนดให้มี 4 ระดับ คือ ระดับไม่มีความเสี่ยง ระดับมีโอกาสของการเกิดความเสี่ยงเป็น 1 (โอกาสเสี่ยงน้อย) ระดับมีโอกาสของการเกิดความเสี่ยงเป็น 2 (โอกาสเสี่ยงสูง) และระดับมีโอกาสของการเกิดความเสี่ยงเป็น 3 (โอกาสเสี่ยงสูงสุด)

4) กำหนดน้ำหนักความสำคัญของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง (Impact) เป็นการประมาณระดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ความรุนแรงของความเสี่ยงอาจกำหนดให้มี 3 ระดับ คือ ความรุนแรงของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง ระดับ 1 (ความรุนแรงน้อย) ความรุนแรงของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง ระดับ 2 (ความรุนแรงมาก) ความรุนแรงของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง ระดับ 3 (ความรุนแรงสูงสุด) ความรุนแรงของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงหาได้จากการวิเคราะห์ค่าสถิติการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ (Multiple Discriminant Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ว่าปัจจัยใดที่สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มออกกลางคันออกกลางคันจากนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ได้ และใช้ค่าสัมประสิทธิ์การจำแนกมาตรฐาน (Standardized Discriminant Coefficients) ของปัจจัยเสี่ยงมาเป็นตัวกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง

5) การตัดสินใจความเสี่ยง เป็นการประเมินระดับความสำคัญของความเสี่ยงพิจารณาโดยใช้น้ำหนักความสำคัญของผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง และโอกาสของการเกิดความเสี่ยง

ภูมิ เพชรศักดิ์ศิริ และสุวิมล ว่องวาณิช (2554: 25-26) กล่าวว่า การป้องกันความเสี่ยงต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ควรประสานความร่วมมือกัน ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจน
2. ครูควรหาช่องทางให้นักเรียนทำงานแลกเงิน เช่น ล้างรถครู ล้างจานในโรงอาหาร
3. โรงเรียนควรมีการสอนพิเศษเพิ่มเติมให้กับนักเรียนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
4. ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันในการสอดส่องดูแลการคบเพื่อนของนักเรียน
5. ครูพยายามแยกนักเรียนออกจากกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี
6. ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ต้องสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด กำกับนักเรียน เรื่องการเข้าเรียนให้ตรงเวลา อาจมีการกำหนดบทลงโทษบ้างเพื่อกระตุ้นนักเรียน
7. ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ต้องคอยเตือนนักเรียนเสมอเกี่ยวกับเรื่องเวลาเรียนของนักเรียน

8. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายในการให้ครูประจำชั้นออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างจริงจัง อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบปัญหาอย่างแท้จริงของนักเรียน

9. โรงเรียนควรมีห้องให้คำปรึกษาปัญหาของนักเรียนและควรมีการตั้งคณะกรรมการคอยช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

10. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการทำความเข้าใจกับคณะครูในเรื่องของความเป็นกันเองกับนักเรียนไม่ถือตัวจนเกินไป ครูควรพูดคุยกับนักเรียนได้ทุกเรื่อง วางตัวให้เหมือนกับเป็นพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินและการป้องกันความเสี่ยง สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองจะต้องมีการประสานความร่วมมือกัน โดยการพูดคุย ดูแล และช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในการออกกลางคัน

4. สาเหตุการออกกลางคัน

ธัญญพิชชา ท่วมทับ (2563) กล่าวถึง สาเหตุที่จัดเรียงลำดับความสำคัญเร่งด่วนจากมากไปหาน้อย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางยกร่างหัวข้อรายการมาจัดทำเครื่องมือสำหรับนำไปใช้ในการจัดดำเนินการทำงานวิจัยเพื่อหาแนวทางการป้องกันการออกกลางคันในบทถัดไป ซึ่งสามารถรวบรวมและสรุปประเด็นหัวข้อรายการต่าง ๆ จัดรวบรวมเรียบเรียงได้อยู่ 6 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

- 1) ด้านตัวนักศึกษา
- 2) ด้านครอบครัว
- 3) ด้านสถานศึกษา
- 4) ด้านครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอน
- 5) ด้านชุมชน และสิ่งแวดล้อม
- 6) ด้านการเรียนการสอน/หลักสูตร

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1186) ให้ความหมาย สาเหตุ หมายถึง ต้นเหตุหรือเค้าเรื่องเดิมที่ทำให้เกิดเรื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551:71) กล่าวถึงสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน พิจารณารูปแบบต่าง ๆ อย่างรอบคอบ ใช้หลักการ แนวคิด และความอดทนในการแก้ปัญหาจึงจะทราบรายละเอียดของการออกกลางคันของนักเรียนที่แท้จริง

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 22) กล่าวว่า สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนมี 9 ประเภท คือ

- 1) ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ได้แก่ ปัญหาหนี้สิน การใช้แรงงานเด็กในครอบครัว การต้องย้ายไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่น รวมถึงเด็กที่ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว
- 2) ปัญหาการคมนาคม เส้นทางระหว่างบ้านและโรงเรียนไม่สะดวก ไม่ปลอดภัย และใช้เวลาเดินทางนาน
- 3) การย้ายถิ่น นักเรียนย้ายตามผู้ปกครองโดยไม่ได้แจ้งสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถติดตามได้ว่าการเรียนต่อที่ไหน
- 4) สภาพร่างกายและอายุของนักเรียน เด็กที่มีอายุเกินเกณฑ์เข้าเรียนหรือการเจ็บเกิดที่ล่าช้า ทำให้เด็กไม่ยอมเข้าเรียนเพราะอายุมากกว่ากลุ่มเพื่อน
- 5) สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สถานที่ที่ไม่เหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ หรือการถูกรังแกจากเพื่อน ส่งผลให้เด็กไม่ยอมมาเรียน
- 6) การสื่อสาร ภาษา ความไม่เข้าใจในภาษาระหว่างครูและนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชาวเขาที่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทย
- 7) ผู้ปกครองขาดความสนใจและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา รวมถึงไม่รู้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา
- 8) ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน
- 9) การนำหลักสูตรไปใช้ไม่ตอบสนองต่อความต้องการและสภาพท้องถิ่น

วรารุณ ราชเนตร์ (2556, น. 5-6) ได้กล่าวว่า สาเหตุการออกกลางคัน หมายถึง ปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้นักเรียนต้องตัดสินใจลาออกจากสถานศึกษาหรือพ้นจากสภาพความเป็นนักเรียน จำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา เช่น ความยากง่ายของเนื้อหา จำนวนวิชา และหน่วยกิต สาขาที่เรียน หลักสูตรการเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ ความเพียงพอและทันสมัยของเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และความเพียงพอของห้องปฏิบัติการ
- 2) ด้านพฤติกรรมนักเรียน หมายถึง สภาพของการแสดงออกของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา และในครอบครัว เช่น การตั้งใจเรียน ความสามารถในการเรียน การคบเพื่อน เป็นต้น

3) ด้านสถานภาพของผู้ปกครอง หมายถึง สถานภาพทั่วไปของผู้ปกครองนักเรียน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งลักษณะการปฏิบัติต่อนักเรียน เช่น การส่งเสริมสนับสนุนให้เรียน ปัญหาภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สุขภาพของผู้ปกครอง และการหย่าร้างของผู้ปกครอง เป็นต้น

4) ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง การปฏิบัติงาน หรือคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการสอน การวัดผลและประเมินผล คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอนและเทคนิค และกระบวนการสอน ความเข้มงวดในการเรียนการสอน เป็นต้น

5) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ การวางตนต่อนักเรียนของอาจารย์ที่ปรึกษา การดูแลเอาใจใส่ต่อนักเรียน การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เป็นต้น

6) ด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียง ที่ตั้ง และการคมนาคม รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและคุณภาพการจัดการศึกษา ปัญหาที่พบ ได้แก่ ความไม่ปลอดภัยและความไม่สะดวกในสภาพอาคาร เครื่องอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ และขาดพื้นที่พักผ่อนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน

U.S. Department of education (2017) ให้ความหมายของโรงเรียนที่ปลอดภัย หมายถึง โรงเรียนส่งเสริมการปกป้องนักเรียนจากการใช้ความรุนแรงการสัมผัสกับอาวุธและการคุกคาม การโจรกรรม การกลั่นแกล้ง การขายหรือการใช้สารที่ผิดกฎหมายในบริเวณโรงเรียน ความปลอดภัยของโรงเรียนเชื่อมโยงกับผลการเรียนของนักเรียนและโรงเรียนที่ดีขึ้น ความปลอดภัยทางอารมณ์และร่างกายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการเรียน ในเวลาเดียวกันนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางร่างกายหรือทางอารมณ์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขายหรือใช้สารที่ผิดกฎหมายในบริเวณโรงเรียนมีความเสี่ยงต่อผลการเรียน เกิดความล้มเหลวในการเรียนและการออกกลางคัน

พัฒนาโชค ชูไทย (2563) อธิบายถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย

4.1 สาเหตุด้านนักเรียน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) พบว่า นักเรียนช่วงอายุ 13 ปี ถึง 14 ปี ที่ทำงานควบคู่กับการเรียนในโรงเรียนมีจำนวนทั้งหมด 51,950 คน เป็นนักเรียนเพศชายจำนวน 28,167

คน และ เป็นนักเรียนเพศหญิงจำนวน 23,813 คน จะเห็นว่า นักเรียนช่วงอายุนี้ นักเรียนเพศชาย ทำงานมากกว่านักเรียนเพศหญิง ย่อมส่งผลให้โอกาสการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนเพศชาย สูงกว่านักเรียนเพศหญิง

นิพนธ์ แก้วเกิด (2555) กล่าวว่า ปัจจัยที่นักเรียนตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน ส่วนใหญ่มีส่วนทำให้มีการเรียนรู้ลดลงและมีผลที่สะท้อนถึงความเบื่อหน่ายต่อการศึกษาวิจัยใน ส่วนของร่างกายและระบบควบคุมยังมีส่วนทำให้สามารถเรียนลดลงได้

อัญชิสา อยู่เย็นยง (2550) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษา มีแนวโน้มลาออกจากโรงเรียนมากขึ้น เกิดจากปัจจัยด้านทัศนคติส่วนตัวที่มีต่อ การศึกษา นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน มีพฤติกรรมแสดงความเบื่อหน่าย และไม่เห็น คุณค่าของการศึกษา รวมถึงไม่คำนึงถึงประโยชน์ในอนาคตจากการเรียน สาเหตุเหล่านี้ส่งผลให้ นักเรียนในตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ลาออกจากโรงเรียนในอัตราที่สูงขึ้น

อารี ฝาสานสินธุวงศ์ (2549) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกแแกนกลางเป็น สาเหตุสำคัญ ได้แก่ ทัศนคติต่อสาขาวิชาที่เรียนผลสัมฤทธิ์ของการเรียน สถิติปัญญา การขาด เรียน ความเบื่อหน่ายในการเรียน สุขภาพ และความประพฤติ สาเหตุที่เกิดจากตัวผู้เรียน ได้แก่ การทำงาน ชั่วโมงการทำงานเปลี่ยนไป ไม่สามารถเรียนได้ทันตามกำหนด ไม่สนใจที่จะเรียน ต่อเพราะไม่เห็นประโยชน์ของการเรียน มีพื้นฐานการศึกษาเดิมน้อย ย้ายภูมิลำเนาไปประกอบ อาชีพที่อื่น ผู้เรียนบางคนต้องไปประกอบอาชีพไกลบ้านทำให้ขาดเรียนบ่อย ๆ จึงเรียนไม่ทัน และไม่อยากจะเรียน ผู้เรียนต้องการพักผ่อนเพราะทำงานหนักตลอดวัน ผู้เรียนที่เป็นหญิงก็มี ภาระต้องเลี้ยงบุตร เป็นต้น

จรรยา วิรุฬรัตน์ (2521) พบว่า ปัจจัยด้านผลการเรียนส่งผลกระทบอย่างมากต่อ ความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนที่ ลาออกจากโรงเรียนจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เช่นเดียวกับ อัญชิสา อยู่ ยืนยง (2550) พบว่า กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับต่ำในพื้นที่ตำบล บ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวโน้มลาออกจากโรงเรียนสูงขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนไม่มีความสนใจ ด้านการเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกถึงความเบื่อหน่ายต่อการเรียนภายในโรงเรียน นักเรียนขาดความรู้ความสามารถในการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านสุขภาพของ นักเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สุขภาพไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัว รวมทั้งความปลอดภัยของ

นักเรียนกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียนที่ใกล้แหล่งอบายมุข ร้านเกม เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือหนีเรียน และอุปสรรคด้านการเดินทาง

4.2 สาเหตุด้านครอบครัว

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2562) พบว่า ครอบครัวนักเรียนยากจน มีภาระค่าใช้จ่ายสูง โดยมีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาร้อยละ 22 ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งต่างกันอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับ ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย มีภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเพียงร้อยละ 6 ของรายได้ทั้งหมดเพียงเท่านั้น ครอบครัวนักเรียนที่ยากจนพิเศษมีภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาสูงในช่วงเปิดภาคเรียน ไม่รวมต้นทุน การเดินทางไปโรงเรียนโดยเฉลี่ย 1,195 บาท ถึง 4,829 บาทต่อครัวเรือน เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อเดือนของครอบครัวกลุ่มนี้ ดังนั้นต้นทุนด้านการศึกษาที่สูงจะส่งผลให้การลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน และกลุ่มนักเรียนยากจนพิเศษมักอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแห่งกลาง คือ ครอบครัวที่มีความขัดแย้งกันรุนแรง พ่อแม่ย้ายไปทำงาน หารายได้ในพื้นที่ต่าง ๆ หรือ พ่อแม่หย่าร้าง นักเรียนบางคนจึงต้องหารายได้เสริม ส่งผลให้ความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

นิติศ ธรรมแสงอดิภา (2559) พบว่า ครัวเรือนที่ยากจนในจังหวัดสุรินทร์ขาดรายได้เพียงพอ ส่งผลให้นักเรียนบางคนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต้องลาออกเพื่อทำงานช่วย ครัวเรือน

นันธวัช นูนารถ (2558) กล่าวว่า ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลมักย้ายเข้ามาในพื้นที่เศรษฐกิจที่เจริญ เช่น กรุงเทพมหานคร เพื่อหางานและพาลูกหลานไปด้วย ส่งผลให้อัตราการลาออกจากโรงเรียนในชนบทสูงขึ้น

อภิชาติ เลนะนันท์ และคณะ (2555) กล่าวว่า การที่ผู้ปกครองเชื่อว่าการส่งลูกเรียนจะช่วยให้มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นในอนาคต จะทำให้ความน่าจะเป็นในการลาออกจากโรงเรียนลดลง เนื่องจากผู้ปกครองมีความต้องการให้นักเรียนมีอาชีพที่มั่นคงและรายได้สูงในอนาคต

จิรมล แก้วฉิมพลี (2554) พบว่า ปัญหาความยากจนในครัวเรือนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนราธิวาสลาออกจากโรงเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอ แม้จะมีโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น นโยบายเรียนฟรี 15 ปี และโครงการอาหารกลางวันฟรี แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ส่งผลให้บางคนต้องลาออก นอกจากนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ทำให้ไม่

ความสำคัญกับการศึกษาของบุตรหลาน รวมถึงบางครัวเรือนไม่สนใจการเรียนของนักเรียนอีกด้วย

อารี ฝานสินธุวงศ์ (2549) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กเกิดมาก็มีเวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว ดังนั้น สถาบันครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่ขัดเกลาทางสังคมให้เด็กมากที่สุด พฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก จะถูกซึมซับมาจากคนในครอบครัว ปัญหาที่เกิดมาจากครอบครัว จะเป็นปัญหาที่ทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และส่งผลให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนได้

มานพ อย่างจา (2549) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนกลางคันของนักเรียนเฝ้าหูในระดับมัธยมศึกษา นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนเฝ้าหูที่ลาออกจากโรงเรียนส่วนใหญ่มาจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นว่า ถ้ารายได้ของครัวเรือนอยู่ในระดับต่ำมาก จะส่งผลให้นักเรียนเฝ้าหูมีแนวโน้มลาออกจากโรงเรียนมากขึ้นตามไปด้วย

นฤภัค ฤทธิพิทย์ (2533: 42) กล่าวว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนทำให้เกิดความสำคัญที่ครอบครัวมองต่อการศึกษาหากมีการกล่าวถึงหรือการศึกษาที่สำคัญในอาชีพต่างๆ มากมายเช่นภาพยนตร์ประสิทธิภาพสูงจะสนับสนุนอย่างมาก การเรียนรู้ของเด็กๆ ในการพิจารณาการเห็นคุณค่าของการศึกษาในลักษณะเดียวกับการออกกลางคันที่ลดลงและที่สำคัญมีความเชื่อมั่นในการศึกษาที่ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ

จตุญญ วิรุฬรัตน์ (2521) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ลาออกจากโรงเรียนร้อยละ 61.77 โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนจากครัวเรือนที่มีขนาดใหญ่ มีสมาชิกเฉลี่ย 5 - 7 คน แสดงให้เห็นว่าขนาดของครัวเรือนมีผลต่อความน่าจะเป็นในการลาออกจากโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยยิ่งครัวเรือนมีขนาดใหญ่ขึ้น ความน่าจะเป็นที่นักเรียนจะลาออกเพื่อทำงานหารายได้ช่วยครัวเรือนก็ยิ่งสูงขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านครอบครัว สรุปได้ว่า ครอบครัวของนักเรียนเกิดปัญหาในการขาดความพร้อมในการดูแลเอาใจใส่ ด้านฐานะครอบครัวขาดการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือรายได้ไม่เพียงพอ นักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ มีการขัดแย้งภายในครอบครัว การทะเลาะวิวาท การขาดความรักความอบอุ่น และความยุติธรรมภายในครอบครัว ครอบครัวมีความเข้มงวดมากเกินไป การลงโทษที่รุนแรงจากผู้ปกครอง การที่ครอบครัวแตกแยก บิดามารดาหย่าร้าง การที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา

ขาดผู้ดูแลให้คำปรึกษา และผู้รับผิดชอบส่งเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน การย้ายภูมิลำเนา ย้ายสถานศึกษาตามผู้ปกครอง การที่บิดามารดาให้เรียนในสาขาที่ไม่ชอบ ไม่มีความถนัด รวมถึงไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา

4.3 สาเหตุด้านสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 22) กล่าวถึง สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนว่ามีสาเหตุดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารจัดการ การติดตามนักเรียนที่ออกกลางคันกลับมาเข้าเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สถานศึกษาปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ไม่ครบขั้นตอนและไม่ต่อเนื่อง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายังไม่ครอบคลุมและไม่ต่อเนื่อง ปัจจัยพื้นฐานการสนับสนุนการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2552: 18) กล่าวถึงสาเหตุจากสภาพสถานศึกษาทั้งหมด 10 ข้อ

1. ครูจัดการสอนไม่เหมาะสม
2. ครูลงโทษโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนไม่ดี
4. ครูใช้คำพูดไม่เหมาะสม เช่น ล้อเลียนปมด้อย ดุด่าหรือใช้ถ้อยคำที่หยาม
5. ครูขาดความยุติธรรมมีอคติต่อเด็ก
6. ครูไม่ให้ความสำคัญกับนักเรียน
7. บรรยากาศไม่เอื้อให้เรียนรู้
8. สภาพสถานศึกษาและบริเวณสถานศึกษา ทรุดโทรม สกปรก
9. ขาดสื่ออุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ จูงใจให้ อยากเรียน
10. ห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้ต้องใช้ห้องเรียนร่วมกันเกิด

ความอึดอัด

อัญชิสา อยู่เย็นยง (2550) พบว่า ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่ ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ขาดแคลนอุปกรณ์หรือไม่มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โรงเรียนไม่มีบริการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและการแนะแนวการศึกษาแก่นักเรียน รวมทั้งโปรแกรมการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้สูงสุด

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านสถานศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษา มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มากเกินไป สถานศึกษามีสภาพชำรุด โปรแกรมการเรียนการสอนหรือหลักสูตรของโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน การขาดแคลนครูภายในโรงเรียนหรือครูมีจำนวนน้อยเกินไป ครูขาดการดูแลเอาใจใส่ การทำความเข้าใจเป็นรายบุคคลระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ครูขาดการติดตาม พุดคุย ให้คำแนะนำ และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4.4 สาเหตุด้านครู

Tonguthai et al. (2000) กล่าวว่า ปัญหาการขาดแคลนครูภายในโรงเรียน ส่งผลให้การลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย ซึ่งมีปัญหาการขาดแคลนครูสูงมาก ในโรงเรียนบางแห่งมีจำนวนของครูที่ไม่เพียงพอจึงทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

อัญชิสา อยู่เย็นยง (2550) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจำนวนครูส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในพื้นที่ ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวคือ จำนวนครูภายในโรงเรียนขาดแคลนไม่เพียงพอต่อการสอนนักเรียนภายในโรงเรียน จากสาเหตุนี้ส่งผลให้ความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้น

อารี ผสานสินธุวงศ์ (2549) กล่าวว่า อาจารย์ ผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด แต่อาจจะมีปัญหาบางประการที่จะทำให้การเรียนการสอน ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันอาจเนื่องมาจากการเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอน ไม่ดีพอ เช่น สอนไม่ตรงเวลา วิธีการสอนไม่น่าสนใจ สอนเร็วเกินไป เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกัน เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจารย์ผู้สอนต้องจัดให้หมดไป เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพราะอาจจะส่งผลให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านครู สรุปได้ว่า ครูผู้สอนยังขาดการดูแลเอาใจใส่ การทำความเข้าใจเป็นรายบุคคลระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน กระบวนการใน

การคัดกรอง และ จำแนกกลุ่มนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือยังไม่มีดีพอ การจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านการเรียนไม่เพียงพอ ครูที่ปรึกษามี恙ขาดการติดตาม พูดคุย ให้คำแนะนำและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ความยากของเนื้อหาวิชา การเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสม งานที่มอบหมายไม่เป็นไปตามเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล หรือแบบฝึกหัดยังไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ ครูที่ปรึกษาขาดการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ขาดการอธิบายทั้งงานที่มอบหมายและแบบฝึกหัด อีกทั้งยังขาดความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้

4.5 สาเหตุด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2562a) พบว่า กลุ่มนักเรียนยากจนพิเศษมีอุปสรรคในการเดินทางไปเรียนในโรงเรียน ทั้งระยะทางที่ห่างไกลและหนทางไปโรงเรียนที่ยากลำบาก เช่น พื้นที่สูง พื้นที่ชนบท นักเรียนยากจนพิเศษจำนวนกว่า 5 แสนคน ไม่มียานพาหนะสำหรับการเดินทางไปโรงเรียน สาเหตุดังกล่าวนำไปสู่การขาดเรียนและการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในที่สุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2552: 18) กล่าวถึงสาเหตุจากชุมชนและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 7 ข้อ

1. ครอบครัวยากจน เด็กต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว
2. ครอบครัวแตกแยก
3. มีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง
4. อพยพไปทำงานที่อื่นและมีการย้ายไปตามฤดูกาล
5. ขาดผู้อุปการะ
6. ขาดความตระหนักในความสำคัญของการศึกษา เพราะไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจนที่ได้รับจากการเรียนในสถานศึกษา

7. พ่อแม่ติดยาเสพติด พิการ หรือเจ็บป่วย

อัญชิสา อยู่เย็นยง (2550)กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าเรียนในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ คือ ที่อยู่อาศัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีระยะทางห่างไกลจากโรงเรียนมากจนเกินไป ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเดินทางเข้าเรียนในโรงเรียนได้อย่างสะดวก ส่งผลให้อัตราขาดเรียนและการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมมีแนวโน้มสูงขึ้น

อารี ฝานสินธุวงศ์ (2549) กล่าวว่า สังคมภายในและสังคมภายนอกโรงเรียน นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งเป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา

Tonguthai et al. (2000) กล่าวว่า ต้นทุนเกี่ยวกับการเดินทางไปโรงเรียนมีค่าเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง พ.ศ. 2540 ในรูปแบบ Relative term สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่ชนบท ต้นทุนการเดินทางไปโรงเรียน ถือได้ว่าเป็น ต้นทุนด้านการศึกษาที่สูงที่สุดสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ หากต้นทุนการเดินทางไปโรงเรียนมีค่าสูงขึ้น จะส่งผลทำให้ความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านชุมชนและสถานศึกษา สรุปได้ว่า ชุมชนและสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ สถานศึกษาอยู่ใกล้แหล่งอบายมุข ร้านเกม เสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือหนีเรียน อุปสรรคด้านการเดินทาง สถานศึกษาอยู่ไกลหรือห่างจากชุมชน ตัวเมือง แหล่งน้ำ ขาดสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงรอบ ๆ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายนอกไม่เหมาะสม

4.6 สาเหตุด้านหลักสูตร

นิติศ ธรรมแสงอดิภา (2559) กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ไม่ น่าสนใจ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อการตัดสินใจลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

เดชชัย ชันมะลิ (2544) กล่าวว่า การออกกลางคันของนักเรียน พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การขาดเรียน การตกชั้น และการออกกลางคัน พบปัจจัย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารการศึกษา พบว่าหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ขาดการดำเนินงานตามแผนการบริหารการศึกษาที่ถูกต้อง การนิเทศ การกำกับและการติดตามผลไม่ สม่ำเสมอ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ไม่อำนวยความสะดวกการเรียนการสอน ด้านแผนการสอน และการใช้แผนการสอน

จรรยา วิรุฬรัตน์ (2521) กล่าวว่า การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ และขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุด้านหลักสูตร สรุปได้ว่า การไม่เพียงพอของสื่อการเรียนการสอน ทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ครูผู้สอนจัดหลักสูตรไม่เหมาะสม ไม่ตรงกับ

ความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่เรียนไม่ได้รับความนิยมในสถานประกอบการ ความไม่เหมาะสมของแผนการเรียน อาทิ ความยากของรายวิชาเรียน รวมถึงครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญ และขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้

5. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฮอริค (Hurlock, 1968, p. 12) ได้แบ่งช่วงของวัยรุ่นออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น อายุตั้งแต่ 13 หรือ 14 ปี ไปจนถึงอายุ 17 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุตั้งแต่ 17 ปี ไปจนถึงอายุ 21 ปี ซึ่งในประเทศไทยวัยรุ่นตอนต้นจะอยู่ในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และวัยรุ่นตอนปลายจะอยู่ในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมาก ทำให้กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของวัยรุ่น เช่น การแต่งตัว การพูดวัยรุ่น จะนำพฤติกรรมของกลุ่มไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นอกจากนี้เวลาวัยรุ่นมีปัญหาที่จะปรึกษาเพื่อนก่อนที่จะปรึกษาผู้ปกครอง (สมชาย ธีธฤณกุล, 2526: 98) ถ้าหากวัยรุ่นได้เพื่อนที่ดีก็จะทำให้สามารถค้นหาเอกลักษณ์และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสม แต่ถ้าหากได้เพื่อนไม่ดีจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การติดยา การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมไปถึงพฤติกรรมก้าวร้าวต่าง ๆ ด้วยและอาจทำให้ทั้งวัยรุ่นและกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีก้าวไปสู่ความตกต่ำและล้มเหลวได้ นอกจากนี้การที่วัยรุ่นให้ความสำคัญกับเพื่อนมากจนเกินไปจนผู้ปกครองเห็นถึงแนวโน้มที่ทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับผู้ปกครองได้ และมีปัญหาในครอบครัวตามมา แต่เมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้น อิทธิพลของเพื่อนจะลดลงตามอายุที่มากขึ้น

5.1 ความหมายของวัยรุ่น

ในการให้ความหมายและการแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นนั้น นักวิชาการได้ ให้ความหมายไว้หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ประดับ เรืองมาลัย (2525: 6) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นหมายถึงวัยที่เพิ่งพ้นจากวัยเด็ก (Childhood) และพ้นจากวัยไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีวุฒิภาวะทางเพศสมบูรณ์ เป็นระยะที่ทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายและจิตใจ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

อุไรรัตน์ แก้วไกรสร (2553: 26) ได้ให้ ความหมายของวัยรุ่นไว้ ว่าเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ นำไปสู่การมีวุฒิภาวะ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

วินิต มนัสชีวิน (2561: 26-27) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุ 12-21 ปี โดยเป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างรวดเร็วจึงทำให้ วัยรุ่นเกิดความสับสนในบทบาทของตนเอง แต่ถ้าหากมีการปรับตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ จะทำให้วัยรุ่นสามารถวางตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม รับรู้ บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต และการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งอุสา สุทธิสาคร (2559, น. 15-50) ได้อธิบายพัฒนาการของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. พัฒนาด้านร่างกาย วัยรุ่นจะมีการผลิตฮอร์โมนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการเจริญเติบโตภายนอกตามมา เช่น วัยรุ่นชายจะมีไหล่กว้างขึ้น มีขนขึ้นตามใบหน้า และริมฝีปากน้ำเสียง และสีผิวเปลี่ยนไป ส่วนวัยรุ่นหญิงจะมีไหล่กว้างขึ้น หน้าอกใหญ่ขึ้น สะโพกขยายใหญ่ นอกจากนี้วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของหัวใจ ความดันโลหิต อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์ภายใน เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสังคมที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น รวมถึงความคาดหวังต่าง ๆ จากสังคม ส่งผลต่ออารมณ์ของวัยรุ่นอย่างมาก และทำให้วัยรุ่นมีความสับสนทางอารมณ์มากกว่าวัยที่ผ่านมา ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนทางอารมณ์ของวัยรุ่นมากที่สุด คือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการคิดของวัยรุ่น โดยเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอารมณ์ของวัยรุ่น เช่น การไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน เรียนหนังสือไม่เก่ง มีปัญหาในครอบครัว โดยสรุปคือยังมีเหตุการณ์ทางลบเข้ามามากเท่าไร วัยรุ่นจะยังมีความแปรปรวนทางอารมณ์มากขึ้นวัยรุ่นจะมีอารมณ์ที่หลากหลาย และเกิดขึ้นได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นได้แก่ ความกลัว ความกังวลใจ ความวิตกกังวล ความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความเศร้าโศกเศร้า ส่วนอารมณ์ทางบวกได้แก่ ความสุข ความรัก ซึ่งความหลากหลายทางอารมณ์เหล่านี้ถ้าหากมีการระบายออกอย่างเหมาะสมในทางที่สังคมยอมรับก็จะเป็นปัญหา แต่สำหรับวัยรุ่นบางคนอาจมีการระบายออกไม่เหมาะสม ได้แก่ การใช้แอลกอฮอล์ หรือสิ่งเสพติด การระเบิดอารมณ์ที่รุนแรงออกมา การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งการระบายอารมณ์ในลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ โดยลักษณะของวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ วัยรุ่นจะต้องสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ในทิศทางที่สังคมยอมรับ ไม่เป็นอันตรายต่อตนเอง และผู้อื่น ยอมรับ และเข้าใจผู้อื่นตามความเป็นจริง รวมถึง

การหาความสุขได้ด้วยตนเอง ชีวิตต้องไม่ขึ้นอยู่กับใคร สามารถอดทนต่อความอ้างว้างได้ และสามารถพัฒนาความรู้สึกเมตตาต่อผู้อื่นได้ในเวลาเดียวกัน

3. พัฒนาการด้านสังคม การที่วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย และความคิดอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตนเอง รวมถึงการวางตัวให้เข้ากับบทบาทหน้าที่และสิ่งแวดล้อมในสังคม นอกจากนี้ อิริคสัน (Erikson, 1968) ได้อธิบายว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ค้นหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง แต่ถ้าหากไม่สามารถค้นพบเอกลักษณ์ของตนเองได้ จะเกิดความสับสนในบทบาทของตนเองในวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการด้านสังคมการเข้ากลุ่มเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถประเมินตนเอง (Self-Evaluation) และมีการเปรียบเทียบทางสังคม (Social Comparison) ซึ่งการมีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะช่วยให้เกิดความร่วมมือ และรู้จักตนเองมากขึ้น รวมไปถึงการสร้างเอกลักษณ์ และมีความมั่นคงทางอารมณ์มากขึ้น

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านความคิดของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปจากวัยเด็กอย่างมากซึ่งวัยรุ่นสามารถคิดหาเหตุผลได้หลายแง่มุมมากขึ้น มีความคิดเป็นนามธรรม นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีระบบการคิดแบบยืดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะแตกต่างจากการยืดตนเองเป็นศูนย์กลางในวัยเด็กซึ่งระบบการคิดแบบนี้จะช่วยให้วัยรุ่นพิจารณาตนเองได้มากขึ้น แต่ก็อาจทำให้เกิดการหมกมุ่นกับตนเอง (Self-Absorption) โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งการคิดแบบยืดตนเอง เป็นศูนย์กลางจะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การจินตนาการว่ามีผู้จับจ้องตน (Imaginary Audience) เป็นการคิดแบบจินตนาการว่ามีคนจับจ้องเมื่อตนเองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือการกระทำของตนเองเป็นที่สนใจของคนอื่นมากเกินไป รู้สึกว่ามีคนคอยจ้องมอง และจับผิดตนเองอยู่ มักพบในวัยรุ่นอายุประมาณ 14-16 ปี

2) การเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง (Personal Fable) วัยรุ่นจะมีความเชื่อมั่นว่าความคิดของตนเองถูกต้อง รวมถึงเชื่อมั่นว่าประสบการณ์ที่ตนเองพบเจอเป็นประสบการณ์เฉพาะที่ไม่เหมือนใคร จึงทำให้ไม่เชื่อคำพูดของคนอื่น ซึ่งการเชื่อมั่นในตนเองอาจส่งผลต่อเนื่องไปยังวัยผู้ใหญ่ได้เช่นกันโดยสรุป วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการเปลี่ยนทั้ง 4 ด้านพร้อมกัน จึงส่งผลให้วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องปรับตัวในเรื่องของการใช้ชีวิตมาก เนื่องจากร่างกาย และความเปลี่ยนแปลงไป ทำให้วัยรุ่นบางคนเกิดความกังวล และไม่มีวิธีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้ ซึ่งอาจทำให้อารมณ์แปรปรวน รวมถึงบทบาท และการวางตัวในสังคมที่เปลี่ยนไปจากวัยเด็ก อีกทั้งความคาดหวังจาก

สังคมที่มากขึ้น มีความคิดที่ซับซ้อนขึ้น จึงทำให้วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้เพื่อให้วัยรุ่นมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

นันธวัช นูนารถ (2558, น. 334) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชนการออกกลางคันเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศที่ต้องเร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างจริงจังได้นั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนออกนอกระบบการศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวทางหรือวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาคือการออกกลางคันของเด็กและเยาวชนได้ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชน จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว บทบาทและการสนับสนุนจากครอบครัว การเห็นความสำคัญของการศึกษาของผู้ปกครอง การมีหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว และการศึกษาของผู้ปกครอง 2. ปัจจัยเสี่ยงด้านครู ได้แก่ รู้จักและเข้าใจนักเรียน ความพร้อมในการเรียนการสอน ปัจจัยเสี่ยงด้านสถานศึกษา ได้แก่ ความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความปลอดภัยในสถานศึกษา มาตรการเพื่อปกป้องหรือพิทักษ์เด็กอย่างจริงจังจริงจัง ให้ความดูแลช่วยเหลือที่ถูกต้อง เท้าทันหรือเท้าเทียม จัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม บุคลากรครูมีคุณธรรม จริยธรรม หรือจัดการศึกษาโดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและสถานศึกษา 3. ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง สุขภาพ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การเบื่อหน่ายต่อการเรียน ด้านพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และ 4. ปัจจัยเสี่ยงด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน การย้ายถิ่นฐาน การสาธารณสุขโรคและความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวทางป้องกันความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อออกกลางคันของเด็กและเยาวชน ในแต่ละด้านสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1. ด้านครอบครัว ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกองทุนเพื่อการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชนที่ยากจนเพิ่มเติมจากส่วนที่รัฐจัดให้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีรายได้เสริมระหว่างเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้น หรือให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความรู้ ทั้งแก่เด็กเยาวชนและผู้ปกครองได้นำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับ

การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ และเห็นความสำคัญของการศึกษาให้มากกว่าเดิม

2. ด้านครูและสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่ การเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนว ส่งเสริมให้จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ประสานงานความร่วมมือกับผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาหรือ ครูแนะแนวรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการคัดกรองนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการออกจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมในและนอกห้องเรียนรูปแบบต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีแนวทางดำเนินการติดตามและเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนที่ขาดเรียนบ่อย ๆ อย่างจริงจัง

3. ด้านผู้เรียน ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเอาใจใส่เด็กและเยาวชนที่มีผลการเรียนในเกณฑ์ต่ำ โดยหาแนวทางแก้ไข เช่น การเรียนซ่อมเสริม การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เสริมแรงทางบวก บรรยายภาคในห้องเรียน และให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น มีแนวทางแก้ไขเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่ติด 0 , ร , มส อย่างเป็นระบบ เช่น การให้โอกาสสอบซ่อม การทำกิจกรรมเพิ่มเติม เป็นต้น ประสานงานร่วมกับผู้ปกครองเด็กและเยาวชนแก้ไขปัญหาผลการเรียน พฤติกรรมการเรียนและปัญหาวัยรุ่น และ 4. ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงพิษภัยจากยาเสพติดและสารเสพติดให้โทษ รวมไปถึงการเล่นพนันชนิดต่าง ๆ ด้วย

สมภาร มีอุเทน และคณะ (2560, น.238) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและการควบคุมการปล่อยกลางคันของนักเรียนและนักศึกษาในวิทยาลัยการอาชีพหนองสูงศรีจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสำรวจสาเหตุและระดับความ การที่การออกปัญหากลางคัน และเพื่อเสนอให้เป็นไปตามที่เห็นได้ชัดในคนส่วนใหญ่ การวิจัยเพิ่มเติม 2 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุและระดับของปัญหากลุ่มตัวอย่างรวมถึงนักเรียน นักศึกษาอาจารย์อาจารย์และทางการศึกษารวมจำนวน 242 คนสำหรับปริมาณเชิงปริมาณ และ 30 คนสำหรับข้อมูลเชิงส่วนใหญ่การปรับเครื่องมือเป็นพื้นที่และแบบศึกษาการวิจัยพบว่าระดับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนและนักศึกษาปกติในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็น 4 ในที่มีระดับสาเหตุสูงรวมถึง 1. ความเข้มข้นของนักเรียน 2. นักเรียน และนักศึกษา 3. ครูที่ปรึกษา และ 4. ผู้ปกครองจะต้อง 2 สำหรับที่มีระดับสาเหตุต่ำเกี่ยวกับ 1. ตำแหน่งการศึกษาและคำอธิบาย และ 2. อาจารย์ผู้สอนมีความสำคัญสูงสุด 5 ส่วนประกอบสำคัญคือ 1. สภาพการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ใดรหัสข้อมูล

2. ดิดเกมส์และการ เล่น อินเทอร์เน็ต 3. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ 4. การหย่าร้างของ อวัยวะส่วนต่างๆ และ 5. โดยทั่วไปจะมีที่ของครูที่ปรึกษา ระยะที่ 2 มุ่งเป้าไปที่การเผยแพร่ ผลงานกลางคัน พบว่ามี 5 สาเหตุต้องเร่งด่วนและการวิจารณ์นักเรียน นักศึกษาการออกเยี่ยม บ้านอย่างเห็นได้ชัดและดำเนินกิจกรรมหรือโครงการระบบติดตามนักเรียนและนักศึกษา ผู้นำ และติดตามนักเรียนระบบควบคุมการทำงานของผู้บริหารควรติดตามและประเมินผลการ สนับสนุนกำลังใจและการควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการ

พุททชาติ สร้อยสน และคณะ (2560, น.169-174) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในระดับ ประกาศนียบัตร วิชาชีพ ในสถานศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนและนักศึกษาใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้าน พฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนนักศึกษา เป็นสาเหตุที่สำคัญมากที่สุด คือ ปัญหาการตั้งครวั มี เพศสัมพันธ์ก่อนวัย ดิดเกมส์ การทำงานกลางคันทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ การติดสารเสพติด ไม่ ชอบสาขาวิชาที่เรียนแต่เข้าเรียนตามเพื่อน หรือติดเพื่อน ทำให้ส่งผลต่อคะแนน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องต่อความต้องการ และปัญหาส่วนตัว เช่น สุขภาพไม่อำนวยต่อการ มาเรียน ด้านที่ 2 สภาพครอบครัว คือ ผู้ปกครองไม่มีรายได้ที่มั่นคง ทำให้ไม่สามารถสนับสนุน การศึกษาได้อย่างเต็มที่ ขาดเวลาในการดูแลและเอาใจใส่นักเรียน การแยกทางกันของพ่อแม่ ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ขาดความอบอุ่นและความรักในครอบครัว การใช้ความ รุนแรงในครอบครัวและการทะเลาะวิวาททำให้สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก ด้าน ที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมี ปัจจัยคือ ครูขาดเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ไม่มีการเตรียมการสอนอย่าง เพียงพอขาดการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน กิจกรรมที่จัดไม่ดึงดูดและไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน อุปกรณ์การเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาขาดความพร้อม ด้านที่ 4 สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา เช่น มีแหล่งมั่วสุ่ม มีร้านค้าที่ขายแอลกอฮอล์ ร้านเกม และโต๊ะสนุกซึ่งสร้างแรงกดดันให้กับนักเรียน ความใกล้ชิดกับแหล่งพนันส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน หอพักอยู่ไกลจากสถานศึกษา ทำให้การเข้าเรียนยากขึ้น ค่าเช่าหอพักที่สูงทำให้เป็นภาระต่อครอบครัวนักเรียน แนวทางในการ ลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ฯ ทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้ด้านที่ 1 ด้าน พฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียน นักศึกษา ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทมากขึ้นในการดูแลนักเรียน อย่างใกล้ชิด โดยการเยี่ยมหอพักและบ้านนักเรียน เพื่อรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้านที่ 2 สภาพ

ครอบครัว คือ การสนับสนุนจากครูที่ปรึกษาในเรื่องการหารายได้ระหว่างเรียน เช่น การจัดทำโครงการอาชีพต่าง ๆ เพื่อช่วยนักเรียนที่มีฐานะยากจน ด้านที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนและเพิ่มกิจกรรมพัฒนาทางด้านอารมณ์และความสามารถของนักเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่น่าสนใจในการเรียน ด้านที่ 4 สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา การจัดระบบการดูแลนักเรียน เช่น โครงการรับส่งนักเรียน และการสร้างเครือข่ายการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ เช่น ตำรวจและผู้นำชุมชน เพื่อช่วยดูแลและสอดส่องนักเรียนในพื้นที่ แนวทางเหล่านี้มุ่งหวังเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและลดการออกกลางคันของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิธิศ ธรรมแสงอดิภา และอเนกพล เกื้อมา (2561) การออกกลางคันและการย้ายถิ่นเข้าสู่ความเป็นแรงงาน: กรณีศึกษาจากชุมชนแห่งผู้รับเหมาตึกแต่งภายใน จังหวัดสุรินทร์ พบว่าสาเหตุการออกกลางคัน มาจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นักเรียนรู้สึกว่าเป็นภาระที่ต้องส่งเสียการศึกษา ทำให้มีแนวโน้มลาออกเพื่อช่วยครอบครัว 2) ความรุนแรงในสถานศึกษา ทั้งจากครูและเพื่อนนักเรียน ส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยและไม่ต้องการเรียนต่อ และ 3) ความไม่ดึงดูดใจของการเรียนหนังสือ นักเรียนบางคนไม่สนใจการศึกษา ขณะที่บางคนต้องการเรียนแต่ต้องลาออกเพื่อทำงาน เมื่อกรณีศึกษาเหล่านี้ลาออกจากการศึกษา กลางคันแล้วเข้าสู่กระบวนการย้ายถิ่น โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ 1) การเรียนรู้พฤติกรรมการย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายที่เป็นกลุ่มเพื่อน ญาติพี่น้อง หรือ เพื่อนบ้านในชุมชน 2) การเกิดปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจย้ายถิ่น ขึ้นอยู่กับปัจจัยผลักดัน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยดึงดูด เช่น โอกาสในการเรียนรู้ชีวิตการทำงานในเมืองใหญ่ และ 3) การย้ายถิ่นและการปรับตัวในการปรับตัวเข้าสู่ความเป็นแรงงาน ส่วนใหญ่พบว่ามีความสะดวกในการปรับตัว เนื่องจากการสนับสนุนจากเครือข่ายย้ายถิ่น แต่ก็มีบางคนประสบปัญหาจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเพื่อนร่วมงาน แนวทางเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกและการย้ายถิ่นของนักเรียน

ประทีป เนตรพุกกณะ (2562) การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการออกกลางคัน: นักเรียนจากโรงเรียนเกาะพะงันศึกษาแสดงแนวโน้มการออกกลางคันมากที่สุดจากสาเหตุด้านนักเรียน รองลงมาคือด้านครอบครัวและโรงเรียน โดยพบว่าการบริหารงานขาดความชัดเจน ครูที่ปรึกษาขาดประสบการณ์และการติดตามนักเรียนรายบุคคลไม่เพียงพอ 2) การพัฒนาการดำเนินงาน การแก้ปัญหาด้วยการ

บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องพัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ในการดูแลนักเรียน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและส่งเสริมนักเรียนให้มีรายได้ระหว่างเรียน 3) ครูที่ปรึกษามีความรู้และความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังการอบรม ทำให้การดำเนินงานแก้ปัญหาการออกกลางคันประสบความสำเร็จ ครูมีประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถประสานงานกับเครือข่ายได้ดี ส่งผลให้ติดตามและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้จนสามารถศึกษาต่อจนจบหลักสูตร

สาวิตรี สะอาดเทียน (2562, น.64-84) ได้ศึกษาเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมวิทยา (การพัฒนาชุมชน) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า สาเหตุหลักอยู่ในระดับปานกลาง แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานศึกษา: การจัดการที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ด้านสภาพครอบครัว: ครอบครัวไม่สนับสนุนการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม: สถานที่พักไม่เหมาะสม ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน: ขาดกิจกรรมเสริมทักษะและการประเมินร่วมกัน ด้านอาจารย์ผู้สอน: ขาดความเชื่อมั่นและการสนับสนุนจากอาจารย์ โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ ด้านมหาวิทยาลัย: จัดระบบความช่วยเหลือนักศึกษาด้วยโอกาส และสร้างกิจกรรมส่งเสริมความรักในสถาบัน ด้านครอบครัว: สนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม: จัดหาที่พักในสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านหลักสูตร: จัดกิจกรรมเสริมและใช้สื่อที่ทันสมัย ด้านอาจารย์: สร้างความไว้วางใจและขวัญกำลังใจให้กับนักศึกษา ด้านส่วนตัว: นักศึกษาต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมและมีบรรยากาศที่ดีในครอบครัว นอกจากนี้ยังแนะนำวิธีการให้คำปรึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และการสร้างแรงจูงใจในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนโชค ชูไทย (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย การศึกษานี้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบจำลองโพรบิท ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวกต่อการลาออก ได้แก่ นักเรียนเพศชาย อายุของนักเรียน จำนวนชั่วโมงทำงานที่ไม่ได้ค่าตอบแทน นักเรียนที่ทำงานควบคู่กับการเรียน (ระดับประถมศึกษา) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ทั้งระดับประถมและมัธยม) นักเรียนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล (ระดับมัธยม) นักเรียนที่อาศัยในภาคเหนือ (ระดับมัธยม) ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบต่อการลาออก ได้แก่ อายุของนักเรียน (ระดับมัธยม) นักเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาล (ระดับประถม) สัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อประชากรในแต่ละจังหวัด (ระดับประถมและมัธยม) เพื่อช่วยลดอัตราการลาออกจากโรงเรียน รัฐบาลควรเพิ่มจำนวนโรงเรียนให้เพียงพอ

ต่อประชากร และเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการศึกษา เช่น โครงการเรียนฟรี 15 ปี และกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อช่วยเหลือทางการเงินและขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนจากครัวเรือนยากจน

จิรวัดน์ แสงคุณธรรม และ สนั่น ประจจิตร (2566) แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ในจังหวัดชลบุรีผลวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดชลบุรีโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผู้เรียน คือผู้เรียนแบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมาคือด้านครอบครัว คือฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวของผู้เรียนไม่เอื้ออำนวย ถัดมาคือด้านผู้สอน คือ ผู้สอนมอบหมายงานมากเกินไป และ ด้านสถานศึกษา คือระยะทางในการเดินทางมาสถานศึกษาไกลเกินไป ตามลำดับ และ 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในจังหวัดชลบุรีในด้านผู้เรียนคือผู้เรียนควรได้รับการสร้างวินัยในการแบ่งเวลาและความตระหนักและรับรู้ในความสำคัญของการเรียน ในด้านผู้สอนคือผู้สอนควรปรับการสอน โดยปรับให้มีความทันสมัย มีความน่าสนใจ และมอบหมายงานอย่างเหมาะสมในด้านครอบครัวคือครอบครัวควรให้ความร่วมมือประสานงานกับครูและสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พร้อมหาข้อมูลการขอทุนการศึกษาหรือการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา และในด้านสถานศึกษา คือ ควรจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ ให้เอื้อและส่งเสริมต่อการเรียน ปรับลดข้อบังคับให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Bae. Sung Ah. (2008) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การออกกลางคันโรงเรียนมัธยมปลายและการกลับมา: กรณีศึกษาและนโยบาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมในสหรัฐอเมริกา โดยเน้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจสาเหตุที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน 2) ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักเรียนกลับมาเรียนต่อ และ 3) สิ่ง que นักเรียนได้รับจากการเรียนมัธยมปลาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับมัธยมปลายต่อชีวิตในอนาคตของตน เนื่องจากพวกเขารู้สึกว่าหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความสนใจหรือความต้องการส่วนตัว อีกทั้งหลายคนรู้สึกไม่ได้รับการดูแลจากครูทำให้เกิดการเลิกเรียนและหันไปหากิจกรรมนอกโรงเรียนแทน นอกจากนี้ยังพบว่า การสนับสนุนผ่านหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและระบบช่วยเหลือ รวมถึงการวางแผนการแทรกแซงในระยะยาวสามารถลดอัตราการออกกลางคันได้

Anderson. KRS. (2003) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลนำไปสู่การออกกลางคันของนักเรียนในเกรด 8-12 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดปัจจัยทางสังคมวิทยา สภาพสิ่งแวดล้อม และจิตวิทยาที่ส่งผลต่อนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความเสี่ยงที่จะออกกลางคันจากโรงเรียนมัธยมในออเรนจ์เบิร์ก มลรัฐเซาท์แคโรไลนา เขต 5 (Orangeburg, South Carolina) จากผลการสำรวจสำมะโนประชากรของมลรัฐเซาท์แคโรไลนา ได้แสดงให้เห็นว่าประชากรของออเรนจ์เบิร์ก (Orangeburg) มีประชากร 86,000 คน เป็นอันดับที่ 16 คิดเป็นร้อยละ 47 จะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทหรือนอกเมือง กระทรวงการศึกษาของรัฐรายงานว่าบุคคลที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับต่ำกว่าเกรด 12 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 20.30 เป็นจำนวน 17,640 คน ของประชากรทั้งหมด ส่วนบุคคลที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป มีการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรีอยู่ที่ประมาณร้อยละ 13.70 ของประชากรทั้งหมด ในด้านรายได้ของประชากรแต่ละครอบครัวประมาณ 17,424 เหรียญ ต่อปีและรายได้ 17,380 เหรียญ คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าของเกณฑ์ความยากจน ในออเรนจ์เบิร์ก (Orangeburg) โดยได้ระบุอีกว่า ใน 8 โรงเรียนของตำบลนี้มีนักเรียน 4,444 คน ได้ออกกลางคันจากโรงเรียนในเกรด 9 และ 12 ในช่วงปี 1995-1996 จากการตรวจสอบโรงเรียนรัฐบาลแบบดั้งเดิม พบว่าโรงเรียนมีการตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียนและผลการเรียนที่ไม่ดีหรือมีผลการเรียนที่ต่ำ คือ การใช้วิธีปฏิบัติในการจัดกลุ่มความสามารถ การเก็บรักษาเกรดการศึกษาพิเศษ และโปรแกรม

Opara (2003) ศึกษาการเปรียบเทียบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่นอกเมืองและในเขตเมืองเมอร์เซอร์เคาน์ตี มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน โดยศึกษาในเรื่องพฤติกรรมชุมชนสังคมคนรอบตัว ประชากรการจัดการโรงเรียน พบว่า ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้อัตราการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนนอกเมืองและในเขตเมืองต่างกัน คือ เรื่องสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอัตราการออกกลางคันของนักเรียนในเขตเมืองสูงกว่านักเรียนเขตนอกเมือง ด้วยเหตุที่ว่าประชากรมากหนาแน่นและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม

Gordon. Joan M. (2003) งานวิจัยนี้ สำรวจปรากฏการณ์การออกกลางคันของโรงเรียนมัธยมในคิวเบกผ่าน "ตา" ของการเรียนตกชั้นที่อาจเกิดขึ้น โครงการตรวจสอบปรากฏการณ์การเลิกเรียนมัธยมจากมุมมองของนักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมัธยมปลายที่มีศักยภาพจะรับรู้ความสำเร็จ และเพื่อค้นหาว่าโครงการใดที่นักเรียนเหล่านี้เชื่อว่ามีจำเป็นต่อการรักษาพวก

เขาในโรงเรียน ในการวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์การศึกษาของนักเรียนได้รับการตรวจสอบอย่างยิ่งและปัจจัยต่าง ๆ เช่น การรับรู้ของนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนกิจการสังคมและมุมมองของความสำเร็จข้อพิจารณาเหล่านี้ทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่หลากหลายในการศึกษาโรงเรียนกิจการสังคมเป็นโรงเรียนพิเศษที่สงวนไว้สำหรับเยาวชนที่เป็นผู้คุ้มครองศาลและผู้ที่อยู่ในความดูแลของการคุ้มครองเยาวชนเพราะนักเรียนไม่สามารถอยู่ที่บ้านได้การศึกษาครั้งนี้มีเรื่องราวที่บรรยายเชิงลึกถึงประสบการณ์ความคิดและความรู้สึกของนักเรียน การศึกษาให้เสียงแก่นักเรียนมัธยมปลายที่มีความเสี่ยงต่อการหลุดออก และมุมมองของนักเรียนในสิ่งที่ความต้องการของนักเรียนจะประสบความสำเร็จในโรงเรียน ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้พัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน การศึกษาสรุป โดยการส่งสัญญาณการโทรถึงผู้ปกครอง ครูรัฐบาลผู้กำหนดนโยบายและผู้ดูแลเพื่อฟังเด็กและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องที่มีความสำคัญต่อนักเรียน เช่น มุมมองที่ว่านักเรียนจะประสบความสำเร็จในโรงเรียนได้อย่างไร ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้คือ ปัญหาของนักเรียนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้ปกครองที่ยากลำบาก อคติของผู้ปกครองที่ย่ำแย่ ความยากจน การล่วงละเมิด ความสัมพันธ์ทางเพศ ยาเสพติด การระงับโรงเรียน ความล้มเหลวของโรงเรียน ความก้าวร้าวทางวาจาและทางกายและในบางครั้งคนไร้บ้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

รายละเอียดแต่ละขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 114 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน ครู จำนวน 2,222 คน นักเรียน จำนวน 18,383 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียน สังกัดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของเครจซี่และ

มอร์แกน (2010) โดยการเทียบตารางและบัญญัติไตรยางค์ได้จำนวน 300 คน และใช้สถานภาพเป็นชั้น (Strata) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Selection) จากนั้นสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 3 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

สถานภาพ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	100	30
ครู	2,222	180
นักเรียน	18,383	80
บุคลากร	100	10
รวม	20,705	300

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามถึงสาเหตุ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามดังนี้ (Best & Kahn, 1998: 247)

5 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นมาแปลความหมาย โดยการแปลความหมายนี้จะใช้แบบอิงเกณฑ์ (criterion reference) ดังนี้

คะแนน 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด

คะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ มาก

คะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง

คะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ น้อย

คะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งได้มาจากการศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียน

3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามศัพท์เฉพาะตามลักษณะที่ต้องการวัด

4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 แบบสอบถามถึงสาเหตุ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยการเขียนข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามตัวแปรที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาอภิปรายกับอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำ

6) นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพแล้วไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่งไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลออนไลน์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในสถานศึกษานั้น

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามออนไลน์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 300 ชุด

3) ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับเข้าสู่กระบวนการลงรหัส จัดระบบข้อมูล วิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและเขียนรายงานผลการวิจัย

5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2) ลงรหัส (Coding) นำเสนอแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า

3) การประมวลผลข้อมูล (Processing) เชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วนำมาทำการบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผลข้อมูล ซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Sciences หรือ SPSS) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage)

แบบสอบถามส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยระเบียบวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) การแจกแจงความถี่ (Frequency)
- (2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- (3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- (4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มาจัดทำแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูล แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในตำแหน่งมามากกว่า 5 ปี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 2 ท่าน
- 2) ครู วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานกิจการนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 2 ท่าน
- 3) ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 1 ท่าน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษา สาเหตุการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลและประเด็นในการสัมภาษณ์ในแบบสัมภาษณ์

2) จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

3) นำข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาถึงความเหมาะสมทั่วไป

4) ปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูล แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2) สรุปแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากผลการวิเคราะห์

โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Colaizzi (1978) มีการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. อ่านบทสัมภาษณ์ที่ถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงและการบันทึกภาคสนามแล้วมาพิจารณาหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าใจ ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง (Read all Protocols to Acquire a Feeling for Them)

2. ทบทวนแต่ละข้อความในทุกหน้าอย่างถ่องแท้เพื่อดูนัยสำคัญของเนื้อเรื่อง (Review each protocol and extract significant statements)

3. ทำความเข้าใจตามนัยสำคัญของเนื้อหา (Spell Out Meaning of Each Significant Statements) และกำหนดความหมาย (Formulate Meanings)

4. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกันกำหนดความหมายของกลุ่มคำที่เป็นประเด็นหลัก โดยมีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความ

หรือประโยคแล้วจึงตั้งคำสำคัญ (Organization the Formulated Meanings Into Clusters of Themes)

5. รวบรวมผลลัพธ์ที่ได้จากปรากฏการณ์ที่ศึกษาและอธิบายหรือบรรยายอย่างละเอียดถี่ถ้วน (Integrate Results into an Exhaustive Description of the Phenomenon Under Study) ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องพยายามตัดข้อมูลหรือหัวข้อที่ไม่จำเป็นออก

6. เขียนบรรยายค้นพบอย่างละเอียด และอธิบายปรากฏการณ์ส่วนที่ยังกำกวมให้มีความชัดเจนเท่าที่จะเป็นไปได้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูด ประกอบคำหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (Formulate An Exhaustive Description of the Phenomenon Under Study in as Unequivocal a Statement of Identification as Possible)

7. นำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาย้อนกลับ ไปให้ผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Ask Participants About the Findings Thus Far as a Find Validating Step) เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่สมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบจากการให้ข้อมูลจริงของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบกับคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามระยะการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายในส่วนที่เป็นค่าสถิติในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทข้อมูล		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	87	29
	หญิง	213	71
รวม		300	100

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล		ความถี่	ร้อยละ
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	51	17
	20 - 29 ปี	121	40.33
	30 - 39 ปี	90	30.00
	40 - 49 ปี	19	6.33
	อายุ 49 ปีขึ้นไป	19	6.33
	รวม	300	100
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	51	17
	ปริญญาตรี	162	54
	ปริญญาโท	75	25
	ปริญญาเอก	12	4
	รวม	300	100
ตำแหน่ง	นักเรียน	51	17
	ครู	195	65
	ผู้บริหาร	31	10.33
	บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา	23	7.67
	รวม	300	100
ระยะเวลาในการ ทำงานในสถานศึกษา	ต่ำกว่า 5 ปี	112	37.33
	5 - 10 ปี	88	29.33
	11 - 15 ปี	33	11
	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	16	5.33
	รวม	249	83

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลตามตารางที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 20-29 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 40.33 ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 54 ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งครู จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 65 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษาต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33

2) ผลการวิเคราะห์การศึกษสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 นำเสนอผลการวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตาราง 5 สรุปผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมรายด้าน

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
1. ด้านนักเรียน	2.56	0.20	ปานกลาง
2. ด้านครอบครัว	2.68	0.21	ปานกลาง
3. ด้านสถานศึกษา	2.13	0.12	น้อย
4. ด้านครู	2.23	0.14	น้อย
5. ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม	2.27	0.16	น้อย
6. ด้านหลักสูตร	2.18	0.09	น้อย
เฉลี่ย	2.34	0.15	น้อย

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของสาเหตุอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.34$, S.D. = 0.15) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = 0.21) 2) ด้านนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.56$, S.D. = 0.20) 3) ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.27$, S.D. = 0.16) 4) ด้านครู อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.23$, S.D. = 0.14) 5) ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.18$, S.D. = 0.09) และ 6) ด้านสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.13$, S.D. = 0.12)

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านนักเรียน

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 1 นักเรียน			
1. นักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับ ด้านการเรียน	2.67	0.98	ปานกลาง
2. นักเรียนเข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้	2.70	1.09	ปานกลาง
3. นักเรียนไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้	2.66	1.13	ปานกลาง
4. นักเรียนทะเลาะวิวาทกับเพื่อน	2.65	1.14	ปานกลาง
5. นักเรียนมีปัญหาเรื่องการจัดแบ่งเวลาเรียน	2.63	1.10	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
6. นักเรียนต้องใช้เวลาเพื่อทำงานหารายได้พิเศษ	2.40	1.09	น้อย
7. นักเรียนมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	3.00	1.28	ปานกลาง
8. นักเรียนขาดเรียนมากจนหมดสิทธิ์สอบ	2.73	1.34	ปานกลาง
9. นักเรียนขาดการเข้าร่วมกิจกรรม	2.37	1.10	น้อย
10. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์	2.57	1.06	ปานกลาง
11. นักเรียนสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน	2.44	1.07	น้อย
สุขภาพไม่แข็งแรง หรือมีโรคประจำตัว	2.62	1.06	ปานกลาง
12. นักเรียนถูกบังคับให้เรียน	2.36	1.11	น้อย
13. นักเรียนถูกเพื่อนที่คบซุกงูไปในทางที่ไม่ดี	2.71	1.24	ปานกลาง
14. นักเรียนมีปัญหาเรื่องชู้สาว	2.56	1.20	ปานกลาง
15. นักเรียนมีปัญหาด้านความรัก	2.52	1.12	น้อย
16. นักเรียนติดการพนัน	2.19	1.13	น้อย
17. นักเรียนติดเกมส์	2.87	1.26	ปานกลาง
18. นักเรียนติดเพื่อน	2.78	1.17	ปานกลาง
19. นักเรียนติดยาเสพติด	2.30	1.28	น้อย
20. นักเรียนถูกเพื่อนล้อเลียนปมด้อย	2.63	1.21	ปานกลาง
21. นักเรียนถูกดูถูกด้านฐานะ	2.34	1.10	น้อย
22. นักเรียนตั้งครวญไม่พึงประสงค์ในวัยเรียน	2.24	1.20	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.68	0.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าด้านนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ =2.68, S.D.=0.21) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) นักเรียนมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ =3.00, S.D.=1.28) 2) นักเรียนติดเกมส์อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ =2.87, S.D.=1.26) 3) นักเรียนติดเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =2.78, S.D.=1.34) 4) นักเรียนขาดเรียนมากจนหมดสิทธิ์สอบ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}$ =2.73, S.D.=1.31) และข้อที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนติดการพนัน อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}$ =2.19, S.D.=1.13)

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านครอบครัว

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 2 ครอบครัว			
1. นักเรียนมีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว	2.58	1.08	ปานกลาง
2. ครอบครัวไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเรียนได้	2.76	1.25	ปานกลาง
3. ครอบครัวไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน	2.84	1.32	ปานกลาง
4. นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น	2.60	1.08	ปานกลาง
5. นักเรียนขาดความยุติธรรมจากครอบครัว	2.30	0.99	น้อย
6. นักเรียนได้รับความเข้มงวดจากบิดามารดา	2.62	1.15	ปานกลาง
7. นักเรียนการลงโทษที่รุนแรงจากบิดามารดา	2.30	0.98	น้อย
8. นักเรียนไม่มีผู้ดูแลเอาใจใส่	2.82	1.31	ปานกลาง
9. นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา	2.87	1.30	ปานกลาง
10. นักเรียนมีปัญหาครอบครัวหรือครอบครัวแตกแยก	2.97	1.34	ปานกลาง
11. บิดามารดาหย่าร้างกัน	2.76	1.21	ปานกลาง
12. บิดามารดาไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา	2.74	1.36	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.56	0.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่าด้านครอบครัว ภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=2.68$, S.D.=0.21) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) นักเรียนมีปัญหาครอบครัวหรือครอบครัวแตกแยก อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=2.97$, S.D.=1.34) 2) นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=2.87$, S.D.=1.30) 3) ครอบครัวไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=2.84$, S.D.=1.32) 4) นักเรียนไม่มีผู้ดูแลเอาใจใส่ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=2.82$, S.D.=1.31) และข้อที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนขาดความยุติธรรมจากครอบครัว อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.30$, S.D.=0.99)

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านสถานศึกษา

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 3 ด้านสถานศึกษา			
1. สถานศึกษามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเคร่งครัดที่ปฏิบัติได้ยาก	2.36	0.97	น้อย
2. สถานศึกษามีสภาพอาคาร และห้องเรียนชำรุดทรุดโทรม	2.01	0.93	น้อย
3. สถานศึกษามีโรงอาหารสกปรก	1.98	1.04	น้อย
4. สถานศึกษามีห้องน้ำไม่เพียงพอและสกปรก	2.20	1.04	น้อย
5. สถานศึกษามีห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	1.98	1.05	น้อย
6. สถานศึกษามีเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนชำรุด	2.09	0.91	น้อย
7. สถานศึกษามีเครื่องมือและอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ	2.09	1.05	น้อย
8. สถานศึกษามีแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ตำรา หนังสือ และคอมพิวเตอร์สืบค้นมีไม่เพียงพอ	2.18	1.12	น้อย
9. สถานศึกษามีระบบบริการอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ	2.23	1.01	น้อย
10. สถานศึกษาขาดความปลอดภัยของอาคารสถานที่	2.16	1.1	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.13	0.12	น้อย

จากตารางที่ 8 พบว่าด้านสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.13$, S.D.=0.12) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) สถานศึกษามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเคร่งครัดที่ปฏิบัติได้ยาก อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.36$, S.D.=0.97) 2) สถานศึกษามีระบบบริการอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.23$, S.D.=1.01) 3) สถานศึกษามีห้องน้ำไม่เพียงพอและสกปรก อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.20$, S.D.=1.04) 4) สถานศึกษามีแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ตำรา หนังสือ และคอมพิวเตอร์สืบค้นมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.18$, S.D.=1.12) และข้อที่น้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีโรงอาหารสกปรกและสถานศึกษามีห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=1.98$, S.D.=1.04)

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านครู

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 4 ครู			
1. ครูรู้จักและดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีจำนวนน้อย	2.35	1.03	น้อย
2. ครูคัดกรองและจำแนกกลุ่มนักเรียนสำหรับการดูแลช่วยเหลือไม่ดีพอ	2.34	1.03	น้อย
3. ครูจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีน้อย	2.47	1.11	น้อย
4. ครูมีการติดตามหรือพูดคุยน้อยไป	2.39	1.10	น้อย
5. ครูมีการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาน้อย	2.35	1.09	น้อย
6. ครูมีการออกเยี่ยมบ้านหรือการดูแลช่วยเหลือให้กับนักเรียนน้อยไป	2.16	1.04	น้อย
7. ครูใช้เนื้อหาการสอนไม่ทันสมัย	2.08	0.95	น้อย
8. ครูใช้เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความยากเกินไป	2.22	0.99	น้อย
9. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา	2.04	0.95	น้อย
10. ครูมอบหมายแบบฝึกหัดไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้	2.05	0.93	น้อย
11. ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีน้อยไป	2.19	0.98	น้อย
12. ครูไม่อธิบายงานที่มอบหมายหรือแบบฝึกหัด	2.12	0.99	น้อย
13. ครูขาดเทคนิคและวิธีการสอนในการถ่ายทอดความรู้	2.19	0.99	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.23	0.14	น้อย

จากตารางที่ 9 พบว่าด้านครู ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.23$, S.D.=0.14) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) ครูจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีน้อย อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.47$, S.D.=1.11) 2) ครู มีการ ตี ต ม หรือ พู ด คุ ย น้ อ ย ไป อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.29$, S.D.=1.10) 3) ครูมีการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาน้อยไป อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x}=2.35$, S.D.=1.09) 4) ครูคัดกรองและจำแนกกลุ่มนักเรียนสำหรับการดูแล

ช่วยเหลือไม่ดีพอ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.82$, S.D.=1.31) และข้อที่น้อยที่สุด คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.04$, S.D.=0.95) ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 5 ชุมชนและสิ่งแวดล้อม			
1. ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำ	2.23	0.99	น้อย
2. ชุมชนมีแหล่งอบายมุขอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด	2.53	1.25	ปานกลาง
3. ชุมชนมีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการหนีเรียน	2.53	1.30	ปานกลาง
4. สถานศึกษาอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียน	2.39	1.09	น้อย
5. สถานศึกษาห่างไกลชุมชน แหล่งน้ำ และขาดสาธารณูปโภค	2.14	1.10	น้อย
6. สภาพแวดล้อมภายนอก/บริเวณรอบ ๆ สถานศึกษาไม่เหมาะสม	2.16	1.08	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.27	0.16	น้อย

จากตารางที่ 10 พบว่าด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.27$, S.D.=0.16) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) ชุมชนมีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการหนีเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=2.53$, S.D.=1.30) และชุมชนมีแหล่งอบายมุขอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=2.53$, S.D.=1.25) 2) สถานศึกษาอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียน อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.39$, S.D.=1.09) 3) ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.23$, S.D.=0.99) 4) สภาพแวดล้อมภายนอก/บริเวณรอบ ๆ สถานศึกษาไม่เหมาะสม อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.16$, S.D.=1.08) และข้อที่น้อยที่สุด คือ สถานศึกษาห่างไกลชุมชน แหล่งน้ำ และขาดสาธารณูปโภค อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.14$, S.D.=1.10)

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านหลักสูตร

สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสาเหตุ
ด้านที่ 6 หลักสูตร			
1. สถานศึกษามีทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	2.23	0.97	น้อย
2. ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร	2.09	1.00	น้อย
3. ครูขาดเทคนิคหรือความชำนาญในการใช้หลักสูตร	2.11	1.05	น้อย
4. หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือสถานประกอบการ	2.28	1.03	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.18	0.15	น้อย

จากตารางที่ 11 พบว่าด้านหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.18$, S.D.=0.15) เมื่อจำแนกรายข้อ ได้แก่ 1) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือสถานประกอบการ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.28$, S.D.=1.03) 2) สถานศึกษามีทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.23$, S.D.=0.97) 3) ครูขาดเทคนิคหรือความชำนาญในการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.11$, S.D.=1.05) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X}=2.09$, S.D.=1.00)

2.2 ผลการศึกษาเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

โดยหลังจากการวิเคราะห์สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 แล้วนั้นพบว่า สาเหตุที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านครอบครัว ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และด้านนักเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างข้อคำถามเพื่อทำการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยมีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล 5 ท่าน

สรุปเป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนตามประสบการณ์ที่ท่านได้พบเจอ

“...นักเรียนออกจากระบบการศึกษาโดยการย้ายตามบิดามารดาไปแล้ว ไม่มีการแจ้งทางโรงเรียน ซึ่งทำให้ไม่สามารถรับรู้ได้ว่านักเรียนหายไปหรือย้ายโรงเรียนไปที่ใด หรือนักเรียนมีการติดเกมส์และเพื่อนมากจนไม่ฟังคำกล่าวของบิดามารดา และในช่วงของสถานการณ์โควิด-19 โรงเรียนสอนแบบออนไลน์มีงานให้ส่งแบบออนไลน์ทำให้ในช่วงหลังจากนั้นนักเรียนมีความขี้เกียจและผู้ปกครองไม่ได้ใส่ใจมากพอทำให้หลุดออกจากระบบการศึกษา ปัญหาเรื่องราวได้ของผู้ปกครองที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้ต้องพานักเรียนไปทำงานต่างถิ่นด้วยเป็นประจำทำให้นักเรียนขาดเรียนและในที่สุดบางคนได้หายไปเลย”

“...นักเรียนมีการตั้งครมรทำให้ออกจากระบบการศึกษาไปถาวร ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะช่วยเหลือเรื่องเวลาเรียนก็ตาม”

“จากประสบการณ์ของผมนะครับ สาเหตุหลักของการที่นักเรียนออกกลางคันนะ จะมาจากฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจน ประมาณว่าต้องไปช่วยงานที่บ้าน เช่น ขายของเก่าบ้าง ก่อสร้างบ้าง หรือบางทีอาจจะจะเป็นลักษณะของการไปช่วยที่บ้านขายของอะไรทำนองนั้นนะครับ นักเรียนกลุ่มนี้เนี่ยค่อนข้างน่าสงสาร เพราะถึงแม้ว่าตัวเขาเองอาจจะอยากจะมาเรียน แต่ถ้าผู้ปกครองไม่เข้าใจ ก็จะพาเขาไปทำงานด้วยอยู่ดี แล้วก็มีอีกสาเหตุก็คือพ่อแม่ผู้ปกครองนี้แหละ บางทีตามใจลูก เห็นลูกไม่ยอมมา ก็ไม่ต้องมา ขอความร่วมมือไปก็ไม่ช่วยกันบอกไม่มีเวลาต้องทำงานไกลๆ หรือบางครั้งครอบครัวที่อาจจะแยกทางกันก็มีนะครับ พ่ออยากให้อยู่กับแม่ แม่อยากให้อยู่กับพ่อ สรุปไม่มีใครคอยดูแลเอาใจใส่ สาเหตุหลักๆ ที่เจอก็จะประมาณนี้ครับ”

“...ปัญหาครอบครัว เกิดจากการหย่าร้างของพ่อแม่ หรือฐานะทางการเงินที่ยากลำบาก ซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้รับแรงกดดันทางอารมณ์ และอาจจำเป็นต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือครอบครัวในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ปัญหาสุขภาพ นักเรียนบางรายประสบกับปัญหาทางสุขภาพ เช่น ความเครียด โรคซึมเศร้า หรือโรคประจำตัวที่ต้องการการรักษาระยะยาว ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง การขาดแรงจูงใจ นักเรียนบางคนอาจขาดแรงจูงใจในการเรียน โดยมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา หรือไม่สามารถเชื่อมโยงการศึกษา กับอนาคตของตนเองได้”

ประเด็นที่ 2 ปัญหาหรือสาเหตุที่พบเจอนอกเหนือจากด้านครอบครัว และด้านอื่นที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา ที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน

“...ปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางไม่มีผู้ปกครองมาส่ง เช่น บ้านของนักเรียนอยู่บนเขา ผู้ปกครองไปทำงาน ไม่มีคนมาส่งเนื่องจากบางครั้งเพื่อนบ้านมีการย้ายออกไปไม่สามารถไหว้วานได้”

“...มีผู้ปกครองเช่าบ้านไว้ใกล้บริเวณโรงเรียนเพื่อให้ลูกของตนเองพาเพื่อนมาเล่นสังสรรค์และของมีค่า เช่น ไม้กัญชา ไม้กระท่อม”

“...ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ส่งบุตรหลานมาเรียนแล้วมีความกังวลว่าลูกจะป่วยหรือมีไข้เวลามาโรงเรียนทำให้หยุดบ่อยและเวลาเรียนไม่พอ ทำให้ในที่สุดนักเรียนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา หรือบางครั้งมีรายชื่อว่าเด็กกำลังศึกษาอยู่ ณ โรงเรียนนี้แต่เมื่อตรวจสอบแต่กลับไม่พบเจอตัวนักเรียนและไม่สามารถติดต่อได้”

“...ปัญหาทางเศรษฐกิจและฐานะทางการเงินของครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนต้องออกจากระบบการศึกษา ครอบครัวบางครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน จึงจำเป็นต้องให้นักเรียนออกจากโรงเรียนเพื่อไปทำงานช่วยเหลือครอบครัว นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ค่าเดินทาง ค่าชุดนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าครองชีพอื่น ๆ ยังเป็นปัญหาในบางครอบครัวที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนต่อได้”

“...ปัญหานักเรียนต่างชาติ เนื่องจากกระยะจะมีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาทำงานอยู่จำนวนมากทำให้นักเรียนเหล่านี้ย้ายถิ่นฐานตามผู้ปกครองมา แล้วชื่อและนามสกุลที่นำมาสมัครเรียนกับตามบัตรแสดงตัวของนักเรียนหรือบัตร G ที่ออกโดยทางเขตพื้นที่การศึกษาเป็นคนละชื่อ ทำให้จะต้องมีการขอบัตร G ที่ถูกต้องและเข้าชั้นในหลายขั้นตอน ซึ่งส่วนนี้ทางโรงเรียนได้มีการแจ้งปัญหาไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข เนื่องจากไม่เช่นนั้นทางโรงเรียนไม่สามารถที่จะออก ปพ.2 ให้กับนักเรียนได้ และในขั้นนี้จะทำให้ให้นักเรียนบางคนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา”

“...นักเรียนบางคนมีการย้ายเข้า ย้ายออกทุก 3-4 เดือน ในบางครั้งโรงเรียนมีการตรวจสอบและทำประวัติเข้าชั้นเนื่องจากครูที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการนักเรียนได้ย้ายไปทำงานที่อื่นทำให้ นักเรียนบางคนที่ถูกกล่าวมารายชื่อตกหล่นและไม่สามารถเข้าเรียนได้”

“...นอกจากเรื่องครอบครัวก็คือการที่นักเรียนติดยาเสพติด ถ้าได้เข้าไปพัวพันด้วยแล้วนะครับ แรกๆ ก็อาจจะบู่หรื มาพอดไฟฟ้า หรือพวกน้ำกระท่อมทำให้เขาเองไม่อยากมา

เรียน ตามเพื่อนบ้าง พากันไปมั่วสุม ปัญหานักเรียนติดยาเสพติดนั้นะครับเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตของนักเรียน รวมถึงทำให้นักเรียนบางคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ปัญหานี้มีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียน รวมถึงด้านสังคมและครอบครัว ซึ่งส่งผลให้การเรียนหยุดชะงัก และมักนำไปสู่การตัดสินใจออกจากระบบการศึกษา นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ เช่น ทำให้นักเรียนไม่สามารถมีสมาธิในการเรียนได้อย่างเต็มที่ ด้านการเรียน เช่น นักเรียนที่ติดยาเสพติดมักจะมีผลการเรียนที่ลดลง ขาดเรียนบ่อย และไม่มีความสนใจในการเรียน และด้านสังคม เช่น การเสพยาเสพติดอาจทำให้นักเรียนต้องแยกตัวออกจากสังคม มีปัญหาพฤติกรรม และความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือครอบครัวแย่ลง”

ประเด็นที่ 3 การออกกลางคันยังคงเป็นปัญหาที่พบเจอได้ลำดับต้นๆ ของระบบการศึกษา ปัญหานี้ยังมีการติดขัดตรงไหนที่ยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้

“...ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่ได้ตระหนักถึงมากพอถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมของคนในพื้นที่นั้น ๆ ที่ว่าไม่จำเป็นต้องเรียนสูงแต่ต้องหาเงินได้ และผู้ปกครองต้องการส่งลูกมาเรียนแต่ต้องหารายได้เพื่อประทังชีวิต ทำให้ต้องพาลูกไปช่วยหารายได้”

“...ในด้านระบบการศึกษา ปัญหาการขาดการสนับสนุนและการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดแคลนผู้บริหารที่มีคุณภาพ การขาดแหล่งเรียนรู้ที่ดี และการขาดการสนับสนุนทางจิตใจและวิชาการ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัจจัยที่อาจส่งผลให้นักเรียนรู้สึกถูกทอดทิ้ง และนำไปสู่การตัดสินใจออกจากโรงเรียนกลางคัน”

“ผมมองอย่างนั้นครับ ปัญหาการออกกลางคันเนี่ยนอกจากครอบครัวแล้วก็โรงเรียนนี่แหละ เองง่าย ๆ ครูประจำชั้นนี่แหละ ถ้าภาระงานครูมีมากเกินไป ครูจะเอาเวลาที่ไหนไปดูแลเด็กๆ ได้ครับ ผมว่าเรื่องนี้ก็สำคัญ จะโทษแต่ผู้ปกครองก็ไม่ได้ ครูบางคนมีภาระงานสอนมาก งานเอกสารมาก นักเรียนที่ต้องการคำปรึกษา คำแนะนำ หรือการดูแลทางจิตใจอาจไม่ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม เพราะครูมีภาระงานอื่น ๆ จนไม่สามารถให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องได้ แค่ว่าดูแลตัวเองยังไม่ค่อยมีเวลาเลย ถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้ลดภาระงานครูลง เพื่อให้ได้มีเวลาอยู่กับเด็กมากขึ้น มีเวลาเข้าใจเด็กมากขึ้น ได้พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพราะฉะนั้นภาระงานของครูที่มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อครูและให้ความสนแก่นักเรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งในบางกรณีอาจทำให้นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนหรือชีวิตส่วนตัวไม่ได้รับความช่วยเหลือที่จำเป็น จนทำให้พวกเขาตัดสินใจลาออกกลางคัน ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบและเข้าใจทั้งในส่วน of ครูและนักเรียน”

ประเด็นที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคัน ของนักเรียนที่ทํานักงาํลัังใช้อยู่หรือคาดว่าจะริเริ่มเพื่อลดอัตรานักเรียนการออกกลางคัน

“...ทางโรงเรียนมีระบบติดตามช่วยเหลือเพื่อตามนักเรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยเริ่มแรกทของทุกปีการศึกษาทางโรงเรียนจะให้ครูประจำชั้นเยี่ยมบ้านนักเรียน แล้วมีการรายกลับมา เพื่อดูบริบทชุมชนโดยรอบของนักเรียนว่ามีความเสี่ยงต่าง ๆ หรือไม่ และเพื่อป้องกันไว้ในช่วงที่นักเรียนหายจากโรงเรียนไปนานเกินกว่าที่โรงเรียนกำหนด ทำให้คุณครูสามารถไปตามได้ ซึ่งทางโรงเรียนของเราจะมีการตามนักเรียนที่ออกกลางคันกลับมาได้ครบ 100 % โดยรายชื่อนักเรียนของ DMC จะมีเท่ากับนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนของเรา โรงเรียนจะมีการติดตามจนถึงที่สุด ถ้าหากไม่ต้องการเรียนต่อที่โรงเรียนนี้แล้วก็จะมีการให้คำแนะนำผู้ปกครองสำหรับการเรียนต่อตามระบบการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) หรือการที่นักเรียนตั้งครรรค์ทางโรงเรียนจะไม่ให้ออกกลางคันเด็ดขาดแต่จะปรับการเรียนเป็นการนํางานมาส่งหรือให้คุณครูประจำชั้นไปพบที่บ้าน ส่วนนักเรียนที่พบปัญหาเกี่ยวกับรายได้ของผู้ปกครองไม่เพียงพอทางโรงเรียนจะมีการมอบทุนการศึกษาให้เป็นประจำเพื่อช่วยเหลือในการดำรงชีวิต และมีอาหารกลางวันให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในบางวันที่อาหารเหลือจากการแจกแล้วจะให้นักเรียนกลุ่มนี้นํากลับบ้าน ”

“...เขตจะมีการสำรวจปริมาณของนักเรียนทุกปีและมีการกำกับติดตามลงไปยังโรงเรียนเพื่อตามตัวเด็กให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกลับเข้าสู่โรงเรียนเดิม หรือ การเรียนแบบพึ่งพาอาศัยที่เป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน และมีนโยบายไปสู่โรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักรู้ในการเรียนภาคบังคับของทางรัฐบาล ซึ่งสามารถช่วยลดปริมาณการออกกลางคันของนักเรียนได้ส่วนหนึ่ง รวมทั้งนํานโยบายพานักเรียนกลับบ้านซึ่งเป็นนโยบายของทางภาครัฐมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของจังหวัดระยอง”

“...โรงเรียนได้เริ่มนํานโยบาย Thailand Zero Dropout มาใช้เบื้องต้น ซึ่งในตอนนี้งาํลัังสำรวจปริมาณนักเรียนที่ออกกลางคันอยู่ โดยทางโรงเรียนเราจะดูแลในส่วนขอจังหวัดระยอง และได้เริ่มนำแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนมาใช้โดยเริ่มจากการที่มรับคำสั่งและนโยบายต่างๆ มาจากทางเขต ก็ให้คุณครูดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามนักเรียนที่ขอลลาบ่อย ๆ หรือว่าหายไปก็จะมีการโทรหาหรือบางคนก็จะไปเยี่ยมที่บ้านแล้วสอบถามปัญหา ทำให้โรงเรียนเราลดจำนวนเด็กออกกลางคันไปได้พอสมควร”

“...การเสริมสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดตั้งทีมดูแลนักเรียนที่ประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียน

ที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากร โดยการจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีฐานะทางการเงินยากลำบาก เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนต่อได้โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญ โดยการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดูแลนักเรียน อีกทั้งยังเปิดช่องทางการสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถติดตามความคืบหน้าของนักเรียนได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ การจัดทำรายงานประจำเดือนเพื่อติดตามการดำเนินงานและผลลัพธ์ของมาตรการต่าง ๆ เป็นกลไกในการประเมินความพึงพอใจจากนักเรียน ผู้ปกครอง และครู เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

“...ผมมองว่าเด็กออกกลางคันนี้ต้องช่วยกันหลาย ๆ ส่วนเลยนะครับ ถึงจะแก้ไขปัญหานักเรียนออกกลางคันได้ ผมว่าจำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่การป้องกัน การดูแล และการให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่นักเรียนรู้สึกปลอดภัย สนุกกับการเรียน และมีความผูกพันกับโรงเรียน การมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสนใจและความสามารถพิเศษ เช่น กีฬา ศิลปะ หรือกิจกรรมชมรม จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกมีคุณค่าและอยากมาโรงเรียนมากขึ้น มีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนจะช่วยให้ครูสามารถสังเกตปัญหาของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว และนักเรียนจะกล้าเปิดเผยปัญหาของตนเองมากขึ้น ก็จะเกี่ยวข้องกับการแนะแนวด้วยนะ ถ้างานแนะแนวเข้มแข็ง ครูสามารถให้คำปรึกษาที่ดีๆ ได้ มีครูที่เก่งด้านจิตวิทยาในโรงเรียนที่สามารถให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนในการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์และความเครียดต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาส่วนตัว หรือความกดดันในการเรียนสิ่งนี้ก็สำคัญ นอกจากนั้นนะผมมองว่าครอบครัว การสนับสนุนจากครอบครัวจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองร่วมมือกับครอบครัวในการดูแลและสนับสนุนนักเรียน การให้คำปรึกษาครอบครัว เพื่อหาทางแก้ไขปัญหามาและสร้างความเข้มแข็งให้กับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครอบครัว หากครอบครัวไม่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจก็อาจส่งเสริมในรูปแบบของการให้ทุนนะ แต่จริงๆ แล้วได้ทุนก็ไม่ช่วยหรอก แต่ถ้าช่วยโดยการให้เขามีงานมีอาชีพ อันนี้ก็ดีนะ ให้ทุน เงินหมดเขาก็เป็นอีก แต่ให้อาชีพเขาก็อาจเอาไปต่อยอดได้ทั้งครอบครัว โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพที่ต้องการทำงานหารายได้ระหว่างเรียน ควรได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ทักษะอาชีพที่สามารถใช้ได้จริง รวมถึงการจัดหางานพิเศษที่ไม่กระทบต่อการเรียน สุดท้ายแล้วอีกส่วนที่จำเป็นคือการสร้างความร่วมมือ ทั้งโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ต้องช่วยกัน อาจมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่

เกี่ยวข้องทั้งหมดแหละ มาช่วยกันดูแลนักเรียนให้ครบทุกมิติ สำหรับผมแนวทางก็จะมีสามสี่ข้อนี้แหละครับ”

สรุปการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แล้วนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันนักเรียนออกกลางคัน

1. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียน

การป้องกันนักเรียนออกกลางคันเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องการการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหลายภาคส่วน โดยมีหลายวิธีที่สามารถนำมาใช้เพื่อสนับสนุนนักเรียนในการเรียนและป้องกันการออกกลางคัน ดังนี้

1.1. การสนับสนุนทางด้านวิชาการ

1) การให้คำปรึกษาทางการเรียน ควรมีครูหรือที่ปรึกษาทางการเรียนที่คอยติดตามความก้าวหน้าและปัญหาของนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะผู้ที่มีผลการเรียนต่ำ เพื่อให้คำแนะนำที่เหมาะสม และการสอนเสริม: จัดชั้นเรียนสอนเสริม หรือการติวพิเศษให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าใจเนื้อหาในชั้นเรียน

2) การประเมินและติดตามผลการเรียน มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ และการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนที่จะรุนแรง

1.2. การสนับสนุนด้านจิตใจและสังคม

1) สนับสนุนการให้คำปรึกษาทางด้านจิตใจและปัญหาชีวิต เพื่อช่วยนักเรียนจัดการกับความเครียด ความกดดัน และปัญหาครอบครัว

2) การเสริมสร้างทักษะการจัดการอารมณ์การจัดอบรมหรือกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักการจัดการอารมณ์ ความเครียด และการแก้ไขปัญหา

3) สร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและสนับสนุนการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายสนับสนุนจากเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

1.3 การจัดกิจกรรมพิเศษและการเสริมสร้างทักษะ

การพัฒนาทักษะที่นอกเหนือจากการเรียน การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะทางสังคม เช่น กิจกรรมชมรม กีฬา หรือศิลปะ ซึ่งช่วยให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายและมี

ความสุขในชีวิตการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิด การตัดสินใจ และการวางแผน เพื่อให้พวกเขาสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาระบบติดตามช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการออกกลางคันเป็นขั้นตอนสำคัญในการดูแลและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างยั่งยืน ระบบนี้จะช่วยให้โรงเรียนและครูสามารถติดตามความก้าวหน้าและปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ในการพัฒนาระบบนี้ ควรพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลการเข้าเรียนและการขาดเรียน เก็บข้อมูลการเข้าเรียน การขาดเรียน และการมาสายของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินความเสี่ยงที่นักเรียนอาจจะออกกลางคัน
- 2) ข้อมูลผลการเรียน ติดตามผลการเรียนในแต่ละวิชา รวมถึงคะแนนสอบ และการประเมินผลงานอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนในวิชาใดบ้าง
- 3) ข้อมูลปัญหาพฤติกรรม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในชั้นเรียน เช่น การมีปัญหาด้านวินัยหรือการขัดแย้งกับเพื่อนร่วมชั้น เพื่อเป็นสัญญาณเตือนในการเข้าให้คำปรึกษา
- 4) ข้อมูลด้านสุขภาพและสภาพจิตใจ ติดตามสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยเฉพาะในนักเรียนที่มีปัญหาหรือมีความเสี่ยงสูง เพื่อป้องกันการออกกลางคันที่อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสุขภาพ

2.2 การจัดตั้งทีมติดตามช่วยเหลือ

- 1) การสร้างทีมช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดตั้งทีมติดตามช่วยเหลือที่ประกอบด้วยครู ที่ปรึกษา นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางการช่วยเหลือที่เหมาะสม
- 2) การมอบหมายบทบาทให้กับครูที่ปรึกษา ครูที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการติดตามนักเรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด มีการพูดคุยกับนักเรียนเป็นประจำ เพื่อประเมินปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข

2.3 การให้คำปรึกษา

เมื่อนักเรียนมีปัญหา ควรมีระบบการให้คำปรึกษาเชิงลึกจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางออก

2.4 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเอื้อต่อการเรียน

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ให้มีความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเชื่อมแน่นระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่ามีผู้สนับสนุนและมีที่พึ่งในโรงเรียน

3. การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันนักเรียนออกกลางคันเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งในระดับรัฐบาล โรงเรียน และครอบครัว โดยมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการดำเนินงานที่เป็นระบบเพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในหลายมิติ ดังนี้

3.1 นโยบายส่งเสริมการศึกษาอย่างเท่าเทียม

หน่วยงานการศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล

3.2 นโยบายสนับสนุนการเรียนรู้ฟรี

การสนับสนุนให้มีการเรียนฟรีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์การเรียน และการจัดสรรทุนการศึกษาเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว

3.3 นโยบายส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการในโรงเรียน

หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายที่ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหาอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ รวมถึงการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่ดีและสามารถเรียนได้อย่างเต็มที่

4. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

4.1 การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัว

โรงเรียนควรมีช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้ปกครอง เพื่อให้พวกเขาได้รับทราบถึงปัญหาของนักเรียนและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

4.2 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน เช่น กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ การเรียนรู้ในชุมชน หรือการฝึกงาน ซึ่งจะช่วยสร้างความผูกพันและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

5. การดำเนินการติดตามและประเมินผล

5.1 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ป้องกันการออกกลางคันอย่างสม่ำเสมอ โดยตรวจสอบว่ามาตรการต่าง ๆ ได้ผลหรือไม่ และปรับปรุงตามความเหมาะสม

5.2 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการศึกษา

ควรมีการจัดทำระบบข้อมูลที่สามารถติดตามผลการเรียน การเข้าเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อประเมินสถานการณ์และดำเนินการแก้ไขได้อย่างทัน่วงที่

6. การจัดการด้านทุนการศึกษาและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ

6.1 การให้ทุนการศึกษาและความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ

หน่วยงานการศึกษาควรจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อให้พวกเขามีโอกาสเรียนต่อโดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย

6.2 การสนับสนุนด้านการเดินทางและอุปกรณ์การเรียน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีโครงการสนับสนุนด้านการเดินทางสำหรับนักเรียนที่อาศัยอยู่ไกลจากโรงเรียน เช่น การจัดรถรับส่ง หรือการสนับสนุนค่าเดินทาง รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ

7. การจัดการปัญหาพิเศษสำหรับกลุ่มเสี่ยง

การดูแลนักเรียนกลุ่มเปราะบาง นักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง เช่น นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจหรือสังคม หรือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต ควรได้รับการดูแลพิเศษ เช่น การจัดการให้คำปรึกษาเชิงลึก หรือการให้ความช่วยเหลือทางสังคมเพิ่มเติม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ มีรายละเอียดสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 สรุปผลได้ ดังนี้

1. สาเหตุการออกกลางคันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ น้อยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครอบครัว รองลงมา คือ ด้านนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยแนวทางสามารถนำนโยบายจากทางภาครัฐมาปรับใช้กับสถานศึกษาและสามารถเพิ่มนโยบายให้สอดคล้องเข้ากับสถานศึกษาของตนเองได้ ซึ่งมีนโยบาย พาน้องกลับบ้าน จากทางภาครัฐที่สามารถช่วยลดปริมาณการออกกลางคันของนักเรียนได้เป็นอย่างดีใน และทุกโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 มีการนำนโยบายไปปรับใช้เกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน และเพิ่มมาตรการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนที่อาจจะมีปัญหาความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ได้มีการนำนโยบาย Thailand Zero Dropout

ซึ่งกำลังเริ่มดำเนินการโดยทางภาครัฐมาปรับใช้กับสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันการออกของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สรุปได้ว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนมี 6 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านครอบครัว รองลงมาคือด้านนักเรียน ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านครูที่ปรึกษา / ครูผู้สอน ด้านการเรียนการสอน / หลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริยา ยะโส (2561) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ที่พบว่า มีสภาพปัญหา ดังนี้ 1) สภาพปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 มี 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักเรียน ด้านสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม ด้านสภาพครอบครัว และด้านครูผู้สอน และครูที่ปรึกษา 2) แนวทางการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาบทบาทหน้าที่ครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา 2) การพัฒนาสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย และ 4) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวของนักเรียนมีปัญหา หรือครอบครัวแตกแยก โดยนักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ครอบครัวหรือผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน นักเรียนขาดคนดูแลเอาใจใส่ เนื่องจากบิดามารดาหย่าร้างกัน ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น มีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว ขาดความยุติธรรมจากครอบครัว บิดามารดาไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2558: 68) พบว่า สาเหตุการลาออกกลางคันของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยุлықบริหารธุรกิจรามอินทรา มีสาเหตุการลาออกกลางคันที่เป็นสาเหตุหลัก คือ สาเหตุด้านเศรษฐกิจ

ของครอบครัวของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และสาเหตุด้านครอบครัวของนักเรียนนักศึกษา อยู่ในระดับมาก สาเหตุเพราะผู้ปกครองไม่ได้เลี้ยงดูปล่อยให้เด็กอยู่กับญาติ รายได้ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว เป็นต้นซึ่งมีสอดคล้องกับของ วรินทร์ รัชโพธิ์ (2560, น.335-345) พบว่า ด้านครอบครัว ฐานะครอบครัวยากจนไม่มีเงินส่งเสียให้เรียนต่อ และยังมีความสอดคล้องกับของ พุทธชาติ สร้อยสน และคณะ (2560: 169-174) ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่ 2 สภาพครอบครัว คือ การที่พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีรายได้ที่แน่นอนในการสนับสนุนการศึกษา และพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ ลำดับปานกลาง คือ ครอบครัวขาดความอบอุ่นเนื่องจากการที่พ่อแม่แยกทางกัน อยู่และครอบครัวทะเลาะ ทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ด้านนักเรียน เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน นักเรียนติดเกมส์ ติดเพื่อน มีปัญหาด้านความรัก ปัญหาเรื่องชู้สาว มีปัญหาในการจัดแบ่งเวลาเรียน ถูกเพื่อนล้อเลียนปมด้อย ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้ ทำให้ไม่มาโรงเรียนจนขาดเรียนมาก ส่งผลให้หมดสิทธิ์ในการสอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัฒนโชค ชูไทย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวกต่อความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ นักเรียนเพศชาย อายุของนักเรียน จำนวนชั่วโมงภายในบ้านที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนและนักเรียนทำงานควบคู่กับการเรียนในโรงเรียน ในกรณีประถมศึกษา จำนวนชั่วโมงทำงานที่ได้รับรายได้และผลตอบแทน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นักเรียนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนที่อยู่อาศัยในภาคเหนือ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบต่อความน่าจะเป็นของการลาออกจากโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุของนักเรียนในกรณีระดับมัธยมศึกษา นักเรียนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลในระดับประถมศึกษา และสัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อจำนวนประชากร 1,000 คนในแต่ละจังหวัด ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หากรัฐบาลต้องการลดอัตราการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียน รัฐบาลควรเพิ่มสัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อจำนวนประชากร 1,000 คนในแต่ละจังหวัด โดยการสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย ด้านนโยบายการศึกษาสำคัญของประเทศไทย รัฐบาลควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนนโยบายเรียนฟรี 15 ปีและกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นการช่วยเหลือทางการเงินและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนจากครัวเรือนยากจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พุทธชาติ สร้อยสน และคณะ (2560: 169-174) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียน

นักศึกษา ด้านที่ 1 ด้านพฤติกรรมส่วนตัวของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญมากที่สุดในการออกกลางคัน คือ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ปัญหาการตั้งครรภ์การติดสารเสพติด ติดเกมส์การทำงานกลางคืนทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ ไม่ชอบสาขาวิชาที่เรียนแต่เข้าเรียนตามเพื่อน/ติดเพื่อน ทำให้ส่งผลต่อคะแนน หรือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่สอดคล้องต่อความต้องการและปัญหาส่วนตัว สุขภาพไม่อำนวยต่อการมาเรียน ทำให้เกิดการขาดเรียนเป็นประจำต่อคะแนนการเข้าเรียนในรายวิชานั้น ๆ

ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนมีแหล่งอบายมุขอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด มีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการหนีเรียน ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สภาพแวดล้อมภายนอก/บริเวณรอบ ๆ สถานศึกษาไม่เหมาะสมหรือสถานศึกษาห่างไกลชุมชน แหล่งน้ำ และขาด สาธารณูปโภค สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมภาร มีอุเทน และคณะ (2560: 238) ผลการวิจัยพบว่า ระดับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ซึ่งสาเหตุการออกกลางคัน ได้แก่ นักศึกษาติดเกมส์ ติดการเล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และมีความสอดคล้องกับของ พุทธิชาติ สร้อยสน และคณะ (2560: 169-174) ผลการวิจัย พบว่า ด้านที่ 4 สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา การมีแหล่งมั่วสุม ร้านค้าที่ขายแอลกอฮอล์ และร้านเกมส์โต๊ะสนุก แหล่งการพนันอยู่ใกล้สถานศึกษา การเดินทางไม่สะดวกในการเข้าเรียน เนื่องจากหอพักอยู่ไกลจากสถานศึกษา การเดินทางไปเรียนไม่สะดวก และค่าเช่าหอพักในราคาแพง

ด้านครูที่ปรึกษา/ ครูผู้สอน เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีน้อย ครูรู้จักและดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีจำนวนน้อยไป ครูคัดกรองและจำแนกกลุ่มนักเรียนสำหรับการดูแลช่วยเหลือไม่ดีพอ ทำให้ขาดการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษา หรือให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาน้อย มีการออกเยี่ยมบ้านหรือการดูแลช่วยเหลือให้กับนักเรียนน้อยไป จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เนื้อหาการสอนไม่ทันสมัย มีความยากเกินไป ไม่อธิบายงานที่มอบหมายหรือแบบฝึกหัดมอบหมายแบบฝึกหัดไม่เหมาะสมกับระดับการเรียน ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนน้อยไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมภาร มีอุเทน และคณะ (2560: 238) ผลการวิจัยพบว่า ระดับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านครูที่ปรึกษา สาเหตุใหญ่เกิดจากการวางตัวของครูที่ปรึกษาไม่เหมาะสม ไม่เป็นกันเอง ติดต่อยาก เป็นต้น

ด้านการเรียนการสอน / หลักสูตร เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือสถานประกอบการ สถานศึกษามีทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดเทคนิคหรือความชำนาญในการใช้หลักสูตร และจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญโชติ ชำนาญ และอุไรรัก ดรุณวรรณ (2554, น.3-4) ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา ด้านหลักสูตร และการเรียนการสอนความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่ทันสมัยเพียงพอ จากการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของด้านนี้ จะเห็นได้ว่าด้านหลักสูตรไม่ใช่เป็นประเด็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาออกกลางคัน แต่ประเด็นส่วนใหญ่จะเป็นสาเหตุมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมากกว่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับของ Bae. Sung Ah (2008) ได้ศึกษาเรื่องการออกกลางคันโรงเรียนมัธยมปลายและการกลับมา : กรณีศึกษาและนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลไม่ได้เชื่อมโยงความสำคัญกับการศึกษาของโรงเรียนมัธยมปลาย ในอนาคตของชีวิต เมื่อพวกเขา กำลังเรียนโรงเรียนมัธยมปลาย เพราะพวกเขารู้สึกว่าหลักสูตรของโรงเรียนไม่ได้เกี่ยวข้องกับความสุขใจ หรือความต้องการ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ รู้สึกว่าพวกเขาไม่ได้รับการดูแลโดยครูในช่วงการออกกลางคัน พวกเขามีประสบการณ์คือ ความง่ายที่จะลดชั้นเรียนและสนุกตื่นเต้นที่อยู่นอกโรงเรียน และไม่มีตัวเลือกอื่น ๆ นอกเหนือจากการออกกลางคันจากโรงเรียน

ด้านสถานศึกษา เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีกฎระเบียบ ข้อบังคับเคร่งครัดที่ปฏิบัติได้ยาก มีระบบบริการอินเทอร์เน็ตไม่มีเพียงพอ มีห้องน้ำไม่เพียงพอและสกปรก มีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่ชำรุด และมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน มีสภาพอาคาร และห้องเรียนชำรุดทรุดโทรม มีห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีโรงอาหารสกปรก ทำให้บรรยากาศ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญโชติ ชำนาญ และอุไรรัก ดรุณวรรณ (2554: 3-4) ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา ด้านสถานศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ ความเข้มงวดเรื่อง กฎระเบียบของสถานศึกษา เป็นต้น

2. ผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 จากสาเหตุที่ทำให้เกิด

การออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านครอบครัว ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และด้านนักเรียน ผู้วิจัยสรุปแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ดังนี้ 1. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียน 2. การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน 5. การดำเนินการติดตามและประเมินผล 6. การจัดการด้านการทุนการศึกษา และความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และ 7. การจัดการปัญหาพิเศษสำหรับกลุ่มเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจโครงการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอาชีวศึกษาประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีการจัดกระบวนการฝึกอบรมครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น วิธีการให้คำปรึกษาการช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหาการเสริมแรงให้กำลังใจตลอดจนการสร้าง ภูมิ ด้านทานสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้แก่ ผู้เรียนโดยมีกระบวนการฝึกอบรมครูที่ปรึกษาจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในด้านจิตวิทยาวัยรุ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนเป็นกิจกรรม การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนและการจัดกิจกรรมระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่น เช่น การสร้างเครือข่ายตัวแทนจากชุมชนและท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ ผู้ประกอบการ เครือข่ายผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรม ดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน และสอดคล้องกับ สุริยา ยะโส (2561) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 สรุปได้ว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะว่ายุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นนั้นผ่านการศึกษาสภาพปัญหาและการแสดงความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา หัวหน้าภาควิชา ที่ล้วนแต่มีข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับปัญหาการออกกลางคันตลอดจนมีการศึกษา สภาพแวดล้อม ทั้งภายในภายนอกสถานศึกษาก่อนที่จะกำหนดแนวทางจึงส่งผลให้การประเมินแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยในครั้งนี้มีข้อค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน 6 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านครู ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และด้านหลักสูตร โดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศเพื่อประกอบการวางแผนหรือการดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนได้

2. สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำนโยบายไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาของตนเองได้เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน

3. ควรนำผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมาใช้เป็นกำหนดนโยบาย สร้างความตระหนักในการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ทุกภาค รวมทั้งสร้างแนวทางการบริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 เพื่อร่วมมือกันพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง และประสานงานร่วมกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยง อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบหรือแนวทางที่ลดการออกกลางคันของนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาอิทธิพลหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก สำหรับการศึกษาวิจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น พื้นที่หรือบริบทที่อาศัยค่านิยมที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ จะทำให้งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความน่าสนใจมากขึ้น

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.นฤมล ศิริวงษ์	รองคณบดีฝ่ายพัฒนาและสื่อสารองค์กร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ลฎาภา นาคคูบัว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
ดร.สุรศิษฐ์ เกียรติธนะกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1
นางภัทศ์ธินา ธรรมจง	โรงเรียนวัดปลวกเหตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความคำถาม	คะแนนความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
ด้านที่ 1 นักเรียน									
นักเรียนที่มี ความสัมพันธ์กับเพื่อน ไม่ดี ไม่สามารถเข้า กลุ่มกับเพื่อนได้ การไม่ มีเพื่อนที่สามารถให้ ปรึกษาได้ การทะเลาะ วิวาทกับเพื่อน หรือ เพื่อนที่คบชกจูลงไป ในทางที่ไม่ดี ปัญหา เรื่องความรัก เรื่องชู้ สาว ติดการพนัน ติด เกม ติดยาเสพติด การ ถูกเพื่อนล้อเลียนปม ด้อย หรือฐานะทาง บ้าน ปัญหาด้าน ค่าใช้จ่ายในการเรียน อีกทั้งนักเรียนขาด ความรู้ความสามารถ ในการเรียน มีคะแนน เฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ ด้านสุขภาพของ นักเรียนไม่เอื้ออำนวย ต่อการเรียน สุขภาพไม่ แข็งแรงมีโรคประจำตัว	1	นักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับการเรียน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	2	นักเรียนเข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3	นักเรียนไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4	นักเรียนทะเลาะวิวาทกับเพื่อน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	5	นักเรียนมีปัญหาเรื่องการจัดแบ่งเวลาเรียน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	6	นักเรียนต้องใช้เวลาเพื่อทำงานหารายได้พิเศษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	7	นักเรียนมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	8	นักเรียนขาดเรียนมากจนหมดสิทธิ์สอบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	9	นักเรียนขาดการเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	10	นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	11	นักเรียนสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	12	นักเรียนเรียนตามเพื่อน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	13	นักเรียนถูกบังคับให้เรียน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	14	นักเรียนถูกเพื่อนที่คบชกจูไปในทางที่ไม่ดี	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	15	นักเรียนมีปัญหาเรื่องชู้สาว	-1	1	1	1	1	0.60	ใช้ได้

นิยามเชิง ปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
			1	2	3	4	5		
	16	นักเรียนมีปัญหาด้าน ความรัก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	17	นักเรียนติดการพนัน	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	18	นักเรียนติดเกมส์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	19	นักเรียนติดเพื่อน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	20	นักเรียนติดยาเสพติด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	21	นักเรียนถูกเพื่อนล้อเลียน ปมด้อย	0	0	1	1	1	0.60	ใช้ได้
	22	นักเรียนถูกดูถูกด้านฐานะ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	23	นักเรียนตั้งครมไม่ฟัง ประสงค์	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
ด้านที่ 2 ครอบครั									
ครอบครัขาดความ พร้อมในการดูแลเอาใจ ใส่ ด้านฐานะครอบครั ขาดการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือรายได้ไม่เพียงพอ นักเรียนต้องช่วย ผู้ปกครองประกอบ อาชีพเพื่อหารายได้ มี การขัดแย้งภายใน ครอบครั การทะเลาะ วิวาท การขาดความรัก ความอบอุ่น และความ ยุติธรรมภายใน ครอบครั ครอบครั มีความเข้มงวดมาก เกินไป การลงโทษที่ รุนแรงจากผู้ปกครอง การที่ครอบครั แตกแยก บิดามารดา หย่าร้าง การที่นักเรียน ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ขาดผู้ดูแลให้คำปรึกษา	24	นักเรียนมีความขัดแย้งกับ คนในครอบครั	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	25	ครอบครัไม่สามารถ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายใน การเรียนได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	26	ครอบครัไม่มีความพร้อม ในการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	27	นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	28	นักเรียนขาดความ ยุติธรรมจากครอบครั	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	29	นักเรียนได้รับความ เข้มงวดจากบิดามารดา	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	30	นักเรียนการลงโทษที่ รุนแรงจากบิดามารดา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	31	นักเรียนไม่มีผู้ดูแลเอาใจ	-1	1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
	32	นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดา มารดา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	33	นักเรียนมีปัญหา ครอบครัหรือครอบครั แตกแยก	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	34	บิดามารดาหย่าร้างกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิง ปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
			1	2	3	4	5		
และผู้รับผิดชอบส่งเสีย ค่าใช้จ่ายในการเรียน การย้ายภูมิลำเนา ย้าย สถานศึกษาตาม ผู้ปกครอง การที่บิดา มารดาไม่ให้ ความสำคัญกับ การศึกษา	35	บิดามารดาไม่ให้ ความสำคัญกับการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 3 สถานศึกษา									
ความเคร่งครัดของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มากเกินไป ปฏิบัติได้ ยาก สถานศึกษามี สภาพทรุดโทรม อาทิ โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องเรียนสกปรกและไม่ เพียงพอต่อความ ต้องการของนักเรียน รวมถึงเครื่องมือและ อุปกรณ์การเรียนเกิด การชำรุด มีจำนวนไม่ เพียงพอต่อความ ต้องการ ความพร้อม ของสภาพแวดล้อม ภายในสถานศึกษาที่ไม่ เพียงพอ ทั้งสถานที่นั่ง พักผ่อน จุดบริการน้ำ ดื่ม แหล่งศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม อาทิ หนังสือ คอมพิวเตอร์สำหรับ สืบค้นข้อมูล ระบบ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ กีฬา สนามกีฬา รวมถึง การให้บริการของ เจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสม	36	สถานศึกษามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเคร่งครัดที่ ปฏิบัติได้ยาก	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	37	สถานศึกษามี สภาพ อาคาร และห้องเรียน ชำรุดทรุดโทรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	38	สถานศึกษามีโรงอาหาร สกปรก	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้
	39	สถานศึกษามีห้องน้ำไม่ เพียงพอและสกปรก	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	40	สถานศึกษามีห้องเรียนไม่ เพียงพอกับจำนวน นักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	41	สถานศึกษามีเครื่องมือ และอุปกรณ์การเรียน ชำรุด	-1	1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
	42	สถานศึกษามีเครื่องมือ และอุปกรณ์มีจำนวนไม่ เพียงพอ	1	1	1	1	0	0.80	ใช้ได้
	43	สถานศึกษามีแหล่งศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ตำรา หนังสือ และคอมพิวเตอร์ สืบค้นมีไม่เพียงพอ	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	44	สถานศึกษามีระบบ บริการอินเทอร์เน็ตมีไม่ เพียงพอ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิง ปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
			1	2	3	4	5		
	45	สถานศึกษาขาดความ ปลอดภัยของอาคาร สถานที่	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 4 ครู									
ครูผู้สอนยังขาดการ ดูแลเอาใจใส่ การทำ ความรู้จักเป็น รายบุคคลระหว่าง ครูผู้สอนกับนักเรียน กระบวนการในการคิด กรองและจำแนกกลุ่ม นักเรียนเพื่อการดูแล ช่วยเหลือยังไม่ดีพอ การจัดกิจกรรมเพื่อ เชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างครูที่ปรึกษากับ นักเรียน รวมถึงการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาการในด้านการ เรียนไม่เพียงพอ ครูที่ ปรึกษามียังขาดการ ติดตาม พูดคุย ให้ คำแนะนำและการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่ ต้องการปรึกษาอย่าง สม่ำเสมอ ความยาก ของเนื้อหาวิชา การ เรียนการสอนที่ไม่ ทันสมัย ไม่เหมาะสม งานที่มอบหมายไม่ เป็นไปตามเกณฑ์การ วัดผลและประเมินผล หรือแบบฝึกหัดยังไม่ เหมาะสมกับระดับการ เรียน ครูที่ปรึกษาขาด	46	ครูรู้จักและดูแลนักเรียน เป็นรายบุคคลมีจำนวน น้อย	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	47	ครูคัดกรองและจำแนก กลุ่มนักเรียนสำหรับการ ดูแลช่วยเหลือไม่ดีพอ	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	48	ครูจัดกิจกรรมเชื่อม สัมพันธ์ระหว่างครูกับ นักเรียนมีน้อย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	49	ครูมีการให้คำแนะนำหรือ คำปรึกษาน้อยไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	50	ครูมีการออกเยี่ยมบ้าน หรือการดูแลช่วยเหลือ ให้กับนักเรียนน้อยไป	-1	0	1	1	1	0.40	ใช้ได้
	51	ครูใช้เนื้อหาการสอนไม่ ทันสมัย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	52	ครูใช้เนื้อหาวิชาที่เรียนมี ความยากเกินไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	53	ครูจัดกิจกรรมการเรียน การสอนไม่สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	54	ครูมอบหมายแบบฝึกหัด ไม่เหมาะสมกับระดับการ เรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	55	ครูรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียนมีน้อย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	56	ครูไม่อธิบายงานที่ มอบหมายหรือ แบบฝึกหัด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความคำถาม	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ขาดการอธิบายทั้งงานที่มอบหมายและแบบฝึกหัด อีกทั้งยังขาดความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้	57	ครูขาดเทคนิคและวิธีการสอนในการถ่ายทอดความรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 5 ชุมชนและสิ่งแวดล้อม									
ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ สถานศึกษาอยู่ไกลแหล่งอบายมุข ร้านเกม เสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือหนีเรียน อุปสรรคด้านการเดินทาง สถานศึกษาอยู่ไกลหรือห่างจากชุมชน ตัวเมือง แหล่งน้ำ ขาดสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงรอบ ๆ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมภายนอกไม่เหมาะสม	58	ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำ	-1	1	1	1	1	0.60	ใช้ได้
	59	ชุมชนมีแหล่งอบายมุขอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	60	ชุมชนมีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการหนีเรียน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	61	สถานศึกษาอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	62	สถานศึกษาห่างไกลชุมชน แหล่งน้ำ และขาดสาธารณูปโภค	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	63	สภาพแวดล้อมภายนอก/บริเวณรอบๆ สถานศึกษาไม่เหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านที่ 6 หลักสูตร									
การไม่เพียงพอของสื่อการเรียนการสอน ทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ ครูผู้สอนจัดหลักสูตรไม่เหมาะสม ไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรหรือสาขาวิชา	64	สถานศึกษามีทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียน ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
	65	ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้

นิยามเชิง ปฏิบัติการ	ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
			1	2	3	4	5		
ที่เรียนไม่ได้รับความ นิยมในสถาน ประกอบการ ความไม่ เหมาะสมของแผนการ เรียน อาทิ ความยาก ของรายวิชาเรียน รวมถึงครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญ และขาด เทคนิคในการถ่ายทอด ความรู้	66	ครูขาดเทคนิคหรือความ ชำนาญในการใช้หลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	67	หลักสูตรไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน หรือสถานประกอบการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน และเสนอแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีจำนวน 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)
 - ตอนที่ 2 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน และเสนอแนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคล จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม หรือสถานศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่แต่ประการใด

โปรดให้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการและการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
 นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ
 นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน ตามข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย
 ☐ หญิง
 ☐ อื่น ๆ
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20 ปี
 ☐ 20 - 29 ปี
 ☐ 30 - 39 ปี

☐ 40 - 49 ปี
 ☐ อายุ 49 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษา
 ☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท
 ☐ ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง

☐ นักเรียน (ในกรณีนักเรียนยกเว้นการตอบข้อ 5)
 ☐ ครู
 ☐ ผู้บริหาร
 ☐ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
5. ระยะเวลาในการทำงานในสถานศึกษา

☐ ต่ำกว่า 5 ปี
 ☐ 5 - 10 ปี
 ☐ 11 - 15 ปี

☐ มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
 ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2 สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยเกณฑ์ในการเลือกคำตอบมีดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ระดับสาเหตุของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับสาเหตุของปัญหา				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 นักเรียน						
1	นักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับด้านการเรียน					
2	นักเรียนเข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้					
3	นักเรียนไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้					
4	นักเรียนทะเลาะวิวาทกับเพื่อน					
5	นักเรียนมีปัญหาเรื่องการจัดแบ่งเวลาเรียน					
6	นักเรียนต้องใช้เวลาเพื่อทำงานหารายได้พิเศษ					
7	นักเรียนมีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน					
8	นักเรียนขาดเรียนมากจนหมดสิทธิ์สอบ					
9	นักเรียนขาดการเข้าร่วมกิจกรรม					
10	นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์					
11	นักเรียนสุขภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน สุขภาพไม่แข็งแรง หรือมีโรคประจำตัว					
12	นักเรียนเรียนตามเพื่อน					
13	นักเรียนถูกบังคับให้เรียน					
14	นักเรียนถูกเพื่อนที่คบชักจูงไปในทางที่ไม่ดี					
15	นักเรียนมีปัญหาเรื่องชู้สาว					
16	นักเรียนมีปัญหาด้านความรัก					
17	นักเรียนติดการพนัน					
18	นักเรียนติดเกมส์					
19	นักเรียนติดเพื่อน					
20	นักเรียนติดยาเสพติด					
21	นักเรียนถูกเพื่อนล้อเลียนบ่อย					

ข้อ	รายการ	ระดับสาเหตุของปัญหา				
		5	4	3	2	1
22	นักเรียนถูกดูถูกดูแคลันฐานะ					
23	นักเรียนตั้งครรภไม่พึงประสงค์ในวัยเรียน					
ด้านที่ 2 ครอบครัว						
24	นักเรียนมีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว					
25	ครอบครัวไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเรียนได้					
26	ครอบครัวไม่มีความพร้อมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน					
27	นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น					
28	นักเรียนขาดความยุติธรรมจากครอบครัว					
29	นักเรียนได้รับความเข้มงวดจากบิดามารดา					
30	นักเรียนการลงโทษที่รุนแรงจากบิดามารดา					
31	นักเรียนไม่มีผู้ดูแลเอาใจใส่					
32	นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา					
33	นักเรียนมีปัญหาครอบครัวหรือครอบครัวแตกแยก					
34	บิดามารดาหย่าร้างกัน					
35	บิดามารดาไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา					
ด้านที่ 3 สถานศึกษา						
36	สถานศึกษามีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเคร่งครัดที่ปฏิบัติได้ยาก					
37	สถานศึกษามีสภาพอาคาร และห้องเรียนชำรุดทรุดโทรม					
38	สถานศึกษามีโรงอาหารสกปรก					
39	สถานศึกษามีห้องน้ำไม่เพียงพอและสกปรก					
40	สถานศึกษามีห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
41	สถานศึกษามีเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนชำรุด					

ข้อ	รายการ	ระดับสาเหตุของปัญหา				
		5	4	3	2	1
42	สถานศึกษามีเครื่องมือและอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ					
43	สถานศึกษามีแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ตำรา หนังสือ และคอมพิวเตอร์สืบค้นมีไม่เพียงพอ					
44	สถานศึกษามีระบบบริการอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอ					
45	สถานศึกษาขาดความปลอดภัยของอาคารสถานที่					
ด้านที่ 4 ครู						
46	ครูรู้จักและดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีจำนวนน้อย					
47	ครูคัดกรองและจำแนกกลุ่มนักเรียนสำหรับการดูแลช่วยเหลือไม่ได้พอ					
48	ครูจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีน้อย					
48	ครูมีการติดตามหรือพูดคุยน้อยไป					
49	ครูมีการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาน้อยไป					
50	ครูมีการออกเยี่ยมบ้านหรือการดูแลช่วยเหลือให้กับนักเรียนน้อยไป					
51	ครูใช้เนื้อหาการสอนไม่ทันสมัย					
52	ครูใช้เนื้อหาวิชาที่เรียนมีความยากเกินไป					
53	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
54	ครูมอบหมายแบบฝึกหัดไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้					
55	ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีน้อย					
56	ครูไม่อธิบายงานที่มอบหมายหรือแบบฝึกหัด					
57	ครูขาดเทคนิคและวิธีการสอนในการถ่ายทอดความรู้					
ด้านที่ 5 ชุมชนและสิ่งแวดล้อม						
58	ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำ					

ข้อ	รายการ	ระดับสาเหตุของปัญหา				
		5	4	3	2	1
59	ชุมชนมีแหล่งบายนุ้ยอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด					
60	ชุมชนมีแหล่งมั่วสุมอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการหนีเรียน					
61	สถานศึกษาอยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียน					
62	สถานศึกษาห่างไกลชุมชน แหล่งน้ำ และขาด สาธารณูปโภค					
62	สภาพแวดล้อมภายนอก/บริเวณรอบ ๆ สถานศึกษาไม่เหมาะสม					
ด้านที่ 6 หลักสูตร						
63	สถานศึกษามีทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน สื่อการเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ					
64	ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักสูตร					
65	ครูขาดเทคนิคหรือความชำนาญในการใช้หลักสูตร					
66	หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนหรือสถานประกอบการ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/669

วันที่ 29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการ เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์สม ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ทั้งนี้ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับ บุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 081 161 8765

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/837

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปลวกเกตุ

เนื่องด้วย นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการ
เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1”
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางภัสน์นิชา ธรรมจง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสอบถามเพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานใน
รายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวปัญจิรา
อารีรัตน์โชติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 161 8765

ที่ อว 8718/837

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง

เนื่องด้วย นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการ
เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1”
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์คม ภูตอริวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.สุรศิษฐ์ เกียรติธนะกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
แบบสอบถามเพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานใน
รายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวปัญจิรา
อารีรัตน์โชติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 161 8765

ที่ อว 8718/837

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

29 พฤษภาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี

เนื่องด้วย นางสาวปัญจิรา อารีรัตน์โชติ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการ
เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1”
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.ลาภภา นาคคุบัว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ
แบบสอบถามเพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สระบุรี เขต 1 ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานใน
รายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวปัญจิรา
อารีรัตน์โชติ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081 161 8765

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : แนวทางการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวปัญจิรา อารีย์รัตนโชติ

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672386

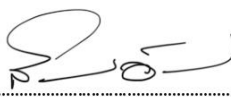
รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2567
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2567
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2567
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 8 สิงหาคม 2567

วันที่หมดอายุ : 7 สิงหาคม 2568

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงษ์ วัฒนานนทสกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารนวัตกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

บรรณานุกรม

- Gordon Joan. (2003). *Looking at high school dropout problems from students' perspectives : Finding a solution* McGill University].
<https://escholarship.mcgill.ca/concern/theses/xg94hq123>
- Hurlock, และ Elizabeth Bergner. (1973). *Adolescent development*. McGraw-Hill.
<https://archive.org/details/adolescentdevelo0000hurl/page/n5/mode/2up>
- Kennedy, T. D., และ Edmonds, W. A. (2013). *An Applied Reference Guide to Research Designs: Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods*. Sage.
- Sung Ah Bae. (2008). *An analysis of factors that contribute to school dropouts grades eight through twelve* University of Illinois].
<https://search.proquest.com/openview/84d0c903e55c1c9eb920af901975fe34/1?p-q-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>
- Tongutha, P., Leuven, I., และ Fripont, I. (2000). *School Dropout in Thailand: Causes and Remedies* [Thesis, University of Leuven].
https://www.researchgate.net/publication/266407672_School_Dropout_in_Thailand_Causes_and_Remedies
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562a). 1 ใน 5 ของเด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562b). ข่าวร้ายการศึกษาไทย เด็กไทยจนแค่ไหนจนไม่ได้เรียน.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566, 2 เมษายน). รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาปี 2566. <https://www.eef.or.th/infographic-452234/>
- โกมล จันทวงศ์. (2558). ปัจจัยสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์สระแก้ว. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 5(1), 127-141.
- จตุฏฐ วิรุฬรัตน์. (2521). สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา [ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- จิรมล แก้มฉิมพลี. (2554). สภาพปัญหา สาเหตุ กระบวนการแก้ไขปัญหาและแนวทางป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส [การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ].
- ชลันธร ราชรักษ์. (2554). การศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี].
- ณรี สุสุทธิ. (2562, 24 สิงหาคม). สพฐ.พบตัวเลขเด็กออกกลางคันลด. ไทยรัฐ.
<https://www.thairath.co.th/content/527178>
- ธัญญ์พิชา ท่วมทับ. (2563). แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยงกรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ [ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์].
<http://202.29.52.112/dspace/bitstream/123456789/63/1/62551140118.pdf>
- นิธิศ ธรรมแสงอดิภา. (2559). การออกกลางคันจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การย้ายถิ่นเข้าสู่ความเป็นแรงงานและผลกระทบ: กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ [ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ประดับ เรืองมาลัย. (2525). จิตวิทยาวัยรุ่น. วัฒนาพานิช.
- ประทีป เนตรพุกณะ. (2562). การพัฒนาการดำเนินงานการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน โรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- พัฒนโชค ทูไชย. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกจากโรงเรียนของนักเรียนในประเทศไทย [ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- มานพ อย่างจา. (2549). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลิกเรียนกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของลี้ชู [ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- เลนะนันท์, อ., คนฉลาด, ค., และ เสรี ชัดเข้ม. (2555). โมเดลเชิงสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 6, 1.
- วรารุณ ราชเนตร์. (2556). สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยการอาชีพเชิงทราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

- วิจิต มนัสชีวิน. (2561). การเสริมสร้างอิสระแห่งตนของวัยรุ่นตอนต้นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม [การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สมชาย วัฒนกุล. (2526). จิตวิทยาวัยรุ่น. โครงการความร่วมมือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (9 เมษายน). ข้อมูลพื้นฐานสถานศึกษาสังกัด สพป.ระยอง เขต 1. <https://www.rayong1.go.th/rayong1/index.php/bigdata>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. (2564). การแก้ไขปัญหานักเรียนออกกลางคันอย่างยั่งยืน [รายงานการวิจัย,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วารสารวิชาการ, 7(2), 1-2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566a). การวิจัยออกแบบแนวทางการดำเนินงานป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและออกกลางคันตามโครงการพาน้องกลับมาเรียน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566b, 2 เมษายน). สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566/1. http://www.bopp.go.th/?page_id=3544
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). ข้อมูลการศึกษาประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). การจัดทำตัวชี้วัดทางการศึกษาระดับจังหวัดของประเทศไทย ปีงบประมาณ 2565. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). การสำรวจการทำงานของเด็กในประเทศไทย พ.ศ.2561.
- สุริยา ยะโส. (2561). การพัฒนาแนวทางการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม สถาบันอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 [วิทยานิพนธ์, เสรีใหม่จันทร์. (2553). การวิเคราะห์องค์ประกอบและการเสริมสร้างอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม [การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

- แสงคุณธรรม, จ., และ สนั่น ประจงจิตร. (2566). แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียน สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ในจังหวัดชลบุรี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 56-69.
- อัญชิสา อญฺเียนยง. (2550). การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลให้เยาวชนตัดสินใจออกจากโรงเรียนกลางคันในระดับมัธยมศึกษา กรณีศึกษา : ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ [เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- อุไรรัตน์ แก้วไกรสร. (2553). ปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวและความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- อุสา สุทธิสาคร. (2559). จิตวิทยาวัยรุ่น. หจก.สามลดา.

ประวัติผู้เขียน

